ఓం

మదనవిజయము

నాటకము—యక్షగానము

ప్రకాశకుఁడు

చందా నారాయణ శ్రేష్ఠి,

బుక్ సెల్లర్, జనరల్ బజార్, సికింద్రాబాదు.

వెల 1 రూపాయి.

శ్రీరాములు నీవేకలవు.

మదనవిజయనాటకము

ఇయ్యది

జిల్లా నిజామాబాద్, తాలూకే ఆర్మూరు

మొకాం కుశదర్పణి గ్రామనివాసుండగు

పద్మశాలి,

ఈరబత్తిని నర్సిములుచే

రచియింప బడినది.

★

శ్రీయుత వైశ్యరత్న

చెర్విరాల భాగయ్యగారిచే

సవరింపఁబడినది.

పబ్లిషర్.

చందా నారాయణ శ్రేష్ఠి,

పుస్తకముల వ్యాపారము, జనరల్ బజార్, శికింద్రాబాదు.

1951

పురుషులు	స్త్రీలు
సూత్రధారుడు	నటి
భానుమహారాజు	కనకవల్లి
వీరసేనుడు	లక్ష్మమ్మ
మదన విజయుడు	పార్వతి
కుశాగ్రబుద్ధి	చంపకగంధి
విశ్వత్ భ్రమర రంజకుడు	పుష్పగంధి
మెల్లుగాడు	ఆడపతి
గిల్లుగాడు	చంద్రరేఖ
పూజారి	పద్మగంధి
శిల్పాచారి	
వీరభటుడు	
శంకరుడు	
భీమరాజు	
ప్రహస్తుడు	
బ్రాహ్మణుడు	
మగపతి	
బ్యాగరిరాముడు	

నోటు:—ఇంకా సందర్భానుసారముగా సేవకుడు మొదలగు వారు వత్తురు.

హెచ్చరిక

మదనవిజయ నాటకము

॥ శ్రీగణనాయక నిన్నును । బాగుగ నామదిలో నెపుడు । ప్రార్థన చేతున్ । వేగము నాకోర్కెలు కొన । సాగించుము జగతిలోన । శర్వాణి సుతా ॥

గణపతి ప్రార్థన—దరువు—రూపకం

వందనములు గణనాయక । నందీవాహను నందన ॥వ॥ ముందుగ నీ గొలిచెద నా । యందున ప్రేమలు నుంచుమీ । నందనుడను నందను ప్రేమ ॥వం॥ శర్వాణీసుతుడవంచును । సన్నుతి జేతురు సురలును॥ శా॥ సర్వము విద్యల గురువని । పూజించెద నీపదముల । భజియించెద భావమునను ॥వ॥ ఏలితివి త్రిభువనముల । యేలుకా వాహనుడవై॥ వై॥ పాలును శర్కర తియ్యని । ఫలముల నీకర్పించెద । ఫలముల నీకర్పించెద ॥వం॥ బొజ్జయు గదులగ పదముల । గజ్జెలు సందెలు మ్రోయగ ఘజ్జగములు భళియన నా। వజ్జలనిటు వేంచేయుమి । వజ్జలనిటు వేంచేయుమి ॥వం॥ కేవలముగ కుశదర్పణి॥ స్థావరమున నిలచితి వని॥ భావంబున మనమ్మిన । భక్తుడు నరసింహుని వి । రక్తుని జేయక నేలుమి॥ వం ॥

శారదాంబ స్తవము.

క॥ తల్లీ శారద నినునా ♦ యుల్లంబున నమ్మికొలుతు నుత్సాహముతో ♦ ఫుల్లాబ్జాక్షిరో నాకిక ♦ చల్లని వాక్కుల నొసంగి ♦ సాకుమి నెపుడున్ ॥

దరువు—ఆది.

శారదాంబా - నను జేరరావె జగదంబా । ధీరతోనన్ - జేరుమికన్ - కోరెదలతు నానేరము లెన్నకు । శా । జననిరోనిన్ - పామన

న-ద॥ సఖా నన్ను బిలపిలి రేలా । యికన్ దెల్పుడీ తడవేలా । యికన్ సిూంహాజ్ఞ నొసంగేరూ ॥ సింహాంశౌను మూభోటులనూ । సత్యం జుక్ నిత్యంబుక్ । స॥

వ॥ నాథా నన్నుచిప చాని ంచిన కార్యంబేదియో వక్కాణించుము సందేహింపకుము.

సూ॥ నారీమణి కనుగొను మికనూ - వారిజాక్షి యీసభ నికనూ॥ కోరి సంబరము చేతా - సభ జేకబిలచితిని నేతా - భిరగునసనూ బిరబిరనూ ॥ నా॥

వ॥ నారీమణీ యిట్టి సభను నీవు జూపించుటకై నిన్నిందు రావించితిని. వింటివా నీమది గంటివా.

స॥ యొందుకో కు యీసభనూ - విూ - రిందును గావించినరూ॥ వింకను తెల్పుడి యికనూ - నా - యందు ప్రేమ వీడకనూ - ముదము సనూ - ముదయముసనూ ॥ యొం॥

వ॥ ప్రాణేశ్వరా యిట్టి సభను యొందు నిమిత్యార్థమై నిర్మించినారో వివరవ పరచుము.

సూ॥ వారిజాక్షిరో మాంకథనూ - సారంబును యెరిగించుటనూ- పూర్వమందున పుణ్యులునూ - పుట్టించిన కథలవి యికనూ - వినుటకనూ - మది - గనుటకునూ ॥వా॥
వినుటకునూ - మది - గనుటకునూ ॥ వా।

వ॥ ప్రాణేశ్వరి యీ సభాజనులు పూర్వుల యితిహాస రూపకంబగు యేదైన పుణ్యకథను వినుటకు కనుటకు విచ్చేసియున్న వారలు వింటివా నీమది గంటివా.

స॥ మనమున మోదంబు మెచ్చనుగా - విన జేసిన తోడనె బహుగా ఘనులు యెవ్వరో యేకథనూ - గవిలిఖంచినారో యికనూ - వినువు యికన్ - వేడుకతోన్ ॥మ॥

వ॥ సఖా నామనంబానందము యొచ్చను గాని క్రొత్తగా రచించిన నాటకం బెయ్యదియో వచియింపుము.

సూ॥ పాదుగ కుశదర్శణి గరిన్ - మదన విజయ నాటకము మరిన్ - ముదముతోడ రచియింప జడెన్ - ముదితరో వినలేదటనీవున్ మోదముతో - వినోదముతో ।పా॥

వ॥ సఖీ చిత్రభానుని కుమారుండగు మదన విజయుని చరిత్రంబును నాటక రూపకమున నూతనముగా రచింపబడెను వింటివా.

న-ద॥ సఖా నన్ను బిలచితి వేలా । యికన్ దెల్పుడీ తడవేలా । యికన్ నీయాజ్ఞ మెసగుదురా ॥ హితంబౌను మాబోటులకూ । సత్యంబుగన్ నిత్యంబుగన్ ॥స॥

వ॥ నాథా నన్నుటుప రావించిన కార్యంబేమో వక్కాణించుము సందేహింపకుము.

సూ॥ నారీమణీ కనుగొను మికనూ - వారిజాక్షి యీసభ నికనూ॥ కోరి సంబరము చేతా - సభ జేసిబిలచితి నేతా - వేగముననూ బిరబిరనూ ॥ నా॥

వ॥ నారీమణీ యిట్టి సభను నీకు జూపించుటకై నిన్నిందు రావించితిని. వింటివా నీమది గంటివా.

న॥ యెందుకొరకు యీసభనూ - విభో - రచియించినరా॥ వింతగను తెల్పుడి యికనూ - నా - యందు ప్రేమ వీడకనూ - ముదమున నూ - ముదముననూ ॥యెం॥

వ॥ ప్రాణేశ్వరా యిట్టి సభను యెందు నిమిత్తార్థమై నిర్మించినారో విశద పరచుము.

సూ॥ వారిజాక్షిరో పూర్వకథనూ - సారంబును యెరిగించుటనూ - పూర్వమందున పుణ్యులునూ - పుట్టించిన కథలవి యికనూ - వినుటకునూ - మది - గనుటకునూ ॥వా॥
వినుటకునూ - మది - గనుటకునూ ॥వా॥

వ॥ ప్రాణేశ్వరి యీ సభాజనులు పూర్వుల యితిహాస రూపకం బగు యేదైన పుణ్యకథను వినుటకు కనుటకు విచ్చేసియున్న వారలు వింటివా నీమది గంటివా.

న॥ మనమున మోదంబెస్సనుగా - వినజేసిన తోడనె బహుగా కవులు యెవ్వరో యేకథనూ - గవిలిఖించినారో యికనూ - వినవు యికన్ - వేడుకతోన్ ॥మ॥

వ॥ సఖా నామనంబానందమయ్యెను గాని క్రొత్తగా రచించిన నాటకం బెయ్యదియో వచియింపుము.

సూ॥ వాదుగ కుశదర్పణి గరిన్ - మదన విజయ నాటకము మరిన్ - ముదముతోడ రచియించె జడన్ - ముదితరో వినలేద యినీవున్ మోదముతో - వినోదముతో ॥వా॥

వ॥ సఖీ చిత్రభానుని కుమారుండగు మదన విజయుని చరిత్రంబును నాటక రూపకమున నూతనముగా రచియించెను వింటివా.

వా రవరో వివంజెయుము.

సూ॥ సఖీ అటులే వచించెద వినుము.

సూ-సీ॥ జగతిలోపలను నైజాము రాష్ట్రిమలోన ♦ పదునాల్గు జిల్లాలు పరగునందు ♦ శ్రీరంజైయొక్వ జిల్లా నిజామ్ బాదు ♦ యట్టి జిల్లాయందునారమూరు ♦ తాలూకలోపల దనరారుచున్నట్టి ♦ గ్రామ సీమలలోన శాంతిగల్ల ♦ కుశదర్భణాబులో కుదురుగా నున్నట్టి ♦ పద్మ శాలి కులుండు భక్తగుణుడు ॥ ఈరబత్తిని వంశుండు నారసింహ ♦ కవి వరుండిట్టి గ్రంథంబు కడు మోదమున ♦ తల్లిదండ్రిల గురువుల దలచి మదిలో ♦ రచనగావించె వినసఖీ రమ్యముగను ॥

వ॥ సఖీ నిజాం ప్రభుత్వగారి రాష్ట్రంబున నిజామాబాదను జిల్లా గలదు. ఆజిల్లాలో ఆరమూరను తాలూకగలదు ఆతాలూకలో జాగీరు కుశదర్భణంబనే గ్రామము గలదు ఆ గ్రామ వాసుండును పద్మశాలి కుల సంభూతుడును యీరబత్తిని పోశెట్టిగారి ప్రియ పుత్రుండైన నరసింహ దాసు మదన విజయ నాటకమును రచించెను చెలీ శంఖగళీ.

న-వ॥ నాథా అట్టి సవిస్తారంబు నేమున్నే వినియుంటినిగాని యీ సభాసదులెల్లరు వినవలచి మరల నీచే బలికించితిని.

సూ-వ॥ సరే అటులైన మంచిదే కాని నీ వొకసారి వసంతకాల మును వర్ణించి నాకర్ణానందము గావింపుము.

నటి—దరువు.

ఆహా వసంతకాలమూ - యానందమో మనోహరా ॥శా॥ ఆహా వసంతకాలమూ - సతిపతులకెల్ల సుఖంబేకదా ॥ఆ॥ మల్లె మొల్లలతో దనూ - చల్లానిగాలి వీవనూ ॥ వల్లావ ముఖుల కెల్లనూ - పలువిధం బుగా - జల్లుమని మరుడు శరము లల్లిబిల్లివైచె నూ ॥ ఆ॥ కరుణించుకుశ దర్భణీశుడూ - పరమాత్ముడౌ జగదీశుడూ । అగణితంబుగ శ్రీశు భజి యించుటకునూ - తగిన కార్యంబు మావంటి తరుణులకును॥

సూ-వ॥ ఆహా సఖీ నీగాన నైపుణ్యంబున కెంతయో మెచ్చితిని గాని యిట్టి సభాస్థానమునకు భాను మహారాజు రాబోవుచున్నవాడు కావున మనమిచ్చట నుండ తగదు నావలకు బోవుదము రమ్ము.

న-వ॥ సరే నాథా అటులే పోవుదము పద. (నిష్క్రమింతురు)

భానుమహారాజు ప్రవేశం - దరువు.

మహేంద్ర పుర నివాసుడానే - మనుజ పాలుడన్ ॥మ॥ మహీ వలయమునందు సకలా - మనుజుల నెల్లప్రుడూ - స్నేహమూచే ధర పాలన - జేసియు కీర్తి వహించిన ॥మ॥ బోధలెల్ల నేర్చినా వినోదడా యికన్ ॥పా॥ వేదశాస్త్రములు పురాణ - పాఠులా సాంగత్య మెరిగి - భేదమూ లేకుండ మెచ్చు - డీధర పరిపాలించిన ॥మ॥ మీనాంకసమానుడా విభవ స్తోమ సాంద్రుడన్ ॥మీ॥ భానునామమును వహించి - మానవులను యెల్లపుడు ॥ క్షోణి నేలుచుండినంగ - ధీరుండను వీరుండను ॥ మ॥ ధరయందు వెలయు కుశదర్పణీ - ధామ నీమడిన్ ॥ధ॥ మరువకను నే భజించెద మహిలో మా కెల్లప్పుడు - వరము లొసంగి బ్రోచు శ్రీని - వాసుడీశుడు శ్రీశుడు ॥మ॥

భా-వ॥ మంత్రీ వీరసేనా.

వీ-వ॥ ప్రభో యేమియాజ్ఞ.

భా - వీ - వాదం - దరువు.

భా॥ మంత్రీశ మా పురీ జనులంత క్షేమమా ॥మం॥ చింతేమి లేక యున్నరా విను - వంతాకులమా ॥మం॥

సీ॥ మంత్రీశ వినుమిక మనపౌర జనులెల్ల ♦ క్షేమమేనా తెల్పు ప్రేమతోడ ♦ కవి వందితోత్తముల్ గాయక వరులెల్ల ♦ క్షేమమేనా తెల్పు ప్రేమతోడ ♦ బ్రాహ్మణుల్ క్షత్రియుల్ జలువైశ్య శూద్రులున్ - క్షేమమేనా తెల్పు ప్రేమతోడ ♦ పరగను మనదగు పరివార మెల్లను ♦ క్షేమమేనా తెల్పు ప్రేమతోడ ॥ నాదుయాజ్ఞను మీరక నయముగాను ♦ పాడిపంటలు బహుగల్గి బాధలుడిగి ♦ యున్న వారలె ప్రజలెల్ల చెన్నుమీర ♦ విన్నవించుము నాయొక్క వీనులలర

వ॥ ప్రధాని శేఖరా నేనన్నట్టుల నా ప్రజలెల్లరు సుఖోపాయులై యున్నవారలే కదా.

మ॥ భూమీశ మీరలను విధంబు - క్షేమమేనయా ॥ భూ॥ తాము వచించిన విధంబు - తక్కువేమయా ॥భూ॥

వ॥ రాజన్ మీరనువిధంబున యావజ్జనంబులు క్షేమంగా నున్నవారలు.

భా॥ అటులైన సరేమంచిది యానందమే కదా ॥అ॥ లటకూన

సీ॥ కపటాత్ములను బట్టి కారాగృహంబునందు ♦ దండించుటకు మన ధర్మమిదియు ♦ సత్యవంతులతో నసత్యమాడినవార్ని ♦ దండించుటకు మనధర్మమిదియు ♦ వేదాంతులను జూచి వెక్కిరించినవార్ని ♦ దండించుటకు మనధర్మమిదియు ♦ పరస్త్రీల కన్యల భంగపుచ్చెడు వార్ని ♦ దండించుటకు మన ధర్మమిదియు ॥ అతిఘోరాత్ముల బట్టియు హతము జేయ ♦ రాజధర్మంబు మనకొక్క రాజ్యమునకు ♦ మేలు చేకూరు గావున చాలగాను ♦ వింటివా మంత్రి నామాట విశద మొగను ॥

వ॥ కావున మన రాజ్యమందుండు జారచోర వ్యభిచార వృత్తులగల పాపాత్ములంబట్టి వధింపవలయును గాని యూరకుండ పాటిగాదు వింటివా.

వీ॥ మీరన్న విధమె మొదలెదాము - మేదినిలోనా ॥మీ॥ కౄరులనుబట్టి సహించెదాము - ధీరతోగానా ॥మీ॥

వ॥ ప్రభో మీరన్నట్టులకౄరాత్ములశిక్షించుచు నేయున్నవారము.

భా॥ ధరయందు కుశాదర్పనగరి - ధాము డేలుగా ॥ధ॥ వరమిచ్చి మనల నెపుడు బ్రోచిన - వారి కరుణగా ॥ధ॥

వ॥ ఓరే అటులైన శ్రీహరియే మనల రక్షించగలడు. మంత్రివర్యా అది అటులుండనిమ్ముగాని నాకొక కోరిక గలదు విందువా.

వీ-వ॥ మహారాజా అది యెట్టి కోర్కెనో విన్నవింపుము.

భా—వీ—వాదం—దరువు.

భా॥ విన్నవింతు వినుమికనా - విన్నపంబు వీరసేన॥వి॥ యెన్నో నోములు నోచియు - చిన్ని కుమారుల వడసియు - సున్నారము గద యిర్వుర - మెన్నెన్నో దినములకును ॥వి॥

వ॥ వీరసేనా మన మిర్వురము పుత్రుల కొరకు యెన్నో యాత్రలు సేవించి తుదకు వీతిహోత్రుని వరంబున పుత్రులను గని సంతోషించుచుంటిమి గదా.

వీ॥ యెన్నెన్నో దినములకును - వెన్నుని కృప వడసియునూ ॥ తా ॥ చిన్నికుమారుల గనగన్ - సున్నవి చింతలు దొలిగెన్ - పన్నుగ మోదము దోచెన్ ॥తా॥

వ॥ ప్రభో మీరను విధంబున పుత్రులంగని సంతోషింపుచుంటిమిగదా మన భాగ్యం బేమన వచ్చును.

గరపినరా విద్యలనూ - సరగున వచియింపుము యిక - అరమర లేకను నాతో ॥వ॥

వ॥ మన పుత్రులు వివాహమైన తోడనే విద్యాభ్యాస మొనర్చుటకై గురువర్యుల వద్దికేగి యుండి నేటికి చాలా దినంబులయ్యెను వారి సంగతి యేమైన దెలసి యుండిన వచింపుము.

వీ॥ వత్తుము రేవతి దినమని - యుత్తరకుంను వ్రాసిరికను॥ వ॥ తత్తర పడుటయు వలదిక - తాళుము తాళుము రేపే - బాలురు యిందరకు దెంచెరు ॥వ॥

వ॥ ఇదో పత్రంబు లిఖించి బంపియున్నారు గనుంగొనుడు

భా॥ సరే మంచిది మన కోరిక - నెరవేరెను నేటికి యిక ॥స॥ ధర కుశదర్పణి నిలయుని - స్మరణయు మరువగ వలదిక - గురుతర భక్తిని విడువక ॥స॥

వ॥ సరే అటులైన మహాసంతోషమేకదా.

—(మదన విజయుడు - కుశాగ్రబుద్ధి ప్రవేశం)—

దర్వు—ఆది.

మద॥ మానవపతియగు భానుకులేంద్రుని - సూనుండను యస మాన బలాఢ్యుడ ॥మా॥ క్షోణితలంబున నుండు జనులు యే - మారక గొలతురు మదన విజయుడను ॥మా॥

కుశా॥ వీరసేనుని కుమారుడనసే - ధీరుడ శూరుడ ధారుణి యందున ॥వీ॥ సారసమతుడ కుశాగ్రబుద్ధియని - పేరు వహించిన - వీర విక్రముడ ॥వీ॥

మద॥ మేమిరువుర మిల ప్రేమతో నెప్పుడు - సేమారక నెడ బాయకుందుమురా ॥మే॥ నామదికిని తగినట్టి మిత్రుడిత - డేమందును నా నోము ఫలించెను ॥మే॥

కుశా॥ యేలనన్ను పెంపుజేసెదరుయిక - చాలుచాలుచాలువ దన విజయా ॥యే॥ జోలి మరువు వీలుగాదు తగదిటు - లేల బలికెదవు మా బంటనునే ॥యే॥

కం॥ నన్నిట్లు పెంపు జేయుట ♦ యున్నతమునుగాదుమాకు యుర్వీశ సుతా ♦ మొన్నైన మావదంబుల ♦ నన్నిధి కొలువుందువాడ సాధుశ్రేష్ఠ మునక్ ॥

వ॥ మదన విజయా మావంటి మహారాజులు నన్నిటులాడం దగు

నా మీ గృహంబున జీవనోపాయము బొందుచున్నవారకు యిది నీవు దెలిసెదా.

మద॥ మేలాయెను నీ మృదువాక్యంబుల - నాలకించగను నామది లోపల ॥మే॥ చాల దినంబులు జరిగెను జనకుల - పాలికి బోవలె మేలటంచునిక॥ మే॥

వ. కుశాగ్రబుద్ధీ మనము గురుజనులవద్ద విద్య నేర్చుకొనుటకై వచ్చి చాలాదినములయ్యెను. మన జననీ జనకులను దర్శించుటకై నేడే పోవలయును, అదిగాక నేడరుదెంచిన మావారి పత్రింబులగూడ లిఖించిరి గదా,

కుశా॥ పోదము పదుడి వినోదము తోడను - అక్షరుడా కుశదర్ప నివాసుని ॥పో॥ యీనాడి మరువకను మోదముతోడుత - మాధవునీ మన మనమున దలచుచు ॥పో॥

వ॥ రాకుమారా నీవన్నటులనే పోదాము పదుడి ఆలస్యంబు వలదు.

మద—కుశా—తండ్రిం జేరబోయి

మద-కం॥ వందనము తండ్రి మీదగు ♦ సుందర పదకమలములకు సాంప్రగ జేతున్ ♦ నందనుడటంచు మీారలు ♦ పొందుగ నాశీర్వదించి బ్రోవుడి నన్నున్ ॥

వ॥ తండ్రి మీా పాదపద్మంబులకిదే వందనంబాచరించెద కటాక్షించుడు.

భా-కం॥ వర్ధిల్లు మదనవిజయా ♦ వర్ధిల్లర నాదుతనయ వర్ధిష్ణుడవై ♦ వర్ధిల్లు పుత్రులనుగని ♦ వర్ధిల్లుము యెల్లపుడును వసుమతిలోనన్॥

వ॥ కుమారా పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిగా వర్ధిల్లుము.

భా—మద—వీ—కుశా—వాదం—దర్వు—అది.

భా॥ తనయా నీవిక వినుమా - నిటు వినుమా - నా నావాక్యం బులు కనుగొనుమా - త - మనమున సంబరమును గలిగెను నిన్ - కనులను గాంచిననుండీ - యిందుండీ - ధన్యుండనైతి వ్యధజెందీ ॥ త ॥

వ॥ కుమారా నిన్ను గాంచినంతలో నా మనంబానందంబా యెగదా.

డీతడనూ ॥ నా ॥ వోయన్నరో యీ మహాత్ము సుతుడు న- న్నేమా రడు ఘడియైనా - క్షణమైనా - యేమాత్రమింత నెటుబోయినా ॥నా॥

వ॥ తండ్రీ యీ వీరసేనుని కుమారుండగు యీ కుశాగ్రబుద్ధి నన్ను చాల ప్రేమించును వింటివా.

భా॥ వీరసేన నా మనమూ - నిటుగనుమూ - సంబరమయ్యెను బహుఘనమూ ॥ వీ ॥ వీరిరువురు బహు ప్రేమతో గలిసియు - కూడి యుండుమన వి టే- మదిగంటే - మననోము ఫలించిదియంటే -వీ -

వీ॥ భూతికడకును జనుమూ - వందనమూ - జేసియు నీవన లను గొనుమూ - భూ - కాపాడును మన నేర్పొద్దును తా - దాపై యుండునుసుమ్మీ - మదినమ్మీ - నా వాక్యంబులు వినుకొమ్మీ -భూ-

వ॥ కుమారా కుశాగ్రబుద్ధి మన రాలికకు నమస్కరింపుము.

కు॥ వందనములు గొను భూపా - కులదీపా - మదియందు సంత సము దోపా - వం - సుందరముగ మీ పదంబులకునే - వందనముల నొనరింతూ - మది నెంతూ - నానందముగను సేవింతూ -వం-

వ॥ హే రాజన్ మీ పాద పద్మంబుల కిదే వందనంబాచరించెద కటాక్షించుడు.

భా॥ వర్ధిల్లుమురా సుబుద్ధీ - మదికొద్దివినియున్నవాడ నీసుద్ధీ - వ ॥ హద్దులేక ననుమాన పడకనూ - యెద్దికార్యమై నికనూ - వెరువ కనూ - ప్రసిద్ధి జేయగల వికనూ ॥వ॥

వ॥ అహాహా సుబుద్ధీ వర్ధిల్లుము వర్ధిల్లుము నీ జ్ఞానోపాయంబుల నేనుని వర్ణింతును.

కు॥ మీారలు యిటు లనదగునా - మేలగునా - మీా వారలకిది మెప్పగునా ॥మీా॥ ధారుణిలో కుశదర్పనగరి శ్రీ - రమారమణుని మది లోనా - దలచీనా - చేకూరును జయములలోనా ॥మీా॥

వ॥ భూమీశ్వరా ! మీా వంటివారలు మమ్మిట్లు మెంపుజేయ దగునా బాలుర జ్ఞానులని మీారు దెలియరా.

భా-వ॥ సరే మంచిది నీవట్లుకూర్చుండుము. కుమారా మదన విజయా.

మ-వ॥ జనకా యేమి యాజ్ఞ.

భా-కం॥ మీారిరువురిన్ని దినములు ♦ నేరుపుతో గురుని యొద్ద నేర్చిన విద్యల్ ♦ యారూఢిగ జూపుడి మీా ♦ శూరత్వము జూచెదాను సొంపలరంగన్ ॥

వ॥ కుమారా విద్యారంభమయినది మొదలు నీవు గురువుల వద్ద నేర్చిన విద్యలు కొంతకొంత జూపించి నా మనస్సు కానందంబు గల్పించుమి.

మ-కం॥ శ్రీమన్నారాయణ యని ♦ వేమారు పఠించునట్టి విజ్ఞానులకున్ ♦ యేమాత్రము కొరయని బాధలు ♦ యీమహిలో గలుగబోవు యిది నిజమేకదా ॥

మద—దర్బార్—జల్వా.

ధర్మంబు దప్పవలదు రాజ - ధానీ కనిరీ - దుర్మార్గుల చంద్రోదయమున దుర్గించుమనిరీ ॥ ధ ॥ మర్మంబులెల్ల దెలసి మాటబలుకుమనిరీ - నిర్మలాత్ములైన సుజనుల నేలుమనిరీ ॥ధ॥ ధన మదంబుచేత గర్వమొందకనిరీ - తనకు కష్టమొచ్చినతె చింతించకనిరీ ॥ ధ ॥ వినయముతో పెద్దల సేవించుమనిరీ - మనసున గురువర్యుమాట మరువాకనిరీ ॥ధ॥ వాచయిచ్చి తప్పవలదు వలదూనిరీ - నీ చాత్ముల బట్టి కోలనేయుమనిరీ ॥ ధ ॥ వచ్చిన శతృవులకు భయమొందకనిరీ - తుచ్ఛమైన కార్యములలో దూరకనిరీ ॥ ధ ॥ దానధర్మ మూను జేయు దాతవనిరీ - జ్ఞానుల సంగతిని విడనాడకనిరీ ॥ ధ॥ మానక కుశ దర్పనగరి మాధవునిరీ - ధ్యానించిన భవములెల్ల దరగూననిరీ ॥ ధ ॥

వ॥ తండ్రీ గురువరేణ్యులు నాకిటుల బోధించి యుండిరి వింటిరా.

భా-వ॥ సరే నీవట్లు కూర్చుండుము. కుశాగ్రబుద్ధీ నీ నేర్చు విద్యలెవ్వియో నెరిగించుము.

కు-కం॥ భూపతి కార్యము మదిలో ♦ నే ప్రొద్దును మరువకంచు నెరిగించిరికన్ ♦ యేవిధ లరుదెంచినతొడ ♦ కాపాడుమటంచు నాకు గరపిరి విద్యల్ ॥

వ॥ ఇట్టి విద్యలు నాకు గరపియున్నారు అదియుంగాక మాకిరువురకు యుద్ధకళా కౌశలముగూడ నేర్పి యున్నారు వింటిరా.

భా-వ॥ మంత్రీ మన పుత్రుల పురుషార్థంబు తెలుసవచ్చును జ్ఞానోన విద్యలు నేర్పియుండిరిగదా.

మ-వ॥ తండ్రీ మేమింతలో నాటలాడుకొని వచ్చెదము సెల వొసంగుడు.

మనకిదే స్నానానుష్ఠానంబులకు వేళయినది అంతఃపురంబునకు బోవుదము రమ్మా.

వీ-వ॥ సరే అటులే బోవుదము పదుము.

(నిష్క్రమింతురు)

మద-వ॥ కుశాగ్రబుద్ధీ మనమిదే పుష్పనదీ తీరంబునకేగి జట లాడుకుందాము రమ్మా.

కు-వ॥ సరే అటులే పోదాము పదుము.

మ—క—వాదం—బ్యాండు స్వరము—ఏక.

మ॥ ఆటలాడుకుందమా - నీటుగ యిచ్చోట మనము॥ ఆ॥ మేలైన పుష్పనదీ - మాటున జేరీ - బోటులు నడిచెటి బాటలో ॥ఆ॥

వ॥ కుశాగ్రబుద్ధీ యిట్టి పుష్పనదీ తీరంబున నొకచోట జేరి మన మనంబు లలర ఆడుకుందాము రమ్మా.

కు॥ పదుడి పదుడి నేడికా - ముదముతోడ మనమికా ॥ప॥ పొదల చాటునను జేరి - వదలకివ్వాడుక్ - కుదురుగాను నాడవలయు ॥ప॥

వ॥ రాజేంద్ర తనయా ఆదో యీ పొదల మాటున జేరి యాడు కుందము పద.

మ॥ వేసితి నాబాణము - చూచితివా యెంతదవ్వు ॥వే॥ వాస మయ్యె నిలిచినా కాసమందునక్ - వాసిగ నిటు మళ్ళిరాక ॥వే॥

వ॥ నే సంధించి వైచిన బాణము మళ్ళిరాక నాకసంబున నట్లే నిలచి యున్నది చూచితివా.

కు॥ కట్టిలెత్తు చూడుమయ్యా - గట్టిగ నాయమ్ముచేత ॥ ప ॥ కొట్టిన యమ్ముకుదు దగిలి - గూలునిందునక్ - వట్టిమాట గాదుసుమ్మి॥

వ॥ నా బాణంబు వైచిన తోడనే నీబాణంబు క్రిందకు వచ్చు చున్నది చూడుము.

మ॥ కన్నియ భాండమునకునే - నమ్ము వేయు వంతలోన ॥క॥ చిన్నని రంధ్రము బడియం - దున్న నీరముల్ - యున్నతముగ గారుచుండె ॥ క ॥

వ॥ అదో చూచితివా ఆ కన్యా రత్నము నీరముగొనిపోవుచుండు భాండమునకు గురిబెట్టి నాబాణంబును విడచితిని. అది యీ భాండము నకు దవిలి రంధ్రము వడి నీరు స్రవించుచుండెను గదా.

కు॥ చూచినచో మనను స్త్రీలు - వాచా కోపములాడెగు॥మా॥

నా చేత శకము వైచినట్టి చిక్రమున్ - మాచు నంతలో మూసివైతు -

వ॥ అట్టి రంధ్రమును నాబాణంబున మూసివైచెదను లేని యెడల మనల స్త్రీలు దూషించుచుందురు గదా, యిదో యీ రంధ్రమును మూసివైసి తిని చూచితివా.

మ॥ సంగరమును నాటకమును - జంకుచుండె నామనంబు ॥స॥ పొంగుచూను నేటిదినము - పొంగలింపుము - నిజముగాను భయములు దీరె॥

వ॥ నేటిదినంబున నీయా యాటలచే నామనంబానందవార్ధిం దేలి యాడుచుండెను వింటివా.

కు॥ చాలునయ్యా ఆటలుయిక - చాలించుము నేటిదినము ॥చా॥ శీలుడు కుశదర్ప సగరి - ఫాలలోచనుం - డేలును మన నెల్లప్పుడు॥

వ॥ మదన విజయా నేటికి యాటలు చాలింతము వలయునన్న రేపటిదిన మరుదెంచి యాడుకొనెదము గాక.

కు—మ—వాదం—దర్వు.

కు॥ చాలునయ్యా ఆటలు నిక - చాలించుము నేటిదినము ॥చా॥ చాలుచాలికన్ - వినవేల నీవికన్ - చాలగ ప్రతిమాలిననూ ॥చా॥

వ॥ రాకుమారా నేటికీయాటలు చాలించుమని నేనెన్ని విధంబుల దెల్పినను వినకుంటివేలను.

మ॥ యెందుకొరకు వలదనియూ - తొందరతో బలికెదావు॥ యెం॥ విందు వినుపికన్ - యీసంధి దెలుపికన్ - ముందుగానుముదము తోను ॥యెం॥

వ॥ కుశాగ్రబుద్ధీ ఆటలాడవలదని తొందరపడి బలుకుచుంటివి కారణ మేరయకున్నాడను.

కు॥ నాకును యిక్కాలమం దనేకముగను యీకలి గొని ॥నా॥ సోకియుంటికన్ - నీకీసమయమునన్ - దోసిలొగ్గి వేడువాడ॥నా॥

వ॥ నాకు చాలా ఆకలి యగుచుండుటచే అట్లు తొందర జెందుచుంటిని వింటివా నీమది గంటివా.

మ॥ అట్లులైన నీవుబొమ్మి - కొట్టులైన రానునమ్మి ॥అ॥ పట్టు విడువకన్ - యిచ్చోట నుండెదన్ - గట్టితనము బూనవలదు ॥అ॥

వ॥ నీకు ఆకలగుచున్న యెడల గృహంబున కేగి భుజించి రమ్ము నీవొచ్చువరదాక నేనిచ్చోటనే యాడుకొనుచుండెదను.

కు॥ వచ్చుదమక నీకు బాణ - మిచట కిరింద నుంచుమయ్యా ॥ వ॥

వచ్చుదనుకేకళ్ - నీవిచ్చటి కైనన్ - యిచ్చతోడ జేగవలదు ॥వ॥

వ॥ మదనవిజయా నేవచ్చునందాక నీ ధనుర్బాణంబుల క్రింద నుసిచి నీవెచ్చోటికి బోక నిచ్చోటనే యుండుము. అట్లుండుమనని నాకభ యంబిమ్మా.

మ॥ అభయము చేకొమ్మునేను - అటలు యిపుడాడబోను ॥

ఆ॥ రభసముతోడన్ - రారమ్మా వేగముగ్ -శుభచరితుడనయ్యె నీవు॥ అ॥

వ॥ ఇదో అభయంబు చేకొనుము నీ వొచ్చునందాక నేనిచ్చో టనే యుండెదను నమ్ముము.

క॥ భాసుర కనకదర్పనగరి - యీశుడేలు యీసమయము॥ భా॥ త్యాస జేసినన్ - మనమీసమేయుమునన్ - మోసమేమి గలుగబోదు॥

వ॥ భరే నీవన్నటుల వేగిరంబున వచ్చువాడను సెలవొసంగుము పోయివచ్చెదను.

మ-వ॥ అటులే పోయిరమ్మా. (నిష్క్రమించును)

కనకవల్లి ప్రవేశం - దరువ్ - ఆది.

సరోజముఖినగు పురోహితునకునువరకుమారై నేభామినీ। కరంబొప్ప నాదు నామమునుకన - కవల్లి యందురే కామినీ ॥స॥ ధగన్ ధగన్ మెర యున్ సొమ్ములూ తగన్ దాల్చినా భామినీ - నగూ మోము కునుగం ధమునునే - ర్పునన్ బూసిన లేమనే ॥స॥ ధరాయందు వెలయుకనక దర్పణ - ధాముండే మము బోచునే - విరాళి నీరగవనాంతరంబున చరిం చుటకు యిటువస్తినే ॥స॥

వ॥ నేనిపుడీ పుష్పనదీ తీరంబునకు బోయి స్నానమాడి మడిచే వచ్చి వంటసేయవలయును గదా (అని ముందుకు నడిచి) ఆహా యీ నగరి రాజకుమారుండగు మదన విజయుడు యిచ్చట నొంటరిగా నగు పడెను. యితని కొరకయ్యె నే చాలకాలముండి కనిపెట్టుచుంటిని నా భాగ్యంబు నేడు ఫలించినది.

సీ॥ ఈవిరాహానాంగుని యిచ్చోట గనుగొంటి ♦ యేమందునా భాగ్య మికఫలించె ♦ దట నెవ్వరులేక నొంటిగా నితనినే ♦ కంటిని నేడునా కన్నులార ♦ విరహంబు నెచ్చారొ వీనితో నేజవాలు ♦ సరిసా టులాడగా సమయమిదియు ♦ మరుకేళి దేల్చినా మదిని దీర్చుమటంచు♦

తెలియజాలను నామది కలవరంబు ♦ ఔందుచుండెను కోరిక ముందుకీడ్వ♦ పాదములు వెన్కకీడ్వగా బిడుసుమండె ॥

జర్వా—జుల్వా.

ఆహా యీ మోహాన కారుపై జూచినది మొఖలు । మోహామధి కా మూడే నేడికా । యేమిసేతుహా ॥అ॥ కాము కేళి కేటుల సతదూ గలుసునోకతా - మోము మోముకు జేర్చియుండిన మోదమానుహా ॥అ॥ యితనిగూడ కున్ననూ యీ జన్మమేల హా । మతి యందూనా । మురసి యుందూనా । మరువజాలహా ॥అ॥ ధారుణీ కుశ దర్ప నగరీ ధాముకరుణ హా । యేరీతి గానున్నదో పేను । యెరుగ జాలహా ॥అ॥

వ॥ ఆహా నేనిట్లు వృధా కాలయాపనము జేయుచున్న వ్రియో జనంబు గానరాను వొకసారి పలుకరించి జూచెదగాక.

కన—మద—వాదం—ఏక.

క॥ భూపాలక సుత యిటకూ । నీవిటకూ । యేపని గూరించి రావుటకూ ॥భూ॥ కాపురంబు విడచి వచ్చినట్టి । కారణమేమో నాతో దెల్పుడు । దాపు నెవరులేక నొంటిగుండిన । ధన్యుడావు ।మాన్యుడావు॥

వ॥ భూమిశ్వరా! యీ పుష్పనదీ తీరంబునకు తా మొంటరిగ విచ్చేయునట్టి కారణంబేమొ నాతో విన్నవించుడు.

మ॥ ఓ వనితామణి వినుమూ - నీ వినుమూ - నే వచించెద కను గొనుమూ ॥వో॥ యీావనంబుసంగు నాటలాడను - భావమందు కోరిక జనించుటచె - కేవలముగను కుశాగ్రిబుద్ధితో - నాడుటకునువచ్చినాను॥

వ॥ ఆటలాడుకొరకై మంత్రి కుమారుండైన కుశాగ్రిబుద్ధితో యిందరుదెంచి యుంటిని వింటివా.

కన॥ లేదూరెందేగినదూ- యేగినదూ-జోడుబాసియుండాడూ॥ లే॥ నేడు నిన్నుబాసి యెందుజనెనిక - నాడుచుండెటీ వాడు గనుకను - కూడియాడకేదు బోయెనిపుడూ - జాడ దెల్పు - ప్రేమనిల్పు ॥లే॥

వ॥ నీతో కూడియాడుచు నెడబాయునట్టి మంత్రికుమారుండెం దేగి యుండెనో దెల్పుము మది నిల్పుము.

మ॥ ఆకలీని తాగొనియూ - తాగొనియూ - యరిగె గృహాము కెవిడియూ ॥అ॥ నాకునింగు నుండుమంచు దెల్పెను -వ్యాకులంబుజెంద బోకు ఘడియలో - నీకడకు జేరవత్తునసెను - ప్రాకటముగ - బలు

వ॥ ఆకలిగొని వ్యాకులుడై నొక ఘడియలో భోజనము జేసి వచ్చెదనని నాకుం దెలిపి పోయెను యింతలో రావచ్చును.

క॥ సరేపొంచి దటులయినా - అటులైనా - నను జేరరమ్మా యికనైనా ॥వ॥ వీరి పలుకనోపునాడు వాక్యము - దూరనాడ వలదు సుమ్మీ నినునే - కోరియున్న నాదుకోర్కె దీర్చను - జేరరమ్మా - కౌగిలిమ్మా ॥

వ॥ నరేంద్రా నీపై భ్రాంతిచే చాలా కాలమునుండి కనిపెట్టుకొని యున్నదానను. నేటికి నాకోరిక ఫలించినది రారమ్మా కౌగిలిమ్మా.

మ॥ పురోహితుని సుతవనుగా - నీవునుగా - నన్ కోరియుండు టెటులనుగా ॥పు॥ ధరాతలమందు వెలయు కులధర్మశ్రేణి - ధామము మహిమిదే యిదిగాని తెలియదు - ధర్మపద్ధతికి విరుద్ధమియ్యది - మర్మమేమొ । కర్మమేమొ ॥పు॥

వ॥ ఆహా యిదియే మహాత్మ్యయకృత వాక్యంబు లాడుచుంటివి. నీవు మాపురోహితుని పుత్రికవగుటచే నాకు పాతకంబు కట్టునెంచుట పాటిగాదు యూర్కొనుము.

కన్య—మద—నాదం—దర్వు.

క॥ కోమలాంగ నిన్ను నేను కోరి వచ్చినదాన - నా మొర వీనా రాదా - హాహా ॥నా॥ మోముమో మోమూన జేర్చి ముచ్చాటలాడూమి- మోదముతో యిరాకనూ - హోహా ॥కో॥

వ॥ రాజేంద్ర తనయా నీపై ప్రేమగలిగి యున్నదాన నవ్వాదరింపుము.

మ॥ సారసాక్షి నీవు నన్ను - గోరూట తగదూబల్ - నేరాము చాలూపాపమ్మా - హాహా ॥సా॥ నారీమణిరో యీ యూర్ప్రజలువిన్న - దూరేరు నన్నింకనూ - హాహా॥ సా॥

వ॥ నారీమణీ యీ మాటలెవరైన విన్న రోషల మనలను కాదందరు యూర్కొనుము.

క॥ కోరీయున్నదాన్ని మూరనా మూట నీకు - ఘోర పాపంబూ సుమ్మా - హాహా ॥ఘో॥ రారమ్మి కౌగలిమ్మి - నిన్ను నమ్మియున్న నుమ్మి - మారూమాటాడాకుమా - హోహా॥ కో॥

వ॥ భూవీశ్వరా యెన్నో దినంబులనుండి నీపై మరులు కొని యున్నదానను నిన్ను చూచిన దాదిగా మాయమ తప విరిశరంబులచే

లేకుండిన నీకు పాపము సంభవించునుగదా.

మద॥ ధర్మశాస్త్ర మెరిగిపాప కర్మమొనర్తింపవద్దు - సుర్మా స్థిరాలా పోవద్దె హాహా ॥మ॥ మత్సమెల్ల గంటినీవుమాటిమాటి కేటుల నాతో - మర్మె జెల్లామపోవే హాహా ॥మ॥

వ॥ సుందరీ నీవు అగ్రి కులంబున జన్మించిన దానవయ్యుండియు యిట్టి నీచకార్యంబునకు బూనుట ధర్మంబుగాదు తొలగిపొమ్ము.

కన॥ గురుపత్నియైన తార గూడిన చంద్రుడూడు - సురలందు పెంపొందడా - హాహా - నా - వరుసావాలియు నెంచవలదూ రారమ్మి నేను - మరుబారి బడలేనుహా॥ అ॥ మ॥

వ॥ మనోహరా గురుపత్నియైన తారను చంద్రుండు గూడి యుండలేదా కామకేళులకు వరుసవావియు గలదా రమ్ము నీ మీట్ట వేదాంతములను జాలించుము.

మద॥ కానికార్యంబు జేసి కళనూగోల్పడె చంద్రి - డూను తెలియూవే మెుకా - అహా - చంద్రుడూను - మానీనిమొట్టి పాప మూను ఘటించూనా - మారూమాటాడాకుమా - హాహా ॥ మా॥

వ॥ తరుణీ చంద్రుడు ఇంద్రుడు వారొనర్చిన దుష్కర్మలకు తగిన ఫలంబనుభవించి యుండలేదా పొమ్ము మారుమాటాడకుము.

కన॥ యెంత బ్రతిమాలినా మన - సింతైన కరుగాదు - యెంత కఠినూడ వీవూ - హాహా - యెంత॥ కంతూ స్వరూపనాతో కఠినాము వలదుసుమ్మి - కష్టాలపాలయ్యేవూ ॥హాహా॥ క॥

వ॥ మదన విజయా నేనెంత బ్రతిమాలినను వినకుంటివి ఇట్లు వినకుండిన నీవు కష్టముల పాలయ్యెదవు సుమా.

మద॥ యెంత కష్టమెుచ్చినాను - యింతినిన్ను గూడ వీను - పంతామూలేలా పోవే - హాహా - పం ॥ యింతలో కుశదర్పనగరి యూ కుడే నన్నేల గలదు - చింతేమిలేదూ పోవే - హాహా ॥ యెం॥

వ॥ ఎన్ని కష్టంబు లొచ్చినప్పటికిన్ని రానిమ్ము కాని యిట్టి నీచ కార్యమునకు నేనొడంబడను పొమ్ము.

కన—మద—వాదం—దర్వు.

కన—భూమీశ నాపైననింత కాఠిన్యమేలా

మద—కామినీ నాపైనింత మోహంబదేలా

మద—కోమలినే వలదంటే
కన—యెన్నో విధంబుల దెలిపిన నన్ను గూడ వైతివిక దా
మద॥ నిన్నుగూడుటకు రాచధర్మం బిదియు కాదుగదా
కన—ఆడవారల మోహంబు దీర్చవలదని యేశాస్త్రంబు జెప్ప విన్నవా.
మద—ఏడనైనను గురు పుత్రికలతోను రమించినార కన్నవా
కన—మోహా మెచ్చావెగా
మద—ద్రోహా మెచ్చానుగా
కన—ముద్దొక్కటిమ్మా
మద—వొద్దంటి పొమ్మా
కన—నిలువజాలా
మద—బలిమి దేలా
కన—రారమ్మా యిటూ
మద—పోపొమ్మా అటూ
కన—రమ్మా
మద—పొమ్మా
కన— రా
మద— పో
కన—భూమీశనాపై యింత కాఠిన్యమేలా

కన—దరువు—జంపె.

ఏమిసేతు నాదుకోర్కె - భూమీశుడు దీర్చడాయె -నే-కాము కేళితో నన్నుగలసియూ సుఖపడాయె -ఏ- యెంతయి బ్రతిమాలినమది రవ్వంతయు గరుగదాయె॥యెం॥ యింత కఠినుడంచును నే - నెంతమాత్ర మెరుగనైతి - నే- ధర్మమూను దప్పబోడ - ధర్మనడక విడచినాడు ॥ధ॥ దుర్మార్గురాలవంచు-దూషించె నే నెటులనైతు-నే- యిట్టికఠిన హృదయుని నినే - నెట్టులైన విడువకాను ॥యి॥ కట్టికొట్టిపించెదాను - గట్టిగా నా తండ్రితోను -ఏ- భాసురకుశదర్పనగరి - యీశుడేలు యీశానుయమా॥ భా॥ మోస మొంద జేతుపిన్ని - యీసమయము బ్రోచెదెవరు ॥ఏ॥
వ॥ నేనెన్ని విధంబుల బ్రతిమాలిన వినక నన్నుదూషించి వెడల

నాతండ్రికిం జెప్పి పీనిం దండింప జేసెదగాక. (అని వెళ్ళును)

విద్వత్ భ్రమర రంజకులు ప్రవేశం—దరువు.

వేదశాస్త్రంబులను దెలిపెద వి - నోదుడన్ మోదంబునన్ ॥ మోదమున మాహేంద్రపురనీ - వాసులకు నెల్లప్పుడున్ ॥వే॥ యీధర వాసులు విద్వత్ భ్రమర రంజకుడని కొనియాడెదనన్॥ ఘనవినయున్ - ఘనముగనన్ - ఘన ఘనసనా యేమారక నెప్పుడు - వే- వేదములునూ భానురాజు యెదుట నెప్పుడు నెలుపుచున్ ॥ మోదమును గొన్నట్టి భూ సురోత్తముడనూ నేనికన్ ।వే॥ మేదిని కుశదర్పణి వాసుండగు మాధ వుని నామదిలో నెప్పుడు ॥ మరువకనూ - వెరువకనూ - స్మరియించెద నెంరతము మదిలో ॥వే॥

వ॥ మత్ పుత్రికా రత్నమగు కనకవల్లి పుష్పనదీ తీరంబున కేగి యింతవరకు రాకయున్నది కారణమేమో తెలియనైతిని గదా (అని యోచించుకొనుచున్నంతలో విషాదముతో కనకవల్లిప్రవేశించును

కన - విద్య - వాదం - దరువు - రూపకం.

వి॥ చిన్నబోయి యున్నవేల - కన్నతల్లిరో ॥ విన్నవించవేల నాతో - కన్నియ యేమవరేమున్నరో నిన్నిక ॥చి॥

వ॥ తల్లీ నేడదేలనో నీముఖంబు చిన్నబోయి యున్నది నిన్నెవ రైన దూషించిరా నాతో విన్నవించుము.

క॥ యేమనీ తెల్పుదును తండ్రి । భూమియందునా - నామదీ భీతొందియున్న । దేమవి వచియింతుమనే ॥నే॥

వ॥ తండ్రీ నామది భీతి నొందుచున్నది నీతో దెల్పుటకైన ధైర్యంబాచకున్నది వింటివా,

వి॥ దుఃఖమూను జెందబోకు - యికాలమునన్ - చిక్కదోచ నామదికిని - చక్కగనూ వచియించుము ॥దుః॥

వ॥ తల్లీ దుఃఖపడకయూ నవిస్తారంబెట్టిదో నాతో విన్నవించుము. నిన్నుం జూడ నాకు జాలి యగుచుండెను.

క॥ యేమిసేతు నోము ఫలమీ - భూమియందునా -యే- క్షేమమేది లేదు సుమ్మి - నేమరణించిన మేలా ॥యే॥

వ। తండ్రీ నాకు చెప్పరాని యవమానము సిద్ధించెను యీభూమి లో బ్రతికి యుండుటకన్న మరణించుటయే మేలని దోచుచుండెనుగదా.

నేలనునా - చిన్నీ బాలిక వినగదె ॥రా॥

వ॥ అమ్మాయీ నిన్నవమాన పరచిన వారెవ్వరో వచింపుము ఆలశ్యంబు వలదు.

క॥ నాయనరో వినుమికనా - తపని చెప్పెదా ॥ యీ మొదటి దర్పనగరి - యాశుండేలురు పాలురు ॥నా॥

వ॥ తండ్రీ అటులనే విన్నవించెద వినుము.

కన—విజ్య—వాపం—దస్వ—అది.

క॥ అన్నా - నేవిన్నవించెద వినుగదె నాయిన్నా ॥అ॥ విన్నవా యీనగరి పాలుని - చిన్ని తనయుడు సన్నుగనియును - రొన్నా - శ్రీమలా బెట్టినూ - కన్నులను గానకను వినునా ॥యు॥

వ॥ తండ్రీ యీనగరిపాలుని కుమారుండు మదన విజయుడను వాడు నన్నునోస్కి విధంబుల బాధించి యుండెను వింటివా.

వి॥ యేమిచిన్నదో తెలుపుము - భూమిపాలుని పుత్రిక ॥యే॥ వానినామమునంతుక - నే సీమపేరు జూడక - భూమిజాతునకైన వెరువ॥ యే॥

వ॥ బాలికా యీ రాజకుమారుండు నిన్నేమని దూషించినాడో యీవింతలెల్ల నాతో విన్నవించుము.

క॥ పట్టీ । రతికేళికీయు రమ్మని రెట్టా బట్టీ ॥వ॥ రట్టు జేసెను కౌగిలివ్వుమనె - తిట్టినను నా రెట్ట విడువక _పట్టికుచముల చేయివైచుచు ముట్టి మిక్కిలి బెట్టి గాసియు ॥అ॥

వ॥ తండ్రీ బలిమిచే నా రెట్టబట్టి కుచంబుల జూపుమని యెన్నెన్నో శ్రమలం బెట్టెను వలదని నేనెంత బెదరించినను వినడాయెనుగదా.

వి॥ వింతగాను జేసినాడ - మంతనమున భయములేక॥ విం॥ దుర్మంతుచూడు నేడికక - పంతమూన వెళకట్క - కాంతుడేమి సేయగలడో॥

వ॥ ఇనుమంతైన భయంబులేక పిన్న పెద్దల నెరుంగక విన్నిట్లు యవమాన పరచి యున్నాడా కాని కాని వాని గర్వంబడంచెగలను.

క॥ నేనూ - కన్నుల వాన్ని మొటుల జూతూనూ ॥ నే ॥ క్షోణి యందున బ్రదికి యుండిన -గాని యేమియు ఫలము లేదని_నామదియు బహు గుందుచున్నది - స్వామి కృప నెనేమి తెలియను ॥ నే॥

వ॥ తండ్రీ యిట్టి హీనతను నేనెట్లు భరింతును మరణించుటయే యుత్తమమని నామదికి దోచుచుండెను వింటివా.

వి॥ మంచిది కుశకన్యనగరి - మాధవుండె బోవగలడు ॥మం॥ రొంచక యీడాబునిప్పుడె - సంగ్రామించెదక్ - వంచలంబు జెందబోకు॥

వ॥ తల్లీ నీమదిలో చంచలత్వము నొందకుము నేనిపుడే రాజ సన్నిధింకిం బోయి వాని హతంబు గావించెద చూడుము (అని రాజ సన్నిధికిం బోయి)

విద్య—దరువు

ఏమిరబా - భూకాంతునక్ - కామినీలను గలియుటకున్ ॥ఏ॥ సామర్థ్యము గలద మీకు - కరగన యిపుడున్ - యేమాన్యుడు మెచ్చ గలడు ॥ఏ॥ యేడిరా నీదూ కుమారు డేడనుండో జాడ దెలుపు - నేడు వాని సామర్థ్యము - చూడవలెనికిన్ - యెడను గనిపిండడాయె - ఏ - పెరపీడు సుతునియిచట జేవేసిన్ - మారుమాటలాడనివక ధారుణికుశ వర్ణనగరి - ధాటుడె సన్నేలగలడు ॥ఏ॥

వ॥ ఒరే భానురాజా నీ పుత్రుడెచట నున్నాడో యెరిగింపుము వాని చమత్కారం బెటువంటిదో చూచెద పిన్నపెద్దల కన్నులం గానక బలాత్కారంబున పరుల కన్యలను భంగ పుచ్చిన దుర్మార్గుం డెచట నున్నాడో నాకుం జూపుము.

భాను—విద్య—వాదం—ఆది.

భా॥ పండిత వర్యమీకు దండమర్పించేద - ఖండిత మేలానయ్యా విప్రవర్య ॥ ఖం॥ దండికోకంబూన నుండి మీరిందురాగ - గుండె జల్లుమానెనయ్యా - విప్రవర్య ॥గుం॥

వ॥ భూసురోత్తమా తామిత కోపంబున నిందరు దెంచుటచే నాగుండెలవిసి పోయెను. యీసవిస్తారం బెటువంటిదో నాకుం దెల్పుము.

వి॥ ఓరీ నీతనయుడు జేరియున్నాడెందు - మారాడకను దెల్పరా రాజవర్య ॥మా॥ ధారుణిలోన వాని - నేరాము లెన్నిన - ఘోరపాపం బానురా - రాజవర్య ॥ఘో॥

వ॥ వరే॥ భానురాజా నీకుమారుం డెందున్నాడో చూపుము వాడు గావించిన ద్రోహంబునకు నే నేమందును.

భా॥ చెప్పండి అటువంటితప్పితమేమో నే - నిప్పూడెవినగోరితి - విప్రవర్య ॥యి॥ తప్పేమదో నాతో జెప్పరేలానయ్యా - మెప్పించెదా గాలునీ - విప్రవర్య ॥మె॥

వ॥ హే విప్రోత్తమా అట్టి వింత మెట్టిదో వినంజేయుము వి

పాదంబుల కిదో శ్రేణిమిల్లువాడను వింటిరా.

వి॥ విన్నావ నావుత్రి కన్యయౌ కనకవల్లిని - కన్యాల గానా కనూ - రాజవర్య ॥క॥ మన్నాన లేశాను మదుకేళీ సల్పాట - చిన్న కార్యామావినూ - రాజవర్య ॥చి॥

వ॥ నాపుత్రికయగు కనకవల్లిని బలాత్కారంబున బట్టి చెరచుట మీవంటివారికి తగునా నీకిది మెప్పగునా.

భా॥ యేమిదోచదు నాకు స్వామీ సద్గురువర్య - తామే శిక్షించాయా - విప్రవర్య -తా- తాము వచించిన తరియూనె మెదిలేగ - నోము ఫలమేమో యికా - విప్రవర్య ॥నో॥

వ॥ స్వామీ మీ మాటలు జూడ నాకెట్టుల దోచకున్నది మీరు సర్వంబు దెలిసినవారుగదా నాకుమారుని తప్పిదము లెన్నక కలిమిలేమ లెరింగి తామే శిక్షించుడి మహాత్మా.

వి॥ అభయ మిమ్మా నాకు - సభలో సనూనీకు - రభసంబుతో దెల్పెదా - రాజవర్య ॥ర॥ విభవాము తోడూత సభికాలెల్లాగాంచ - సభయా మిమ్మా సుమ్మికా - రాజవర్య ॥వ॥

వ॥ సరే మంచిది అటులైన తప్పసని నాకభయం బిచ్చెము.

భా॥ తప్పాను వచనాము - యిప్పా డెచేకొండి - గొప్ప పండితులూ మీరూ - విప్రవర్య ॥ గొ ॥ వొప్పుకొందూనేను తప్పాను మీసాక్షి చెప్పాడి వేగంబెనూ - విప్రవర్య ॥చె॥

వ॥ స్వామీ అటులే యభయం బిచ్చెద చేకొనుడు ఆడినమాట దప్పిన యధిక పాపంబుగదా యిది మీకు దెలియదా.

వి॥ సరెమంచి దటులైన నరనాధ వచియింతు - అరమర లేక వీనూ - రాజవర్య -అ- వరకుశ దర్పణీ హరుడే బోధిచూ నిన్ను - విసంబు లేలానికా - రాజవర్య ॥వి॥

వ॥ సరే అటులైన రాజేంద్రా వచించెద వినుము.

కం॥ గురు పుత్రితో రమించిన ♦ నరుడైన సుతుండునైన నరవ
రైనన్ ♦ కరుణించకయును లేకను ♦ శిరమును ఖండించు మనుచు
జెప్పిరి పెద్దల్॥

వ॥ వింటివా రాజేంద్రా గురుపుత్రిని బలత్కారంబుగ బరమించిన చండాలుని శిరచ్ఛేదనంబు జేయవలయునని శాస్త్ర ధర్మము ఇందుల కేమనెదవో తెలుపుము.

భా-వ॥ (తనలో) హా శ్రీహరీ ఆపత్కాల బాంధవా ఆపన్న రక్షకా తెలియక నా విశ్వామిత్రునకు వచనంబిచ్చి మోసపోయి చింతిప వలసి వచ్చెనే గదా యిట్టి సమయంబున నన్ను రక్షింప శ్రీహరీ నీవుం దప్ప యితరు లెవరు లేరుగదా అకటా.

భా—దరువు.

ఏమిసేతు దైవరామా - నేమి కాని తెలియదాయా ॥ నాకుది కెటు దోసదాయా - భూమిలో నగుబాటులాయా ॥ఏ॥ గీ॥ ఉన్నాయం బున నెట్టి కష్టంబు నైతి - దయదలంచని భూసురోత్తమున కిపుడా॥ద॥ వాచ యిచ్చి యుంటి నేనూ - దోవ కారూడాను వీనూ - రాచకులమూ నతనూ తగనూ - చూచుచుండగ మోసమాయె ॥ఏ॥ పుత్రునకు నేను యిలలోన శత్రునయ్యి - ధాత్రియందుండవలసెగా దయానువిడచి॥ దరువు॥ నన్నూ కరినూడని మోదారూ - విన్ననూ జనులందరూనూ - పున్నమ చంద్రుని బోలూ - చిన్నికుమారుని గన్నా ఫలమో ॥ ఏ ॥ గీ॥ నాదు మొరవిని రక్షించు నయవిధేయ - యిలతలంబున నానోము ఫలమిదాయా ॥దరువు॥ భాసురా కుశదగ్పతీశా - దాసుడానూ బోవు శ్రీశా - దోసిలొగ్గియున్న వాడా - మోసమొచ్చె నేనివాడా ॥ఏ॥

వ॥ హా దైవమా నేనేమి సేయుదును (అని భూమిపై మూర్ఛల్లును)

వి-వ॥ (తనలో) ఏమి యీరాజేంద్రుడు పుత్రుని ఖండింప ధైర్యంబు చాలక మహాకారంబున చింతించుచున్నాడు యిట్లు దుఃఖించిన నేనూరకుండువాడనా. ఒరే రాజేంద్రా యేలంవగచుచుంటివి.

విద్వ—భాను—వాదం

వి॥ ఏలను యేలను యేలను దుఃఖము - చాలురా భూపాలా ॥ ఏ॥ మేలు దెలిసె నీలా - చాలగ రాజ్యము సద్ధర్మంబున - పాలన జేయు భూపాలుడవైయిటు దూలుట తగునా ॥ఏ॥

వ॥ ఒరే భానురాజా క్షత్రియ కులంబున జన్మించి రాజ్యపరిపాలుండవయ్యి అడజానివలె వగచుచుంటివి చాల్ చాల్ యూరోనుము.

భా॥ వందనాముల్ - వందనాముల్ - వందనాముల్ - విప్రవర్యా శ్రీవంద్య తోందరాయూ - జెంత నాయా - వందనూని దుర్మి౦చుటాను ॥వం॥

వ॥ పండితోత్తమా మత్ కుమారుని వధించుటకు ధైర్యంబొప్పు కున్నది తామ యిాదీనునియందు దయదలంచి వేరొండు శిక్షవిధించుడు నాపై దయదలంచుడు.

వి॥ తెలిసెను ! తెలిసెను ! తెలిసెను నీదగు ; తెలివిది నేండ్రే॥ తె ॥ నీవలుకులు కేవింటే ! నేలుగ రాజ్యము పాలనజేయు ఘా ! పాలు డవైయిటు ! బలికెద వేలను ॥ తె ॥

వ॥ ఒరే నరపాలా నీవేటుల సుతుని చంపుటకు ధైర్యంబొచ కుండెననుచు బలుకుచుంటివి నీ సత్య వాక్యమును గనుగొంటినిగదా.

గీ॥ సత్యమునకయ్యె యిా హరిశ్చంద్ర విభుడు ♦ సతిని జంపుటకై తన చంద్రహాస ♦ మెత్తి నేయుగబోవదేయించుకైన ! వెరపు జెందె నీవలె వెర్రివాడ ॥

వ॥ మొదట సభయంబిచ్చి యిపుడిట్లు బల్కుట ధర్మమా.

భా॥ సుతునిబట్టి ద్రుంచుమాటాకూ ! చేతులాడవయ్యానాకు ॥ పతితమా నిక్ వేడుచుంటే ; నా ! గతియు నీవే యానీయంటే ॥సు ॥

వ॥ విప్రోత్తమా కన్నకుమారుని ఖండించ మనంబొప్పకున్నది నాప్రార్థన లాలించి రెండవ శిక్ష విధించుడు యింతకఠిన దండన వలదని వేడుచుంటిని.

వి॥ తనయుని దున్మించుట ! తగదని బలుకుట ! తగునరాజధర్మమ ఛీ ఛీ ॥ త ॥ మనమున క్రోధము మరి [illegible] దరా ఛీ ఛీ ॥ త ॥

వ॥ ఒరే అబద్ధీకుడా మాటిమాటికి తనయుని మన్నించుమని పలు కుచుంటివైతే యిదియేనా నీ రాచధర్మము నూట్ల్....చాల్.. [illegible] కుండుము.

గ్రంథాలయం
తేది..........2.7.76

భా॥ దేవ దేవా ! మమ్ముల బ్రోవ ; నీవె కావా ! యిందురావ ॥ దే ॥ రావేకుశా ! దర్పణీశా ! దినపోషా దళవేషా ॥ దే॥

వ॥ హా శ్రీహరీ నే నెన్ని విధంబుల వేడుకున్న యిా విప్రోత్త ముండు వినకున్న వాడు ధైర్యంబు విడనాడి చింతించుట రాచధర్మమా కాదు (ప్రకాశముగా) హే విప్రోత్తమా మిారిటుల కోపంబు జెంద నేట నేడే రెండవ యిామంబు వరకు ఖండింప జేసెద నమ్ముము.

వి-వ॥ సరి అటులే యొనర్చుము నేనిదే గృహంబున కేగుచున్న వాడను. (నిష్క్రమించును)

భా-వ॥ మంత్రివర్యా నీవిప్పుడే తలవరుల నిందు రప్పింపుము.

మం-వ॥ చిత్తము అటులనే రప్పించెదను.

తలవరులు ప్రవేశం—దరువు—ఆది.

రా॥ రమ్మురమ్ము గిల్లుగా - తెమ్ము తెమ్ము ఆయుధాము ॥ర॥ రమ్మానెవాటనేడు - రాజుగారు మనలాను ॥ర॥

వ॥ ఒరే గిల్లుగా మన రాజుగారెందుకో రమ్మన్నరట ఆయుధము దీసుకొని వేగిరము రమ్ము పోదాము.

గి॥ తెత్తున్న మెల్లిగా - తత్తార పడబోకు ॥నె॥ కత్తిని యిప్పు డె - వాదాము లేలార ॥తె॥

వ॥ ఒరే మెల్లుగా యిదే కత్తి దీసుకొని వత్తున్న వార్లబోకురా.

మె॥ వేగామె బోదాము - కూదిరీ చూచునే మం॥ వే॥ బాగు బాగైన మంచి - పనులే మీము జేతాము ॥వే॥

వ॥ ఆరే జేగిరారాఅలిసెము జేస్తె రాజుకోపానికి రాగలడుపదురా.

గి॥ దండికుశదర్పణే - ధామూని దలచూచు ॥దం॥ మొండివారల శిరము ఖండించ వలయూను ॥దం॥

వ॥ ఒరే యీ కత్తితో మొండితనం జేసేవాడు యెసుంటోడైనా నరికేత్తరా.

మె-వ॥ అరే వార్లకు మన రాజుగా రెందుకు రమ్మన్నాడో పద

గి-వ॥ వొత్తున్న పదరా (అని రాజుం జేరబోయి)

తల—దరువు—జుల్వా.

వందనమయ్యా - యిందును రాజేంద్రమమ్ము - లెందుకనీ బిల్చి తిరీ ॥వం॥ తొందరతో బిలిచినట్టి సందియంబు దెలువరయ్యా - విందుము మీ యాజ్ఞను మన - సందు భేదముంచకుడీ ॥వం॥ కొత్తుదుమిలనూ - యెటువంటి వారినైనగాని - కొత్తుదుమిలనూ -కొ- మంతనమున భయ మొందక - యెంతటి బలవంతునైన - గొంతుబిసికి చంపెదాము - యెం తయు వెనుదీయ బోక ॥వం॥ భాసురముగనూ - కుశదర్పనగరి వాసు డేలు- యీసమయమునూ -భా- ధ్యాసజేయు చుందుము మీదయకల్గిన వంతెచాలు - దోషకారులను బట్టి - కోసి చంపుదూము ధరలో ॥వం॥

వ॥ రాజేంద్రా మమ్మెందులకిందు రావించితిరో దెల్పుడు.

రా-వ॥ సరి అటులే తెల్పెద వినుడు.

రాజు—తల—వాదం—జాల్జో.

రా॥ కటికిపులార వినుడీశా - తటుకున నామాట వినీశా - పటుబిళా ధ్యానించుమమి - మ్మిటకు బిల్చితిని - తటకున పని జేయవలయు ॥క॥

వ॥ హే తలవరులారా నొక ఘనకార్యము మీరు జేయవలసి యున్నది.

త॥ యేమిపనియు గలదో తెల్పు - భూమీశ్వర మాతో నిపుడు॥ యే॥ యేమి భయము లేక జేతు మీ మహిమీదన్ - మామదిలో వెరువ బోక ॥యే॥

వ॥ రాజా అదెట్టిపనియో మాకు విన్నవించిన తప్పక జేయుదుము.

రా॥ నాదు సుతుడు మదన విజయు - డీదినమున పుష్పనదిన ॥ నా॥ మోదమూతో నాడువాన్ని - మీదు కరమునన్ - యీదినమున దున్రించవలయు ॥నా॥

వ॥ మత్కుమారుడైన మదన విజయుడు పుష్పనదీ తీరంబున నాడుకొనుచున్నవాడు మీరిప్పుడేపోయి వాని శిరంబును ఛేదించుడు.

త॥ యెందుకొరకు నీదు సుతుని - యెందుకరుణ నింతలేక ॥యెం॥ తొందరపడి దున్రించుమనుట సంధి దెలుపుడీ - ముందుగాను-కందువ్వాను॥

వ॥ మహారాజా సత్యవాక్య శీలుండగు మాచిన్న రాజును కన్న పుత్రుండని కరుణించక దున్రించుమనుచుంటిరి కావున మాకాశ్చర్యమగు చుండెను. నత డొనర్చిన తప్పేమిదో తెలుప గోరెదము.

రా॥ కన్నరా మనవిప్రునీ - చిన్నిపుత్రిని కనక వల్లిని॥క॥ కన్న యనూ పుష్పనదిన - గలసి రమించెన్ - కన్నులనూ జూడవలదు ॥క॥

వ॥ మన గ్రామ పురోహితుని పుత్రికయగు కనకవల్లిని బలిమిచే బట్టి చెరచి యున్నాడట అట్టి దుర్మార్గుని ముఖముచూడ జాలను మీరు నాయాజ్ఞను నెరవేర్చుడు.

త॥ యెంచిచూడరయ్యా మీరు - కించిత్కార్యముకు నేడు ॥యెం॥ చంచలంబు జెందిసుతుని దున్రించుమనుటకున్ - మంచిదౌన మర్యాదౌన॥

వ॥ ప్రభో యీ కించిత్తుకుగాను కన్నకొమారుని వధింప జూచుట పాటిగాదు దయ దలంపుడు. నీకాళ్ళకు మొక్కెదము.

రా॥ రాచకులమ్మునకు తగదు - వాచయిచ్చి తప్పవలదు ॥రా॥ యోచనేమి లేకవాన్ని - యీసమయమునన్ - దున్రించవలయు నెంచ

వ॥ తలవరులారా నేచెప్పినట్లు జేయక మీరు నాతో వాదింపు చున్నారి మీరెవ్వరి యాజ్ఞవలన వచ్చినారో తెల్పుడు.

త॥ మంచిది అటులైతె మేము - ద్రుంచెదాము - యెంచవేమి॥ మం॥ మించిన కుశదర్ప నగరి-మాధవ్రూనిక౯ - అంచితముగ నాత్మనమ్మి॥

వ॥ రాజా మీరిట్లు కోపంబు జెందకుడు మీరన్న విధంబుగానే చిన్నరాజును మనోజదయు సెలవొసంగుడు.

రా-క॥ సరి అటులేతే పొందు వేగిరమున రండు మీకిదియే సెలవు.

కలవ - మజ - వాదం - ఏక.

త॥ చిన్నరాజా నిన్నునీ। యన్న ద్రుంచు మన్నడూ ॥చి॥ మన్ననింతయు లేకనూ। మన్ననల బంపించెనూ ॥చి॥

వ॥ రాజేంద్రి తనయామీవాజననగారు నిన్ను వధించుటకుయా జ్ఞాపించెను వినుమా.

మ॥ యెంకకొరకు నన్నునూ। యిందు ద్రుంచు మానేనూ॥ యెం॥ విందుర జేమెఱనూ వేగిరమున దెల్పుడూ ॥ యె॥

వ॥ తలవరులారా నేనేమి యపరాధంబు జేసితిని నన్ను వధిం చుటకు మాతండ్రిగారు మీతో సెలవచించిరి యీ వవిస్తారంబు నాతో వినంజేయుడు.

త॥ భూసురునీ పుత్రినీ। మోసపుచ్చినావనీ ॥భూ॥ గాసిజేసి రిమ్మనీ। యీసమయము దోలెను ॥భూ॥

వ॥ మన గ్రామ పురోహితుడగుభవానిపుత్రిని కనకవల్లిని తాము బలాత్కారముగా భంగపుచ్చినారట అట్టినేరమునకై యీ కఠినశిక్ష రాజుగారు విధించి యున్నారు వింటివా.

మ॥ శంకర నాకే మాయిరా। సంకట మాయెనుహా ॥శం॥ సంకటా హరాననూ। సవరింతూ రెవ్వరూ ॥శం॥

వ॥ హా దైవమా నిరపరాధినగు నన్నిట్లు జేయుట తగునా మా జనకుండు నా గుణంబుల నెరుంగడా యిప్పుడు నన్నురక్షించువారెవరు.

త॥ దుఃఖమొంద బోకికా - ఆక్రూరకును రాదికా ॥దు॥ చిక్కి తివి మాకికా - చక్కగ నిల్వాలికా ॥దుః॥

వ॥ రాకుమారా నీవిటుల దుఃఖించిన నేమి ప్రయోజనంబులేదు నిన్ను రక్షించువారెవరు మేము రాజాజ్ఞ నెరవేర్చక తప్పము.

మ॥ రావే కుశదర్పణీ - దేవనన్ను బ్రోవనూ ॥ రా ॥ నీవుగాక

నూ ననూ - బ్రోవువారెవ్వరునూ ॥రా॥

మ॥ హే శ్రీహరీ అనాథుల బాంధవా అనాథరక్షకా నన్ను రక్షించు నీదే భారము. (కలవరించుచున్న) తంవరలారా నాదొక మనవి గలదు వినుడురా.

తే-వ॥ అదేదో విన్నవించుము.

మ-కం॥ వేగంబుగ వచ్చెదనని ♦ యేగెను గృహమునకు మిత్రుడీ ♦ కాలమునన్ ♦ బాగొప్ప నతని నిచటికి ♦ వేగము పిలిపించుడింక వినుతింతు మిముక్॥

వ॥ నామిత్రుండైన కుశాగ్రబుద్ధి నన్ను విడచి గృహంబునకేగి యుండెను. ఇంతలో నాకిట్టి విపత్తు సంభవించెను కావున మీరేగి యతని నిందు బిలుచుకొని రండు నేనొక సంగతి అతనితో విన్నవించవలసి యున్నది. వింటిరా.

రొమ-వ॥ పరిమంచిది వోరే గిల్లుగా నీవిప్పుడేపోయి మంత్రికుమారుండైన కుశాగ్రబుద్ధిని బిలుచుకొని రమ్ము నీవొచ్చు సంతాక నేనీరాజపుత్రుని గాపెట్టుకొని యుండెద.

గి-వ॥ మొల్లగా నీవన్నట్లుగానే పిలుచుకొచ్చెద గాని నీ పక్కడనే యుండుము.

కుశా—గిల్లు—వాడం—దర్శ్వా—ఏక.

కు॥ ఏలనుర నీవు యిచటి కేల వచ్చితివీ ॥ ఏ ॥ యేలవచ్చితివీ । మేలేమి దెచ్చితివీ ॥ ఏ॥ యీవాలీల నిను కన్నుల జూడగ - చాలభయమని పించె నామది ॥ఏ॥

వ॥ ఒరే తలవకి నీవిచ్చటికి వచ్చుట నాకేమో సందేహాస్పదంగా దోచుచున్నది నీ వెందుకొరకై యిచ్చటికి వచ్చితివో తెల్పుము. సత్యంబు నిల్పుమా.

గి॥ భూపతీ పుత్రుడు నిను దెమ్మని - నన్ను దోలెనుగా ॥ భూ॥ నో కతిని విడనాడియిట్టి - యాపదల పాలైతినని మొను ॥భూ॥

వ॥ రాజకుమారుండైన మదనవిజయుడు నిన్నతివేగంబున రమ్మనెను. నదియుగాక నిన్ను విడచి చాలా కష్టంబుల పాలైతినని చింతిల్లుచుండెను కావున శీఘ్రముగా బోవుదము రండు.

కు॥ అపదలు నెటువంటివో నా । కవియు దెల్పుమికా ॥ఆ॥ కాపాడ వలయునికా । దాపమ్ము నేడికా ॥ఆ॥ నేడే పగిది గురియించివారికి ।

యాపదలు ఘటియిల్లె తెల్పుము ॥అ॥

వ॥ శ్రేయ వచ్చి ఒక యాపత్తైన గాలేదే యింతలో నామిత్రుని కట్టి యాపద సంభవించెనో తెల్పుము నామనస్సు చాలా ఆందోళనగా వున్నది.

గీ॥ భూసురుని పుత్రికను తాను । మోస పుచ్చెననీ ॥భూ॥ బహు దోషకారుడనీ । రోచించిరీ మదినీ ॥భూ॥ మోసకానీ శిరము దుంచు డని । మాకొసంగెను । మహి త శేందు్రడు ॥భూ॥

వ॥ మనయూరి పురోహితుని పుత్రికయగు కనకవల్లినిబలాత్కారంబున బట్టి మానభంగము గావించెనట. అందులకై ప్రభువుగారు కోపించి యతని శిరచ్ఛేదనంబు జేయుటకు మాకాజ్ఞ యిచ్చియుండెను. మేమాతని ఖండించ బోగా నామిత్రుని కన్నుల జూపించుమని మమ్ముల బ్రతిమాలుటచే నిందు వచ్చితిని వింటిరా.

కు॥ రేమ తపని ఘటియించెనూనే । నేమిసేయుదుహా ॥ రేం॥ నేడింతలోపలగా । చెంతుడనందకుహా ॥రేం॥ భూకాంత నందనునాకు యింతటి । చింతగల్గెను కొంతలోపల ॥రేం॥

న। ఆహా యిది యేమి యిట్టి విపరీతంబెందైన గలదా, మదన విజయుని వొంటిగా విడచి వచ్చుట నాదెంత దోషము. దీనికేమి జేయ వలయునో తెలియదాయెను.

గీ॥ చింతించ నేలను మీమదిలోనిటు - శాంతినొందుడికా ॥చిం॥ యున్నంత గడుచునికా - యన్నంత గాదునికా ॥చిం॥ యింతలో కుశ దర్పనగరీ - యీశుడే రక్షించగలడు ॥చిం॥

వ॥ అయిన కార్యంబునకు చింతించిన నేమిలాభము ఆలస్యంబు వలదు పోదాము రండు.

కు-వ॥ సరే ఆటులనే పోవుదమువద. (అని వెళ్ళుదురు)

మద—కుశా—వాదం—ఆది.

మ॥ మిత్రమ విను యాధాత్రీ సురనిజ । పుత్రిక మోసావుచ్చెను ననుహా ॥మి॥ క్షత్రియ కులమున జనియించియు నను । మిత్రునిగతి విధి విధియించెనుహా ॥మి॥

వ॥ మిత్రమా యీగ్రామ పురోహితుని కుమార్తెవల్ల నాకీ యింక టము ప్రాప్తించెనుగదా నేనేమి సేయుదును.

కు॥ తగున దరమువుల దరచిన వాదవు- మగువల సామరి తెచు

టకోః ॥త॥ మిగుల మోహముస । మగువల నిటువలె । జనపిలో నెవ్వరు జేసి యుండిరా ॥త॥

వ॥ మిత్రమా సర్వధర్మములను దెలిసి యుండికూడ తెలియని వానివలె కరస్త్రీల జల్మిచే బట్టి చెరుప నీకిది మరితగదానా, నీ వే వచింపుము.

మ॥ బలిమి జేసె నిను వలచియుంటినని । పైబడ జూచిన సమయ మునకా ।జ॥ వలదని కోపించియు వెడలించిన । కలికినన్ను యీగతి జేసెనుహా ।బ॥

వ॥ మిత్రమా నాగుణంబు నీవెరుగవా ఆకులుకులాడి నన్నొంటరి పాటున గనుంగొని వలచి యుంటినని నాపైబడవచ్చెను. అ॥ జూచి యెన్నో విధంబుల హితము గరిపితిని. తుదకు కోపగించి వెడలించిన నామాయ లాడి నన్నీగతి జేసియుండెను వింటివా.

కు॥ యిటువలె జేసెన కుటిల రక్కసీ । యెటుదోచదు జేసేమి సేతుహా ।యి॥ జటుబలులామైచను ఫలమేమిక । యెటకైసను యిపుడే గిన మేలగు ॥యి॥

వ॥ ఆహా ఆకుటిల మానసి నిన్నిట్లు జేసెనని నేనెరుంగక నటం టిని నాతప్పు క్షమించుము కాని మన మిందుండ తగదు నెందైన నేగి బ్రతుకవలయును రమ్మా.

మ॥ దిక్కెవ్వరు నాకీకాలంబున । దక్కింతుమునీదరి జేరితికక॥ డి॥ యెక్కడదోచదు నేమిసేయుదును । యిక్కటికులు నన్నెట్టుల విడతురు ॥డి॥

వ॥ మిత్రమా నీకంటె నాకింక దిక్కెవ్వరు యీ తలవరులు నన్నెట్లు విడతురు నీవే యోచించి దెల్పుము.

కు॥ యెందుకు దుఃఖము జెందవు నీమది - యందున కుశదర్పణి నగరీశుని ॥యెం॥ అందంబుగ సేవించిన సౌఖ్యము - జెందెవు భవములు జెందబోవుహా ॥యెం॥

వ॥ నీవిట్లు దుఃఖించిన ఫలములేదు. ఆపత్కాలములందు ధైర్య మవలంబించుటయే శ్రేష్ఠము మనకా శ్రీహరియే గలండు (అని తలవరు లంజూచి) తలవరులారా నాదొక మనవి గలదు వినుడూ.

తుకా—శక—వాదం.

కు॥ విన్నారా కీసుభూవర ! చిన్నిదొరవాక్యములా ! వన్నెలాడి మాటలకూ ! కన్న కుమారుని ద్రుంచనూ ॥వి॥

వ॥ కలవరులారా మన రాజకుమారుని వాక్యములను వింటిరిగదా నిరపరాధియగు వానిని యీదుర్మార్గురాలగు పురోహితుని పుత్రిక మాటలు విని కన్నకుమారుండని తలంపక యిట్టి కఠినశిక్ష విధించుట ప్రభువుకు తగునా మీరే వచింపుడు.

తె॥ అన్యాయమయ్యా యిది - కన్నియ జేయానని - కన్నతండ్రైన గనీ - మన్నన జేయానిదీ ॥అ॥

వ॥ నీవన్నదినిజమేనయ్యా యీయినది చాలఅన్యాయమనే తోచుచున్నది.

కు॥ నేరము లేనివానీ - తీరుగ దండింపనూ - ఘోరపాపంబటంచు - మీరైనను దెలియరా ॥నే॥

వ॥ నిజము కల్ల గుర్తెరుంగక పరుల మాటలు పట్టి కన్న కుమారుని ఖండించుమన్ని మిమ్ముల బంపించుట యిది యెంత అన్యాయమో మీరే యోచించుడు యీరాకుమారునిట్లు వధించుట పాపమో పుణ్యమో మీరే తెల్పుడు.

తె॥ సత్యము యీమాట యితని - మృత్యువు తప్పించుటకూ - యత్నము జేయూటకూ - నేమిదోచదు మాకు ॥స॥

వ॥ అవునయ్యా యిది సత్యమేకాని యితని ఖండించక పోయిన రాజేంద్రుడు మమ్మేమనకపోడా మాకెటు దోచకున్నది దీనికేదైనా యుపాయంబు నీవే దెల్పుము.

కు॥ భూపతితో మీసుతునీ - రూపు మాపినామనీ - యీపగిదిన దెల్పుడీ - మాపైకృప నుంచుడీ ॥భూ॥

వ॥ మీరా రాజేంద్రునితో మీకుమారుని వధించి వచ్చినామని తెల్పుడు మేమెందైన నేగి బ్రతుకగలము మీకు చాల పుణ్యమగును. మీ యుపకారమును మేము మరువము. యిదో మీకీ చంద్రహారమును బహుమతిగా నిచ్చుచున్నాను గైకొనుడు.

తె॥ మంచిది కుశదర్పణీ - మాధవుడే గతిడికా - దుఃఖము వెళ్ళుండికా - చంచలంబు నొందకా ॥మం॥

మేమూ రాజుగారితో యేదైన యుపాయము వచించి తెల్పెదము, యిక మేము పోవుచున్నారము. (నిష్క్రమింతురు)

కు-వ॥ మదన విజయా రమ్మా సారె యెటువినుము.

మ-వ॥ మిత్రమా శోభనసమాచారమేమో తెల్పుము.

కుశా—మద—వాదం—దర్వు.

కు॥ రారమ్మి సోదామితా - రాజకుమార ॥రా॥ రారమ్మి మన మూ యీ - రాజ్యంబు విడచీతిమి - ఘోరాటవులలోన కోరి చరి యించవలయు ॥రా॥

వ॥ రాజేంద్రతనయా మనిమిందుండ తగదు యెందులకైన నేగి బ్రిదుకవలయును రమ్మి.

మ॥ ఘోరావనంబూలునూ - మిత్రామ మనము - జేరీతిమీ యింకనూ ॥మి॥ భూరీ సింహావ్యాఘ్రమూలూయీవనమునందు - కేరూ చునున్నవదుగో నేరూప్రు తోడూత ॥

వ॥ కుశాగ్రబుద్ధీ అదో చూచితివా యీ యరణ్యంబున గొప్ప గొప్ప మృగంబులు సంచరించుచు చెవులు బ్రద్దలగునట్లుగర్జింపుచున్నవి.

కు॥ గండభేరుండంబులూ- నివసించూనట్టె - దండీవనంబూలనూ॥ కొండ గుహాలాను జూడ గుండెలవియాగజొచ్చె - యెండనీడనకుండ నేగవలసెను నేడు ॥గం॥

వ॥ జౌనౌను మృగంబులేగాక గండభేరుండంబులుగూడ నిచ్చట చరించుచున్నవి యిట్టి ఘోరారణ్యంబులో దిరుగుటకు బ్రహ్మదేవుడు మన నొదుట వ్రాసెనేమో కదా.

మ॥ పురమూలు విడచీతిమీ - యతి ఘోరమైన - యడవ్రూలు దాటీతిమీ ॥య॥ పురవాసులకునూ యేర్పడకుండ నిప్పూడు - పరదేశ ములకూను - యరుదెంచినారమింక ॥పు॥

వ॥ సుబుద్ధీ మనదేశమును విడచి యిప్పటికి పరదేశములో నడు గిడితిమి యిక మన గండము కడతేరెనుగదా.

కు॥ అనుభవమును దప్పదూ - తనువున్నూ మెన్ని - దినమూలకైన నిప్పూడూ ॥త॥ వినుమింక మనమెన్ని - దినమూలు పరరాజ్య - మున నూ నివసించూచు దినమూలు గడూపవలెనో ॥అ॥

వ॥ మిత్రమా యెంతటివారికైన పూర్వజన్మ కర్మంబు దప్పదు

మ॥ వాసవ వంద్యరావా - కుశదర్పణకరీ - వాసమమ్మేలుకోవా ॥కు॥ యీ పనులు నీవు దాసాలమైన మమ్ము - జేపటజెట్టరా శిరి జేశా పొం[illegible] ద స్థిత ॥వా॥

వ॥ హే పరమేశ్వరా మమ్మేల రక్షింప నీదే భారముకదా స్వామీ.

కం॥ వచ్చితిమి యింద్ర పురమునకు ♦ యిచ్చటను శివాలయంబు నింపుతో నుండెన్ ♦ యచ్చపు భక్తితో భవుడును ♦ మెచ్చునటుల పూజజేయ మేలగు మనకున్ ॥

వ॥ మిత్రమా మనమిదే యింద్రపురంబునకు వచ్చితిమి అదో ఆశివాలయంబునకేగి శివుని దర్శించిన మనకు మేలగును కద.

కు-వ॥ సరే అటులే పోవుదము పదుడు. (అని శివాలయమున ప్రవేశింతురు. అంత నక్కడ రెండు చిత్రపటము లుండుటంజూచి)

మద—దర్వు—ఆది.

ఆహా యీ పటమునందుగల - వనితలెంత యందముగలరూ భళీ॥ ఆ॥ యూహించి చూడ వీరితోసరి - యెందు రెందునైనగాని ధాత్రిని । హాహా వీరినిందుదెచ్చి చూపెటి - ఆప్తులెవరు నాశాప్తులెవరు ॥ఆ॥ వీర లను లిఖయించినట్టి - వారలెంత బుద్ధిశాలురో కద ॥వీ॥ శూరుడైన శిల్పి చారి వీరల - జూచియుండవచ్చు నెందునైనను - వారలుండునట్టి జాడ దెల్పెటి - వారలెవరు ధీరులెవరు ॥ఆ॥ బంగారపుకురులనుగల - యింగ నలనుగని పొంగెను నామది ॥బం॥ మగూవలాయొక నగూమోముగని- మిగూల మోహామునిగన్ జెందితిని - మగూవను నాకొసంగునట్టి - మాన్యులెవరు ధన్యులెవరు ॥ఆ॥ వాసా కుశదర్పణేశ - యీసమయము నను బ్రోవుముశ్రీశా ॥వా॥ వాసిగనేను యీవనితలగనియును - భాసి ల్లితినేనీ సమయంబున - దాసపోష నాదుశోర్కు దీర్పెటి - ధన్యు లెవరు పుణ్యులెవరు ॥ఆ॥

వ॥ హా శ్రీహరి జగద్రక్షకా నీకరుణలేక యీ కన్యకా మణులు నాకగుదురెట్లు దేవా మహానుభావా (అని మూర్ఛిల్లును)

కుశా—దర్వు.

ఏమిసేతూ - యేమిసేతూ - యీ మహాత్ముడీ మహిపై మూర్ఛి ల్లెను ॥ఏ॥ యీమహా పటమును గాంచియు భామలపై మోహ మొంది-

యిట్టి రూపోషులుగల్గా । యిట్టికన్య లెందున్నరో తెలియదు హా ॥ఘు॥
యెట్టిపోసంగినను నాకు । నేనెవనమున ... గట్టి నిప్పు
డితడూ మన్నా । సతుపైద్ధర నొరగను హా ॥ఘు॥ సానుదేవ..కుజదర్పక
వాస మన్మో లీ సమయంబున బోవ్రుమా ॥హా॥ పాపము... కన్నియుల
పటములు । జూచి మోహపోటుపు హా । యీశ.. మున్మా...నేలుమా
జగదీశ మహేశ పరాత్పర ॥ప॥

కం॥ పటమును గని మదన విజయుడు ♦ యిటు మూర్ఛను జెందె గాన నెటులోపదునో ♦ యెటనుందురో యీకన్యలు ♦ తటుకున నాతో వచించు ధన్యులెవరికన్ ॥

వ॥ విజయా లెమ్మా. యీ చిత్రపటమునుగాంచి మూర్ఛిల్లుట తగునా! యేల యీ పిచ్చితనము (అని లేపి కూర్చుండబెట్టును)

ముఖ - కుశా - వాదం - దర్పు.

మ॥ నా । మనవి వినూ । మనవి వినూ । మదిని గనూ ॥నా॥ యేమందును యీ పటమునందు గల । భామలెందు నుందురో తెలియదుహా ॥నా॥

వ॥ సుబుద్ధీ యీపటమునందుపడి కాంతామణులెందు నుందురో కదా వారి జాడలం దెల్పువా రెవరు గానరారెరిగదా.

మ॥ యేలా । గోలుటికా । గోలుటికా । చాలునికా ॥యే॥ బాలలెందు నున్న వెదకితెచ్చెద । యేలచింత భూపాలతనయువిను ॥యే॥

వ॥ రాకుమారా ఆకన్య లెందుండిను వెదకి తెచ్చెదను గాని నీమది దాపంతంబు నొందకుము.

మ॥ దాపు । నీవేయిక । నీవేయికా । బ్రోవుమికా ॥దా॥ ఆపదాలు దొలగజేసి నన్నును । కాపాడునట్టి ఘనుడవీవె కదా ॥దా॥

వ॥ నాకు యాపదలు వచ్చునపుడెల్ల నీవే నన్ను కాపాడుచుంటివిగదా. నీకంటె నాకాప్తులింకెవ్వరు! మిత్రమా నన్నురక్షించుము.

కు॥ యేనూ । యేగెదనూ । యేగెదనూ । యేగెదనూ వేగమునూ ॥యే॥ యిగను నేను వచ్చునంతవరకును । దిగులు జెందకోక నుండవలయును ॥యే॥

వ॥ నేనిప్పుడే పోయి యీ కన్యా రత్నంబులం దెచ్చెదను కాని నే వచ్చునందాక నీవిచ్చోటనే జాగ్రతగా నుండవలయును వింటివా.

మ॥ తామ । తెలుపువిధీ । తెలుపు విధి । పలుకు విధీ ॥తా॥

తాలియుండఁగాని పోమ్ము వేగమె । చాలనాదుమందుప్రేమ లుంచియు

వ॥ ఓతల్లిమా నీవు వచించినట్టులె నే నిచ్చోటనే యుండెదను. నీవతివేగంబున బోయిరమ్ము. నమ్ము మరువకుము.

ఛ॥ నీ । మనమునఁ గనూ । మనమునను । క్షమను॥ సూ ॥నీ॥ ధ్యానించుము మకరదర్పణి వానుని । మానవలదు సుమ్మి ! మదిలో నెప్పుడు ।నీ।

వ॥ విజయా నీ మనంబునం గల చింతలెల్ల వీడి ధైర్యంబుతో నుండుము నేనిప్పుడేపోయి యా కన్యలం దెచ్చి నీకొసంగెదను.

మ॥ వ। సరే అటులే పోయిరమ్ము.

కు। వ॥ (తనలో) యాకన్యలుండుచోటు నాకెట్లు దెలియును. వృధా యాలోచించిన ప్రయోజనంబు లేదు. యీ దేవాలయ ధర్మ కర్తను విచారించిన యా కన్యల వృత్తాంతంబు దెల్పగలడేమో చూచెదగాక. (ధర్మకర్తతో) మహాత్మా యీ దేవాలయంబున తూర్పుభాగంబున లిఖించిన చిత్రపటము లెవరిచే లిఖించబడెను. వారెచట నుందురో తా మెరిగియుండిన దెల్పుడు.

ధ-వ। వత్సా యాపటముల లిఖించిన యతడు యిచటికి పంద్రెండు యోజనముల దూరంబున దేవకీపుర ముండుండును. యతడు గొప్ప శిల్పాచారి వింటివా.

కు-వ॥ యా పటమందలి కన్యలను తా మెప్పుడైన చూచియుంటిరా?

ధ-వ। చూడలేము, యా వృత్తాంతమంత నతనివద్ద కేగిన తెలుప గలడు. నాకేమియు దెలియదు.

కు-వ। సరే మంచిది. సెలవొసంగుడు పోయివచ్చెదను.

ధ-వ। అటులే పోయిరమ్ము.

కు-వ। (తనలో) నేనిచ్చట వృధా నాలస్యంబు చేయక యా శ్రీహరిని భజించుచు దేవకీ పురంబునకు బోయెదను.

కు - దరువు

।శ్రీపార్వతీశా । శ్రితజనపోష ।శ్రీ। దాపునీవంటి । కాపాడుమంటి। ।శ్రీ। దేవకీపురమూనకూ । త్రోవజూపుము నీకు । సేవకుడను గానా । యీవసుధలోన ।శ్రీ। మకరదర్పణిలో । మకురుగా నిలచినా ॥కు॥ పశుపతీ

వ॥ దేవా నేనీ దేవకీపురంబునకు జేరవచ్చితిని గాని యీ శిల్పా చారి యెందు గలడో తెలియనైతిని. యీ నగరవాసుల నడిగి తెలిసి కొనెదగాక.

శిల్పాచారి ప్రవేశం - దరువు - ఆది.

ధీరుడ నిధి గంభీరుడనూ । మహా । శూరుడ శిల్పా చార్యు డనూ । ధారుణిలో పల పేరు వహించిన । శూరుడ శిల్పాచార్యుడనూ ధీ॥ సుందరమైన పటంబులనూ నే । నందంబుగ లిఖియించెదనూ । ఎంద రెందరో చూడగ నేత్రి । నందంబును గలిగించెదనూ ।ధీ॥ చిగురు టాకువలె నగు మొగమునుగల । చిత్రపటములను వ్రాసెదనూ । వగలు గుల్క జిగిబిగి తేజంబుల । వనితల గని లిఖియించెదనూ ।ధీ। భూమి యందు కుశదర్పణివాసుని । నామమునూ యేమారకను । నా మానస మున దలచుచు నుండెద । ధీమంతుడ నే నీ మహిని ।ధీ।

కు-వ॥ (తనలో) నే నీ మహాత్ముని విచారించెదగాక. (ప్రకా శము) అయ్యా నా ద్రాక్ష మనవిగలను చిత్తగించుడు.

శి-వ॥ అదెట్టి మనవియో తెల్పుము.

కుశా - శిల్పా - వాదం - దరువు.

కు॥ యెవరయ్యా మీరూ । యెందుండువారూ ।యె॥ వివరించెర యావిందును వీనులలరా । సవినయమూనా । సంగూన నాతోను॥

వ॥ మహాత్మా మీరెవరు మీ సవిస్తారంబెట్టిదో వినంజేయుడు.

శి॥ ఓమహాత్మ యేనూ । యీమహినానూ ।ఓ। భూమిజాతులకు మెప్పైన । లేమలను లిఖియింతు నా । నామంబు శిల్పచారీ యని యందురూ ।ఓ॥

వ॥ యేను మహామతి యను శిల్పకారుడను. నానామంబు శిల్పా చారి యందురు. మీరెవరో వివరించుడు.

కు॥ నీకుకొరకనూ యేనూ । నిందారుదెంచిననూ ।నీ। నాను కోరిక చేకూరెనయ్యా యీనాటికీ । వో దయాబ్ధి చంద్రి । ఆదరించావె నన్ను ।నీ।

వ॥ అయ్యా నీకొరకే నేనింతదవ్వు విచ్చేసితిని. నామనవి యాల కించి నన్ను కృతార్థుని జేయుమని వేడుచుంటిని వింటివా.

శి॥ యిటులేల బల్కెదారూ ! నిటు వచించారే మీరూ ।యి। వటు బలులై యుండీయూ । యిటనన్ను వేడూటయూ । యెటు వో

చదయా । యేనుందునయా ।౦౩౹

వ॥ ఇది యేమహాస్వర్గము. మహా శూరాగ్రేసరులై మీరుండి నన్ను వేడు ముంచు ట్లి ౼ రణమేనిలా తెల్పుము.

కు॥ యింద్రాపురంబాసందూ । యందు దేవాలయమందు ।౩౦।
నుందాలి మణులాను । నంచు లిఖించినారూ । యెందుంతువారూ యెరి
గించరయ్య మీరూ ।౩౧॥

వ॥ యింద్రపురంబున నుండబడిన దేవాలయములోని చిత్రపటము లను తామే లిఖించినారని వినియుంటిని. యీ కర్తలెవరో యెచట నుందురో వారి నామములేవో నాతో దెలుపుడు.

శి॥ వర కుళదర్పణి - పరమాత్మ కరుణతోనీ -వ- కురులను జూచి నే - కరముతో వ్రాసితి - మరియు నే జూడా లేదూ- మగువాలను యికను వ॥

వ॥ నా స్నేహితుడొకడు యీ స్త్రీల రెండు వెంట్రుకలు దెచ్చి నాకిచ్చెను. వాటిని జూచి నా చాతుర్యంబున యీ పటములను వ్రాసి తినిగాని యీ స్త్రీలను నేనుమాత్రము జూడలేదు వింటివా.

తు - శిల్పా - వాదం - ఆది.

కు॥ మానవజాతికి యెందైనను యిక । మరి బంగారు కురులు గలవా । క్షోణియందు యెవ్వరైన కన్నుల । జూచియుండి యున్నర తెలుపూ ।మూ॥

వ॥ మానవజాతికి జన్మించినవారలకు బంగారు వెంట్రుకలు గల వని యెవ్వరుకూడ నింతవరకు వచింప వినలేదు. ఒకవేళ మీరు చూచి యుండిన తెల్పుడు.

శి॥ వారివద్ద నాదు మిత్రుడైన । వీరభటుడు కొలువున్నదటా వారి కురులు దెచ్చియు నాకొసగిన । వ్రాసియుంటి నా నేర్పుగనా॥

వ॥ నా మిత్రుడొకడు వీరభటుండనువాడు గలడు. అతడే వెంట్రు కలు గొనివచ్చి నాకొసంగిన వాటి యాధారంబున యీ పటములను లిఖించితిని వింటివా.

కు॥ నీదు మిత్రుడైన వీరభటునీ । నెలవు యేపురంబున గలదూ నాదుయందు ప్రేమలుంచి మీరలు । వాదనకను దెల్పగవలయూ ।వీ॥

వ॥ యీ వీరభటుడేపురంబు ననుండునో నాయందు కరుణవహించి తెల్పుడు మహాత్మా.

శ॥ భీమపురంబనె నగరంబుననూ । తామును నివశించును విను మూ - భామినీమణులు నెందరుగలరో తె । నేమాత్రము దెలియకగలేను॥

వ॥ ఇచ్చోటికి సంబ్రాందాముదల దూరంబున భీమపురంబనే నగరంబు గలదు. ఆ నగరంబుననే కాపురముండును. నీ వచ్చటికేగిన సర్వము తేటపడును.

కు॥ ఆలు పిల్లలూ యతనికి గలరా । నాలకింతు దెల్పగవలయూ చాలవారి మర్మమెల్ల మీకును । మేలుగాను దెలిసియుండవచ్చును ।ఆ।

వ॥ అతనికి భార్యపిల్లలు గలరా? యాతని చరిత్రంబెల్ల మీకు దెలిసియుండవచ్చును. వారి నామధేయాదులం గూడ దెలిసి పుణ్యము గట్టుకొనుడు.

శ॥ భార్యపేరు లక్ష్మమ్మ యుండురూ । బాలలిద్దరూ గలరూ । చాలదినంబులు జరిగెను వారి । పాలికి బోకను పనులు గల్గుటచె ।భా।

వ॥ అతని భార్యపేరు లక్ష్మమ్మ. వారి కొక పుత్రుడును యొక పుత్రికయు నుండిరి. ఆ లక్ష్మమ్మ పుట్టింటివారు తూర్పుదేశంలో నుండిరట. ఆ లక్ష్మమ్మకొక అన్న మాత్రమే గలడట. వారింటికి వీరు వీరింటికి వారు యింతవరకు రాకడ పోకడలు లేవట. నేనుకూడ వారింటికేగక చాలదినంబులైనది. యిదియే వారి వర్తమానము.

కు॥ పోయినిప్పుడె సెలవొసంగుడండీను । నాదు మిత్రుని జెదకి చూచు । యీది మరువలేక మిమ్మెప్పుడు । నాదు మానసంబున నెంతూ ।పో।

వ॥ తాము నాపై దయదలంచి సెలవొసంగుడు పోయివచ్చెదను

శ॥ పొమ్మిక కుశదర్భశేవాసుని పొడి - నమ్మి నామది నమ్మకి మాయెను - యిమ్మహిలో కీర్తిగాంచి నీవు జయమొందెదవు నాయక్క మత మియ్యదె ।పొ।

వ॥ భళే అటులే పోయిరమ్ము. నీకు శుభంబగుగాక.

కు-వ॥ (తనలో) ఓహో నేనీ శిల్పిచే యీ కన్యల వృత్తాంతము దెలిసికొంటిని. కాని యీ భీమపురంబు నెంతయో దవ్వుండెను. నా మానసంబున నుమాకాంతుని గీర్తించుచు బోయెదగాక.

కు - దర్వు - ఏక.

శంకర యిటురారా । నా । వంకదీర్పవేరా । శం । నంకట

నమ్మినానూ ॥ నీ ॥ పాలించుమి నీవు నన్ను । పదపడను నే గానూ శం॥ వో మహేశ దానా । యూ । భీమరాట్పు త్రో వా ॥ వో ॥ యీ మహిలో జూపుమా । మెండుకేప దేవా ॥ శం ॥ చిక్కినిది యంటే ; దీనుడను యోగ్యమంటే ॥ చ ॥ చిక్కని మార్గంబు జూపు ! చిక్కు వెట్టి కంటే ॥ శం ॥ కుశదర్పణివాస । వో । పశుపతి జగధీశా ॥ కు ॥ వశమా నిను రెలియ నెంతవాడను సర్వేశా ॥ శం ॥

వ॥ అహా శనీ భీమపురంబునకు జేరవచ్చితినిగాని యీ వీరభటుని గృహంబున కెట్లు బోయిన నన్నెట్లు పాలింతురు. ఆ లక్ష్మమ్మ సోదరుండనై సారె చీరెలు గొని పోయిన నన్ను ప్రేమించునదే గాక నా కార్యము సులభముగా నెరవేరగలదు. అటులే జేసెద గాక.

వీరభటుడు ప్రవేశం - దర్వు - ఏక.

వీరభటుండాను । పేరు నే గలవాడ ॥ వీ ॥ శూరుడ బోయకుల మున । ధీరుడనుర గొప్ప ॥ వీ ॥ భూమిలో శుద్ధి కెట్టి । భీమరాజు యింట భూ ॥ ప్రేమగల పుత్రికలకు । ప్రియమైన సేవకుడను ॥వీ॥ భూమి కుశదర్పణి । స్థానిని దలమాచు । కామూక వస్త్రసటు । కదలీ వేడుక మీర ॥ వీ ॥

వ॥ హే సఖికులారా యీ భీమపురంబును పాలించు భీమరాజు గారి పుత్రికలయొక్క సేవకుండను. వీరభటుండని మీరందరకు నెలవేకదా

కుశా - వీర - వాదం - దర్వు.

కు॥ ఓ మహాత్మా వీరభటునీ । యునికి యెచటో దెల్పరే ।. కాము నాపై కృపదలంచీ । ప్రేమతో వచియింపరే ॥ ఓ ॥

వ॥ అయ్యా వీరభటుండను బోయవారి గృహ: బెచ్చట గలదో కృపజేసి తెలుపవలెరే మహాత్మా.

వీ॥ యెంపుకొరకూ మందిరంబూ । యింపు నాతో దెల్పుమీ । యెందునుండూ వారుమీరు । యేమిపని వచియింపుమీ ॥ యెం ॥

వ। మీరెవరయ్యా వీరభటుని గృహంబని యడుగుటకు కారణం బేమి నాతో వచింపుడు.

కు। నాకు సోదరి లక్ష్మిదేవి । మీద ప్రేమా గల్గియూ । నాదు కన్నుల జూడగోరి । సరుగు దెంచితి నిందునూ ॥నా॥

వ॥ నా సోదరియగు లక్ష్మిదేవిని జూడగోరి విచ్చేసితిని. చూడక

పీ॥ రాం రామోయ్ బావగారు । రమ్మి మన గృహమూనకూ। క్షేమమా మావారలంపకు । బావ మాకు వచించుకుడీ ॥రాం॥

వ॥ ఓయి బావోజీ మావారలంత క్షేమంగ యున్నవారలే కదా కొన్నాళ్ళకు విచ్చేసితివి మాభాగ్యమేమనవచ్చును.

క॥ తాకుమ మావారలిలలో । క్షేమమేనా తెలుపుమా । నా మదీ సంతోషమాయెను । తాము నగుకడుతోడనే ॥తా॥

వ॥ బావోజీ నీ వగుకడినతోడనే నామనస్సు కెంతో సంతోషం బాయెను, కాని మీరంత క్షేమమేనా తెల్పుము.

పీ॥ ధారుణీ కుశదర్ప నగరీ । ధాముని కృప చేతనూ । మీరు బలుకూ విధము మేము । క్షేమముగ నున్నారమీ ॥ధా॥

వ॥ మీ కరుణచేత నింతవట్టుకు క్షేమంగనే యున్నాము కాని మన గృహంబునకు బోవుదము రమ్మి.

క-వ॥ సరే అటులే పోవుదము పదమ్మి.

వీర - అమ్మి - కుశా - వాదం - దర్ప.

పీ॥ విన్నావె పిల్లా మీయన్నా వచ్చినాడు । నిన్ను జూడ గోరియూ ॥ ఆహా॥ ని॥ మన్ననచేతాను మాపైని కృపగల్గి । యిన్నాళ్ళ కిటు వచ్చెనూ । ఆహా ॥ యి ॥

వ॥ వోపిల్లా యిదో మీఅన్న వచ్చిండు. మన గృహంబు గానక వీధిలో తిరుగుతుంటె తోలుకొచ్చిన చూడు.

ల॥ అన్నా వోయన్నా ని । న్నెన్నో దినంబులాకు కన్నూల జూడనైతి । అహా॥క॥ పిన్ననాటనుండి నన్ను మరచియు । యున్న రైతి రేలనూ । ఆహా ॥యు॥

వ॥ అన్నయ్యా నిన్ను చాలాదినాలకు చూడగలిగెగదా.

కు॥ పేదరికమూ చేత ॥ యాదీ మరచీ యుంటి ॥ నీ దయనే సోదరీ ॥ ఆహా । నీ । నాదుతప్పూలెల్ల నీదు మనంబూన । యాదీ మరువూ మింకనూ ।ఆహా॥ ।యూ।

వ॥ సోదరీ బీదలమై యున్నందున రాకడ కాలేదు. నా తప్పులెల్ల క్షమించుము.

ల॥ చింతేమిలేదు నేడింతలో నామది । సంతోషమాయె నన్నా ఆహా । సం । యింతాలో మీరు నాచెంత కేతెంచిన । చింతాలు

వ॥ అన్నా నీవిచ్చోటికి వచ్చినతోడనే నామనంబు సంతోషం బాయెను కాని మీన వారంత క్షేమమేనా తెల్పుము.

కు॥ చెల్లెబావా చీరె శెల్లాలు దెచ్చిన ; చేకొండి మీరింకనూ । హాహా ॥ చే ॥ పుల్లామందూ కుటీల ముంచాక మాపై మా । తల్లిరో దీవించ । ఆహా ॥ త ॥

వ॥ సోదరీ నీకు చీరెరవికే బావకు పాగశెల్లా కట్నాలు దెచ్చిన తీసుకొని దీవించరే యీ దీనున్ని.

ల॥ మాయందు సింతిమె మీకరుణనుంబె చాలు । యాదీసుర తుమేవిధీ । । ఆహా ॥ యా ॥ వోయన్న యెంతదవ్వుండీ నీ వొ స్త్రీవో । చేయుండి సాపాటునూ ॥ ఆహా ॥ చే ॥

వ॥ అన్నయ్యా పొద్దుబోయినది సాపాటు లెమ్ము జేయుము.

కు॥ యిలలో కుశద్రేణి । నిలయూని కరుణాయు । వలనా మిమ్ములగంటినీ । ఆహా ॥వ॥ సెలవొంద మీపాద సేవాకుడనుసుమ్మి । వలనొప్ప దీవించుడీ । ఆహా॥ వ॥

వ॥ సోదరీ శ్రీహాకృప వలన మిమ్ముల గనుగొంటిని నాభాగ్యం బేమన వచ్చును. వీర - కుశా - వాదం - దర్వు.

వీ॥ బావా నేరాజుగారీ । భవనముకు బోయెద ॥ భ ॥ నేవ చ్చూసంతవరకు । నిటనుండూ మనియెదా ॥ని॥

వ॥ బావగారూ నే రాజుగారి భవనంబునకు పోయివచ్చెద నే వచ్చునందాక నింటిలో నుండుమిరాజపుత్రికలకు పూలహారంబు లిచ్చి వేగిరమే వత్తును.

కు॥ వత్తూ మీవెంటనేనూ । వనితలనూ జూడనూ ॥వ॥ యిత్తూ రసెలవూ నా । కిపుడూను వేగనూ॥ యి ॥

వ॥ ఓయి మీరాజ పుత్రికలను జూడ వలయునని నాకోనిక గలదు చూపించెదవా.

వీ॥ రారాజులసైనగాని । రానివ్వ రచటికీ ॥రా॥ మీరు విచ్చే యుటకూ । మేలేమి లేదటూ ॥రా॥

వ॥ అచటికెవ్వరిని రానివ్వరుగదా నీ వెట్లువత్తువు వచ్చుటచే రాజగారివల్ల శిక్షకు పాత్రుడవౌదువు.

కు॥ బావా నీమర్మమెల్ల । బాగుగ గనుగొంటినీ ॥బా॥ యివే

వ॥ సరే నీ పేరులెల్ల నాకుందెలిసెను. నేనిక్కడెందుకుండవలెను మాయింటికి వెళ్ళిపోదును.

పి॥ యింతా కోపంబదేల యిపుడే రారమ్మికా ॥యి॥ చింతేలా వాకన్యల చెంతకు గొనిపోదురా ॥యి॥

వ॥ బావా యెంతమాటాడితివి రారమ్మ పోదాము ఇట్లు నీ వలిగిపోయిన బాగుండునా.

కు॥ వచ్చిమ్మా కుశోదర్పణీశు పాలించుమా మనలనూ ॥వ॥ నమ్మాత మాయెమదికి సరిగూన నేడునూ ॥వ॥

వ॥ వాబా యిప్పుడు నామదికి సంతోషంబాయెను అటులే పోవు దము పద.

పి. వ॥ వాబా నీవచట నేమియు మాట్లాడవలదు వింటివా.

కు-వ॥ నీవనుట్లుగానే వర్తించెదను నమ్ముము. (నిష్క్రమించు)

చంపకగంధి పుష్పగంధి ప్రవేశం — దర్వు.

భూమిశుద్దైన యీ భీమరాజునకు - ప్రేమా పుత్రికలం - ప్రే మాపుత్రికలం - సోమా వదనులం ॥భూ॥ చంపాక గంధీ పుష్పగంధియని యందూరే మమ్మా - యందూరెమమ్మా - యిందూనుమమ్మా - చెలి ॥భూ॥ బంగారు కురులుగల యంగానులనిమ- మ్మా దూరోయమ్మా అందూరోయమ్మా - ముద మొందీ వోకొమ్మా - చెలి ॥భూ॥ మందా గమనులము సుందారాంగులము - యిందూ ముఖులమూ - యిందూ ముఖులమూ - మాయిందాము గనుమూ - చెలి ॥భూ॥ ధరాణి కుశ దర్పణీ మందిరా - ధామూడేలునే - ధామూడేలునే - శ్రీరామూ డేలునే - చెలి॥ భూ॥

చం॥ సోదరీ పుష్పగంధీ నాదొక మనవి గలదు.

పు॥ భగినీ చంపకగంధీ అదెట్టిదో విన్నవించుము.

చం—పు—వాదం—దర్వు—ఏక.

చం॥ మనవివాహము జేయడాయే - మనజనకుడు సోదరీ ॥ మ ॥ కనికరంబు లేదుయెంతో - కఠినుడుగద సోదరీ ॥మ॥

వ॥ సోదరీ పుష్పగంధీ మనజనకుడెంత నిర్దయుడు మనకింతవరకు వివాహము జేయడాయెనుగదా.

పు॥ అడుగవచ్చిన వారినెల్లా - హతమును గావించెనూ ॥అ॥

పుడమిలోనిటు లెవ్వరైన - వశపరగానూ బాడనూ ॥అ॥

వ॥ భగినీమణి మనమి సమానమైన వారినెల్ల జరిమాధ్యము చెందెను. యిట్టి విపరీతంబెందైన గలదా.

చం॥ మదన తాపము చేతనాదు - మదియునిల్వదె సోదరీ ॥మ॥ కుదురును మనకెన్నటికీ - కోరికలును సోదరీ ॥మ॥

వ॥ విరహ తాపంబున నామనస్సు నిలువకున్నది మన జనకుండు మన వివాహంబుల జేయుటెన్నడో కదా.

పు॥ సుందరులమై యున్న నేమి - సుఖమే భగినీమణీ॥సుం॥ పొందుకూ వరుడూను లేని దెందుకే భగినీమణీ ॥సుం॥

వ॥ మనమెంత సుందరులమైన నేమి ఫలము మనకు తగినవరుడు లేక జన్మము వృధా జేయవలసి వచ్చెనుగదా.

చం॥ యెంత వైభవంబుండిన - నేమి ఫలమె సోదరీ ॥ యెం ॥ కాంతుడు లేనట్టి వనితల - కెంతో హీనము సోదరీ ॥యెం॥

వ॥ యెంత సౌందర్యమున్నగాని యెన్ని భూషణము లుండినగాని పతి భూషణము సమముకాదు వింటివా.

పు॥ ధారుణి కుశదర్ప నగరి - ధాముకృప భగినీమణీ ॥ధా॥ యే రీతిగ గలదో మనము - యెరుగమె భగినీమణీ ॥ధా॥

వ॥ ఇదియంతయు నిజమేకాని యా పరమాత్మునికృప మనయందెట్లున్నదో యెరుగ జాలము గదా.

చం—వీర—వాదం—దర్వు.

చం॥ సేవకి నేడింత తడవు - చేసిన కారణమేమి ॥సే॥ నీవును వచియించవేరా - నిజముగ మాతోను యిపుడు ॥సే॥

వ॥ సేవకా నీవు నేడింత ఆలస్యంబై వచ్చుటకు కారణమేమో మాతో నిజముగా వక్కాణించుము.

వీ॥ తడవైన మాట నిజమే - తప్పులు క్షమియించరమ్మ ॥త॥ నెడమీదయ గలిగిన - స్నేహనగవలదు సుమ్మా ॥త॥

వ॥ అమ్మా మాయింటిలో కొంతపని యుండుటచే ఆలస్యం బాయెను క్షమించండి.

చం॥ వీరెవరోరి మాతో - విన్నవించ వేర నిపుడు ॥వీ॥ఓరి మా తండ్రివిన్న జీరివేయు గలడుసుమ్మి ॥వీ॥

వ॥ ఓరే అదంత సరేగాని నీవెంట వచ్చిన యీతండెవడు

మూతిండిప్రివిన్న బ్రతుకగలడా తెల్పుము.

మి॥ నామభార్య్ని పోషయించు - నాతో నిటువచ్చినాడు ॥నా॥ ఏనాదు సేవకులము మేము - నీనాదయచే పోతుమిలాము ॥నా॥

వ॥ అమ్మా యితడు నాభార్యకు అన్నగావలెను నేడే వచ్చి యుండెను వారి క్షేమములు విచారించుకొంటు పొరపాటున నెందరు దెంచితివి క్షమించుము. ఇదో పూలమాలికల గొని మాకు సెలవొసంగిన పోవుదుము.

చ॥ మంచిది మీరిపేటినుండి మహావేగంబునను బొండు ॥మం॥ ద్రుంచగలడు నాదుతండ్రి - యెంచిచూడు మితని నేడు ॥మం॥

వ॥ సరే మీరిక వెంటనే యిచ్చటినుండి వెడలిపొండు తడవొనరించిన మాజనకుండు జూచి నీయువతుని దుప్రించక మానడు. యీతడు మిగుల సౌందర్యముచే మెప్పియున్నాడుగదా పొండు.

వీ॥ వాసిగ కుశదర్పనకరి - యీశుడేలు నీసమీపము ॥వా॥ మోసమెచ్చు మీదుసేవ - జేసియు నేబోయెదా ॥వా॥

వ॥ ఔను మీదగు విధంబుననే పోవువారము. (నిష్క్రమించు)

లక్ష్మి—కుశా—వీర—వాదం—దర్పు.

కు॥ సోదరీ - సోదరీ - నీదయ నాయందునుంచు - పోదునుమద్గృహమునకు ॥సో॥ యీది మరువ వలదుసుమ్మి - నాదువాక్యమును నమ్మి - నీదు భర్తతో మిగుల - నీతితో కూడుండవలయు ॥సో॥

వ॥ సోదరీ నేనిటకు వచ్చి చాలా దినంబులయ్యెను యిక సెలవొసంగిన పోయి వచ్చెదను.

ల॥ అన్నరో - అన్నరో - యెన్నడు నినుజూడగలనో నన్ను మరచి యుండబోకు ॥మ॥ యిన్నాండ్లవలెను నన్ను యికమరచీ యుండకంటి - కన్నవారు మీరలిటుల కఠినంబు దలచవలదు ॥అ॥

వ॥ అన్నా నీవిన్నాళ్ళకు వచ్చి అప్పుడే పోయెదనను చుంటివి మళ్ళి యెన్నాళ్ళకు నిన్ను జూతునోకదా.

కు॥ నీమదీ - నీమదీ - నీమది చింతేలవలదు - నేమరచీ యుండబోను ॥నీ॥ నీమనో హరునియాజ్ఞలోనివునువర్తించుచుమాకు - పేర్మితో కూడుండిమాకు పేరుదెమ్ము మికను తల్లి ॥నీ॥

వ॥ నీవిట్లు చింతించక నీభర్తాజ్ఞలో మెలంగుచు మాకు పేరు దెమ్ము. నే మళ్ళివచ్చి నిన్ను దోడుకొని పోయెదను వింటివా.

ల॥ అడిగినా - దడిగినా - పడిగినదని దెలుపుమా - వదినెగారి తో మరదలు [illegible] నిను కనుట జాతునెపుడో యని - నుడివెదు యీ విధమని మావదినె గారితో దెల్పుము ॥అ॥

వ॥ అన్నా మావదినెగార్కి చాలచాల అడిగినానని తెల్పుము.

కు-వ॥ సరి అటులే దెల్పెదను బావా పోయికమనవి.

కు॥ నీదయా - నీదయా - నీదయనోయి బావగారు పోదునికను మాయూరికి ॥నీ॥ నాదు సహోదరి మీదను నీదుకృపను యుంచవల యు - దోడిపరువబోను నిన్ను - నాదువాక్యములునమ్ము ॥నీ॥

వ॥ బావా నేవచ్చి చాల దినంబులాయెను యిక నేబోయివచ్చె దను సెలవొసంగుము. మా చెల్లెలిని చక్కగా పోషించుము.

పీ॥ యేలునూ - యేలునూ - యేలును కుశదర్పనగరి ఫాలలోచ నుండు మనల ॥నే॥ యేలను నీమదినిచింత - జాలించుమి పాలింతును - చాలప్రేమ నింతవరకు నవరించిన దెరుగలేవ ॥యే॥

వ॥ బావా యెంతమాటాడితివి మీచెల్లెలి నెట్లుప్రేమించుచున్నది నీవెరుగవా. నీమదిలో దావంతంబుంచక పోయిరమ్ము.

కు॥ (తనలో) హా దైవమా యిక నేనేమిసేయుదను యీకన్యలు నాకెట్లు జిక్కెదరు.

కుశా—దర్ప—ఆట.

ఎటుదోచదాయెనే - నేమిసేయుదునుహా - కటకట నిదియు సంకటమూ ప్రాప్తించే ॥ఎ॥ వనితాల కొరకు నేవచ్చితి నిందాక - కను గొంటి గానీ నే గొనిపోవు దెటులా -ఎ- కన్యాల నడిగిన కన్నీయలను గన్న - కన్నతండ్రివార్కి ఖండించునటహా - ఎ- మళ్ళిపోయి నేను మదన విజయునితోను - యీలాగు దెలిపీన నిలనేమి ఫలమూ -ఎ- అటుగాక నూ నేను - యిటమరణించిన మేలు - కటుబలుడు వచ్చోనని ప్రాణంబు నిలుపూ -ఎ- మరణించుటచెనాకు మరిపుణ్యఫలమబ్బు - ధరయందు జీవించి దక్కవిజయుడూ -ఎ- వరకుశదర్పణి మురహరి కరుణయు - యేరీతి గలదో నే నెరుగజాలనుహా ॥ఎ॥

వ॥ ఆహా నేనిట్లు వృధా చింతించిన లాభములేదు పూరకే వెళ్ళి పోయిన మదనవిజయుండు మోహాతి రేకంబున మృతినొందును. నాకా పాపంబు ఘటించును. కావున నేనీ సముద్రంబునం బడి మృతినొందిన మేలుగదా (అని సముద్రంబున బడబోవును అంతలో)

శంకరుడు పార్వతీ ప్రవేశం—దర్వు.

సాంబశివుడరా - శంభోమహాదేవ శంకరుడని కొనియాడెరు ॥ సాం॥ శంబరమున నెల్లప్పుడు ప్రవేశించెడ భక్తులమునె - గంభీర స్వభావుడనే - గజచర్మాంబర ధరుడను -సాం- నాగభూషణుడా - జగదీశుడ పరమేశుండని కొనియాడెరు -సాం- బాగుగాను వరములొసగి భక్తులాను యెల్లప్పుడు - యీ జగతిని పోషించెటి - యీశుడ భవనాశకుడను -సాం- నీలకంఠుడరా - మైలైన కూశదర్పణి పురవాసుడ -నీ- చాలగ నరసింహదాసు కీలోనను యెల్లప్పుడు మేలౌన గూర్చెటివాడను మేదినిలో నేమారక -సాం॥

పార్వతి—దర్వు.

శాంభవీ నమ్మా - శంభునిప్రియ రాణి యనీయందురె కొమ్మా॥ శాం॥ శంబరమున వరుని సేవసలుపుచూను ముందు నెపుడు - అంబిక యని బిల్తురు యీశంభిణిలో గలవారలు -శాం- సుందరీ మణినీ - నా - యందు ప్రేమలుంచుచు వరుడెందును జనులూ - సుం- ముందుగ నాతో దెలిపీ - ముదముతోడ భక్తులకడ - యందునేగి వరములొసగు - ముందుగాను ముదముతోను -శాం- మరువనూ మది నీ - మురహరుడా కుశదర్పనగరి - గిరిధరునీ శ్రీహరినీ -మ- పరివరి విధముల నేను ప్రస్తుతింతు నెల్లప్పుడు - గరిమతో నరసింహదాస - కవివరునేలిన వాడని ॥శాం॥

వ. ప్రాణేశ్వరా నాదొక మనవిగలదు వినుడురా.

శం-వ. చెలీ అదేదో విన్నవించుము.

పార్వ—పర—సంవాదం

పా॥ నామనోహర వినుతెల్పెద - నామదినను గల కోరిక -నా- భూమిలో చిత్రము జూడగ - బోవలె ననియును నాకిక- బుద్ధిజనించెను వినుమిక -నా॥

వ. ప్రాణేశ్వరా నామనంబున భూలోకంబునం గల్గు వింతలను జూడవలెనని యున్నది పోవుదము పద.

శం॥ కాంతా భూలోకమునను - వింతలు యేమియుగలవిక - కాం- సంతోషముతో మనమున - యింతలో బోవగవలెనని - యింతీ గోరుచు నుంటివి -కాం॥

వ. ప్రాణేశ్వరీ భూలోకంబున యేమి చిత్రంబు గలదు అచ్చోటి

పా॥ బుద్ధిజనించెను నేడును - భూమిన చిత్రిము జూడను ॥బు॥ వద్దని పల్కగ వలదిక -- యుద్దేశమున మీరలునా - నుద్దుల జాలింక వలెను ॥బు॥

వ॥ నాథా నేనెన్నడైన కోతీనా యీనాడు వలదనక నాకో ర్కె జెల్లింపుము.

శ॥ అటులైతెను జనుదము యిక - కుటిలాలకి నీకోరిక ॥ అ ॥ కటువేగంబున దీర్చెద - తటకున వృషభము నెక్కియు - హరమేచను పదుపదుమిక ॥ అ॥

వ. సఖీ నీవను విధమున నే పోవుదము పదుము.

పా॥ సంతస మాయెను నామది - కాంతా మీరలునను విధి - నం- యింతలో బోదము పదుమిక - సంతోషంబున నేనిక - యెంతయు భూలోకమునకు ॥సం॥

వ. నాథా నీవయార్ద్రి హృదయంబున కేను సంతోషించితిని అటులే పోవుదముపద.

శం॥ భూమిన కుశకర్ణి పురి - ధాముడనగు నేనిప్పుడు ॥భూ॥ భూమిన చిత్రిము జూడను - నామనోహరి నిను గూడియు - ప్రేమతో జనియెద నిప్పుడు ॥భూ॥

వ. చెలీ యింక నాలస్యంబు జేయవలదు రమ్మా.

పా-వ॥ నాథా యిదే వచ్చుచుంటిని శమ్మా. (నిష్క్రమిం)

కుశా—దర్వు—ఏక.

పురహర నీవిటురావా - మొరవినలేవా దేవా - సరగూనిపుడు నీచెంతా - కరుదెంతుసయ్య యిదెంతా -పు- యీజలనిధిలోనూ - యి పుడు మరణించిననూ - నేజూడగలను నిన్నూ - నిజమూ యీమాట నమ్మా పు॥ ధర కూశదర్పణీశా - ధవళాంగ పార్వతీశా - దరిజేర్చు కోవనన్నూ - పరమేశ మరువనిన్నూ ॥పు॥

వ. హాశంకరా నేనీ సముద్రింబున బడి నీదరి జేరెద నన్నాదరిం పుము. శంక—పార్వ—వాదం—దర్వు.

పా॥ అదుగదుగో కనుగొను ప్రాణేశ్వర - యబ్ధిలో బడుచున్న వారలెవ్వరో ॥ మదిలోకల భీతింత లేకను - మరణమొందు కారణం బేమొకా ॥అ॥

మున బడజూవుచున్నవాడు యీరాతడెవడై యుండవచ్చునో కదా.

కం॥ వీరసేనుని కుమారుండనదగు । సారసమతుడు సుశాగ్రిబుద్ధి వినుము ॥ పేరువహించెను భూరుణి యోవల । కారణమేమో వినవె ॥వి॥

వ. కథీ మహేంద్రపుర పరిపాలించుచున్న వీరసేనుని కుమారుండగు సుశాగ్రి బుద్ధియనువాడు వింటివా.

పా॥ యెందుకొరకు యీజలధి బడెయూ । సంధిదెలుపు నేడిం డుచు వీడుల ॥ జెందెనేమి భవము వానికిక ను । యుందు నాతో విన్న వించు వేడెద ॥యం॥

వ॥ నాధా అతడెందుకొరకిట్లు సముద్రంబులోపడి మరణించ నుండెనో నాతో దెల్ప గోరెదను.

కం॥ కాంతామణివిను కన్యల పటముల । కనియువీని మిత్రుడైన విజయుడు । రెంతో మోహమొంది మూర్ఛగతుడై । తేడుకొనిరా తెలివొంది వీని బవాలు ॥కాం॥

వ. ఇతని మిత్రుండగు మదన విజయుడు నొకచోట చిత్రించిన కన్యల పటములను జూచి మోహించి యాకన్యలను దెచ్చి నాకిప్పుమని యీతని బ్రతిమాలెను వింటివా.

పా॥ వాడు వేడుకొంటె నేడు జలధిన । వీడుబడుట కారణంబునూ ॥ నేడునాతో దెలుప రైతి రేలను । వీడు జేయుచునట్టికర్మమేమదో ॥

వ. అట్లైన యితడిట్లు సముద్రమున బడి ప్రాణము లిడుచుటకు కారణామేమో విన్నవించుడు.

కం॥ కన్నియలను దెచ్చియు నొసగెదనని । విన్నవించెను విజయునితోడను । యెన్నో విధముల జన్నినగానీ । కన్యలు జిక్కక । కతిసము దలచెను ॥క॥

వ. ఆకన్యకల కొరకెన్నో శ్రమలంజెంది తుదకు కన్నులం గాంచి వారిని గొనిపోవ వశంబుగాక యీసముద్రములోబడి మరణింప నుండెను వింటివా.

పా॥ కన్నియలను గన్న తండ్రియికయూ । కన్నియలకు వివాహముజేసినడా ॥ విన్నవించరేల నాతో నిపుడూ । కన్నగ భామణ కరము దయూళో ॥గ॥

వ॥ ఆకన్యకలకు వారితండ్రి వివాహములు జేసి యుండెనో

లేదో విన్నవించుడు.

కం॥ అడిగిన వారికి ఖండించుమను యుక్తి ! అంబి వినుకద ఖం భిని లోపల ॥ అడుగబోవ వశపడజాలక యూ - బుడుకేడు జలధిలో బడ నుండెను విను ॥ అ॥

వ॥ ఆకన్యలతండ్రి అడుగవచ్చిన నారినెల్ల వధింపుచుండెను. యీ పురుషుండట్టి కాఠిన్యము కు సహించక, మరణింప నిశ్చయించు కొనెను వింటివా.

పా॥ వుకారికి నుపకారము జేయని - దవకారము గాదామన యోంట్లను ॥ యిపుడు మనము నేగివాని కోరిక - సఫలము జేసిన సంతస మౌామది ॥వు॥

వ. నాథా ఉపకారము జేయబోయిన నపకారము సిద్ధించునట్లుగా వున్నది. కావున వాని యీవదల మనము తీవ్రవలయును యూర్కుం డుట మనధర్మము గాదుగదా.

శం-వ. (తనలో) ఏమీ యీతడు వారితో నెందేగినను యేదో యొక సంకటంబు రానేవచ్చును. వలదన్న వినక సలగియుందురు) సరే వానికోరిక నెరవేర్చెదగాక.

శం॥ నారీమణిరో పోడము పదుమిక - శూరుడైన కాక్రిబుద్ధి కడ ॥ జేరియు కుశదర్పణి వానుబమని- కోరవరములు ధీరతో నివ్వగ॥నా॥

వ. సఖి నీవనువిధంబుననే వాని కోర్కెదీర్చి వచ్చెదము పద.
పా-వ. అటులే పోవుదముపద.

కు-వ. ఏమీ నేనీ సముద్రింబునం బడి మరణించుద మన్న నేనెం తదవ్వేగినను. యీజలంబునన్ను ముంచివేయక తేల్చివైచుచున్నది హా శంకరా నేనేమి జేయుదును.(అంతలో పార్వతీ పరమేశ్వరులు ప్రసన్నమై)

శంక—దర్వు—ఆది.

భక్తా నీభక్తికేను - మెచ్చితి యిటువచ్చితి - కృపవచ్చెను విన రా - నినుమెచ్చితి గనురా - వరమిచ్చెద గొనురా - యిటువినరా - కనుగొనరా - సంజరముతోడ ॥భ॥ నీతో సరిభక్తుడు యీ భూతలమున లేడనీ - నీనీతులు వింటి - భక్తిఖ్యాతిని గంటి - వరమిచ్చెదనంటి - విన వేరా కనవేగా - కామునని యిపుడు ॥ గ॥ దారుణికుశదగునదరి దానుక

నగుకేళిను ! కరుణా జాతురా ! నిను గాచి బ్రోచెదరా ! నీ కింకరయా వింటిరా ! మా మూలా ! ఘనమూగ చింతేల వలదు ॥భ॥

వ. భక్తానీవెవరి గురించి వేడుచుంటివో అట్టి శంకరుండిచ్చోటికి విచ్చేసినాడు కనుగొనుము.

కళా - దర్వు - అట.

శం: భోనపాశిమ సాంబ దయాళో ॥శం॥ నంజరమూలా సరగూన యిటకూ ! అంబికనూ గూడి యరుదెంచినావా ॥శం॥ దీనదయాళో యీ దీనూని బ్రోవ ॥దీ॥ మనమూన నెంచీ ! నెనరూచె మించీ ! యీ ! దినమూను నేడిట కరుదెంచితివా ॥శం॥ దీనపోషా నాదిక్కునీవంటీ ॥దీ॥ మానజాలను నిన్ను ! మదిలోననూ నన్ను ! గానకళజర్జణీశ ! కాపా డుము శ్రీశ ॥శం॥

వ. శంకరా పాపభయంకరా యీ దీనుని మొగాలకించి యింద రుదెంచితిరా దేవా మహానుభావా. (అని పాదములకు మొక్కును)

శం-వ. భక్తా నీభక్తికెంతయు నేను మెచ్చితిని గాని నీవెట్టి వరంబు గోరెదవో కోరుము తప్పక నేనిచ్చువాడను.

కు-శం॥ వన్నెగ భూషణ వినుమిక ♦ క్రిన్నన యీరాజు పుత్రి కలకోరకైనే ♦ యిన్నాళ్ళనుండి శ్రమపడు ♦ చున్నను నాకిచ్చునట్లు యొప్పింపుశివా ॥

వ. శంకరా నామిత్రుడైన మదనవిజయుండు యీ రాజు పుత్రి కలపై మోహబంధంబున జిక్కియుండెను. కావున వీరినాతడు లభించు నట్లు వరంబు దయసేయుము దేవా మహానుభావా.

శం-కం॥ మెచ్చితి నీసద్భక్తికి ♦ యిచ్చితి వరములను నీకు యిం పలరంగన్ ♦ వచ్చెదను భీమపురమును ♦ చెచ్చెర కన్యలనునీకు జెందగ జేతున్ ॥

వ. కుశాగ్రబుద్ధీ నీ సుగుణంబుల కేనుమెచ్చితిని గాని నీ విప్పుడే భీమపురంబున కేగి రాకన్యల కొరకు విచ్చేసితినని గ్రామంబులో నుండు ము నేనిప్పుడే భీమరాజువద్దికేగి నాతని పుత్రికలను నీకొసంగునట్లు జేసె దను నమ్ముము. యిక బొమ్ము.

కు-వ. శంకరా నీవనువిధంబున పోయెదను వేగిరంబున రమ్ము

భీమరాజు ప్రవేశం - దర్వు - ఏక.

గరితిగ్రీన్ ! భీమాపురంబునే పరిపాలించెడి ప్రభువును వినరా ॥

ధ॥ ధరణియందు భీమరాజు యనిపక్ । మరువకాను బిలుతురు గొలు తురనక్ ॥ధ॥ అష్టయిశ్వర్యంబు గలిగినబలి । శ్రేష్టుండనను విను సృష్టికి దొరనుర ॥అ॥ కష్టపడక యోగాలుని విధముగ । నిష్ఠతొ ఏపులను నష్ట పరచెదను॥ధ॥ చంపాకగంధి పుష్పాగంధి యిరుపురూ పుత్రికలనువినర॥ చం॥ యింపుతోను నాయింటను చిలిని । లింపులైనజాడజాలకుండగ ॥ ధ॥ లోలూ కుశవర్ణి । ఫాలలోచనుడు పరమ దయాళుడు ॥ యో॥ నీల కంఠు నాలోననమ్మి ధర । పాలించెటి భూపాలవరుండను ॥ధ॥

వ. ప్రహస్తా. మం-వ॥ కింభో రాజప్రదీపా.

భీమ - మంత్రి - వాదం - దర్వు - ఏక.

భీ॥ వింటివా ప్రహస్తనాదు । వీరపత్రిం వీనులలర ॥విం॥ కంటివ యౌవనైనగాని కన్యలనిపుడక్। కడుబలాఢ్యుడడిగినాను । ఖండిచవలయు నుమ్మీ ॥విం॥

వ. ప్రహస్తా నాముద్దు పుత్రికల నెవరేని యడుగవచ్చిన వారిని ఖండించవలయు వింటివా.

మం॥ ఖండింపుచు నుంటిమెట్టి దండిరాజులైనగానీ ॥ఖం॥ దండిం పుచు నుంటిమింత । దయయును లేకని । వెరువకానువిడువకాను । ధరను మేము దప్పకాను ॥ ఖం॥

వ. యీరనువిధంబున నే యెట్టి రాజులైనను ఖండింపుచుంటిమిగదా

భీ॥ విడువక వధియించవలెను । కడుబలాఢ్యులైనగానీ ॥వి॥ పురమిందు యిటులజేయ । వలయు వీరికిక్ । అడుగవలదునుడుగ వలదు । విడువక ఖండించ వలయు ॥వి॥

వ. యెట్టివలులైనగాని విడువక ఖండించవలయును నామాట జవదాటవలదు వింటివా.

మం॥ ఘనులెవ్వరు గానబడరు । ఘనబలాఢ్య వినునాలుగు ॥ఘ॥ దినములు నుండియు వీధులు । దిరిగినాయికక్ । కనబడరెరొకరైనను । కన్యలనడిగేటి వారు ॥ఘ॥

వ. ఈ నాలుగు దినంబులనుండి వీధివీధులదిరుగుచుంటిమి యొక రైనను యడుగ వచ్చిన వారు లేరుగదా.

భీ॥ మంచిది కనిపెట్టవలయు । మరువవలదు నామాటలు ॥మం॥ మంచివాక్యములచెవిమీరు । మరియు బంపినక్ । ద్రుంచెదాను । యెంచ కాను । యించుకైన వెరువబోను ॥మం॥

వ॥ సరి మంచిది మీరాప కనిపెట్టి వచ్చినవారిని వధించుచుండుడు లేకుండిన నాకష్టు ఖండించవలె మీరు చింతించకండి.

ము॥ మెట్టినవారె నన్నాని పట్టినను ఖండించగలము ॥ మెట్టిగ కుశదర్పనగరి । గౌరి వరుడీకడ । యెటువంటైన బోధవగలము । పట్టిగాను విడువబోము ॥ మెట్టి॥

వ. స్వభో పారను విధంబునసే మెలంగువారము.

భీ-వ. సరే అటులైన సంతోషము, యిక నేనంతఃపురంబున కేగువాడను.

మం-వ. రాజేంద్రాల అదో మీగురువులవారు విచ్చేయుచున్న వారు కనుంగొనుడు.

భీ-వ మంచిది రానిమ్ము.

భై - శం - వాదం - జర్వ.

భీ॥ ఆర్యా గురువర్యా వందనమును గొనుమా ॥ వందనమును గొనుమా । నామనవియు వినుమా । యింతును మీరరుదెంచిన । దెంతయు నాసందమాయెను ॥ఆ॥

వ. గురువర్యా మీరిచటి కరుదెంచుట నాభాగ్యజేమనవచ్చును. మీదరిశనంబున ధన్యుండనైతిని గదా.

శం॥ వర్ధిల్లర వసుధలోన వాసిగభూపా ॥ వాసిగ భూపా । యిన కులదీపా । ఘనమోదంబాయెనిన్ను । గాంచిన తోడను । గ్రక్కున నేడును ॥వ॥

వ. రాజేంద్రా వర్ధిల్లుము వర్ధిల్లుము నీ భక్తిజ్ఞానంబులకేను మెచ్చితిని నీవరిభక్తుండీ భూలోకంబున గానంబడడుగదా.

భీ॥ రత్నసింహాసన మిదిగో రండి మీరికనూ ॥ రండిమీరికనూ కూర్చుండుడీ యికనూ । నిండుప్రేమతోనుతోను । దండమర్పించెద దాసుడ నేమీకు ॥ర॥

త॥ గురువర్యా యీ రత్న సింహాసనమున ఆసీనులు గండు మిమ్ము సేవించి కృతార్థుడ నయ్యెదను

శం॥ మెచ్చితి కుశదర్పనగిరి । అచ్యుతుడేలూ ॥ అచ్యుత డేలూ । నీకిచ్చును మేలూ । హెచ్చుగ సంతోషమాయె । యిచ్చట నామది । యినకులాంబుధి చంద్ర ॥మె॥

భీ-వ. స్వామీ జగద్గురువో విచారింపుము.

రాగ - తాళ - సంవాద - దరువు.

శం॥ క్షేమమా భూమిపాలకా । సీమవారందరు నూ ॥క్షే॥ ప్రేమతో వచియించుమా । క్షేమము లెల్లను ॥ క్షే ॥

వ. రాజేంద్రా! మీరు మీనగరి వారలెల్ల క్షేమంబుగ నున్నవారలేనా తెల్పుము.

భీ॥ గురువర్యా మీ కృప । కరుణ వల్లను యిక ॥గు॥ ధరవాసులు మేము । దరము క్షేమమున్నము ॥గు॥

వ॥ గురువర్యా మీ కృపా కటాక్షంబున మేమెల్లరము క్షేమముగానే యున్నవారము స్వామీ.

శం॥ సంతతి యేమన్న భూ । శాంత మీకు గల్గెన ॥సం॥ సంతసమూనా నాతో । సరగున వచియించుమా ॥సం॥

వ॥ భూమీశ్వరా నీకు తేమైన పుత్రసంతానము గలిగియుండెనా తెల్పుము.

భీ॥ పుత్రులు లేరిద్దరు । పుత్రికలయ్యా వినుము ॥పు॥ ధాత్రిలో సుందరులు । ధన్యా జనించిరా ॥పు॥

వ. నాకు కుమారులు లేరుగాని యిద్దరు పుత్రికలు గలరు. (అని పుత్రికల వంకజూచి) పుత్రికా రత్నములారా యిటురండు గురుమూర్తికి వందనంబాచరించుడు.

చం-వ. తండ్రీ మీరను విధంబుననే వందనంబాచరింతుము. (శంకరునితో) గురువర్యా మావందనంబు చేకొనుడు.

శం-వ. రాజేంద్రా నిన్నొకటి యడుగవలసియున్నది.

భీ-వ. స్వామీ అడుగుడు సంశయింపకుడు.

శం॥ యిట్టిసుందరులనూ । మెట్టి పురుషులాకునూ ॥యి॥ పట్టియా వివాహమునూ । పరగ జేసియున్నవూ ॥యి॥

వ॥ ఈ కన్యలు నవయవ్వనులై యుండిరి కావున వీరికి వివాహము జేసియుంటివా తెల్పుము.

భీ॥ వివాహము జేయలేదూ । వింటిర యింతవరకూ ॥వి॥ అవనిలో కుశదర్పణీ । హరికృపనూ దెలియదు ॥వి॥

వ. స్వామీ వీరి యందచందముల నెప్పుడు నాకన్నులార జూచి సమ్మోదించి చుటకుగాను యింతవరకు వివాహంబు జేయనైతిని వింటిరా

శం—దరువు—చెలి.

ఓరీ - యీకన్యలకనుఁ రోరీ - వివాహంబును జేయకోరీ - యింటను యుంచితివోరీ ॥ఓ॥ యెంతకాలమ్ములాఁడు నీకు యింతలో గతించినావు ॥ఓ॥ నీవరి పాపాత్ముఁడవటు జూచినను గానరాడు - మోసమ్ముచే సితివిర । దోసకారి నన్నికను - దాసుడనని దొన్నవలను ॥ఓ॥ భాసురమున శరణుగని వాసుడవని ననుదెలియక ॥భా॥ దోషకారి మదముచేత - తులదూగుచు నుంటివౌర - మోసముచ్చె దెరుగలేవు ॥ఓ॥

వ॥ ఒరే పాపాత్మా యిప్పుడే యీకన్యల నెవరికైన యిచ్చి వివాహంబు గావింపుము. లేకుండిన నీరాజ్యంబును నిన్నును జలంబులో గల్పెదగాక. చూడుము నేశంకరుండనని తెలియువా రేమి (అదృశ్యుం డగును)

భీ-వ॥ హాశంకరా పాపభయంకరా మారురూపంబున మద్గృహంబునకు విచ్చేసి కోపంబున శపించి అదృశ్యుండ వైతివా నేనిపుడే యీకన్యల నెవరికైన నొసంగి వివాహంబు గావించెదగాక. లేకుండిన యేమి విపత్తులు సంభవించునో కదా (మంత్రింజూచి) వక్రిహస్తా.

మం-వ. రాజన్ యేమి యాజ్ఞ.

భీ—వక్రిహ—వాదం—దరువు—ఆట.

భీ॥ కంటివా ప్రాహస్త నాదగు - కన్నపుత్రికలకును ॥ వింటివా వివహములు జేయగ - నుంటి నేటిదినంబును ॥కం॥

వ. వక్రిహస్తా నా పుత్రికలకు నేడే వివాహంబు జేయవలయును వింటివా.

మం॥ అడుగవచ్చిన వారినెల్ల - హతముగా గావించియు ॥ పుడమి యందున యిట్లు బల్కుట - పూని తెల్పుము విందును ॥అ॥

వ. రాజేంద్రా నీపుత్రికలనడుగవచ్చిన వారినెల్ల హతమొనరించి నేడు వివాహంబు దలపెట్టుట యేమి కారణమో విన్నవించుడు.

భీ॥ కన్యలకు వివహంబు జేయ - కున్న తెల్పెద విన్నవా ॥ వన్నెగా భరణుండు రాజ్యము - పాడుజేతనె కన్నవా ॥క॥

వ. కన్యలకు వివాహంబులు జేయని యందులకు యీ శంకరుడు మారురూపంబున వచ్చి, నీపుత్రికల నెవరికైన నిచ్చి వివాహంబు గావింపుము లేకుండిన నీరాజ్యము పాడుజేయుదు నని నేను వింటివా.

కటకున వచియించుడీ మేమెటకునా జనవరెనికన్ ॥యి॥

వ. అట్లైన పరేశాని మాకేమిజేయాజ్ఞనో తెల్పుము,

భీ॥ మనమ్మేరపు కన్యల కొరకు నేమే - మానిస్థలూ నేమే తెంచినన్॥ యీ - దినమునను దోడ్తెండి వీరలు - యిప్పుడె వేవేగంబునన్ ॥మ॥

వ. మన పట్టణంబుకు నాకన్యలకొరకెవరేని వచ్చియుండిన మర్యాదతో వారిరిందు రెండు తప్పక వివాహంబు జేసెదను.

మం॥ పోదుమూ మీరను మింథబే - మేదిని కుశదర్పణీ ॥ కూర్థ వుండే బ్రోవగలడూ - మనలనూ రొల్లప్పుడున్ ॥పొ॥

వ. సరే మీరనుజ్ఞే జేయుదుము సెలవొసంగుడు॥

భీ. వ. సరి అట్లతే పొండు వేగిరమున రండు,

మంత్రి - పద్యు - ఏక.

ఇలజనులందరు దెలియుండీ - నావాక్యము నిశ్చంబిది మోదము నన్ ॥ మోదమునన్ కాదనకిన్ ॥ఇ॥ భూమీశుండగు భీమరాజతన - ప్రేమసుతల వివాహము జేయన్ ॥ రొత్నించెన్ - సత్యంబున్ ॥ఇ॥ వినుడిక నేటిదినంబున రొట్టె ౹ ఘనులైనను యడిగిన నిచ్చున్॥ యిచ్చునటన్ - మెచ్చునటన్ ॥ఇ॥ రెవరైనను యీ కన్యల కొరకూ - రేతెంచిన యిటు రావలయున్ ॥ రావలయున్ - కేవలమున్ ॥ ఇ॥ వరకుశదర్పణి వానునికృప - రెవ్వరిరొమెత గలదో నేడికనూ ॥ నేడికనూ - చూడగనూ ॥ఇ॥

వ. ఓసభికులారా నేటిదినము భీమరాజు తనపుత్రికలవివాహంబు గావించ ప్రతిజ్ఞ జేసియుండెను కావున రెవరైన కన్యలకొరకు విచ్చేసి యుండిరేని రండు వివాహంబు గావించగలడు వినుండు.

కుశా-క॥ ఓమహానీయా మీరలు ♦ భూమీశుని సుతలకొరకు పురవాసులకున్ ♦ ప్రేమతో రెల్పుచు నుంటిరి ♦ నామది వినగోరె నయ్యా నది వినిపించూ॥

వ. మహాత్మా మీరెవరు రాజపుత్రికలకు నేడే వివాహంబు గావించెదమని పలుకుచుంటిరి అది నిక్కముగా వచింపుడు.

మం-వ. అయ్యా నేనా భీమరాజు ప్రధానిని వింటివా.

కు-వ॥ అట్లైన పరేశాని యొక్క మనవి.

కుశా—మంత్రి—వాదం—దద్వ.

వి॥ కన్యలకొరకె కిక్కడికే తెంచితిమి-యున్నదనియు యీ కన్యకాతంత్రికివి॥

వ. అయ్యా ఆకన్యలకొరకు పురుషుండు విచ్చేసియున్నాడనియు కన్యల తండ్రితో విన్నవించుము.

మం॥ కన్యలా కొరకూ - విచ్చేసి యున్నారా తెలుపూ ॥ క॥ విన్నవించె విచ్చేసినవారల - నన్నుతోడుకొని రమ్మనిరేను యిక ॥క॥

వ. మా రాకుమార్తెలను వరించ వచ్చిన వారిని బిలచుకొని రమ్మని మా రాజుగారు నన్నంపి యున్నారు రండు పోవుదము.

కు॥ కంటిరా మీరూ - ఖండించునవగా వింటినే నేనూ ॥ కం ॥ తంటలేల యీ దంటమా పురికి - వింటిరనే నిపుడేగుచుంటినే ॥కం॥

వ. ఆ కన్యల నెవరైన విచారించిన వారిని ఖండించునని నే విని యుంటిని అందువల్ల విచారించక మా పురికి నేగుచుంటు సంతలో నీవిచటికరుదెంచి యీ శుభవార్త దెల్పితివి యిది నిజమేనా.

మం॥ రమ్మనీవిభా - రాజేంద్రుడు దోడ్తెమ్మనె నీతా ॥ర॥ యిమ్మహీ మీకోరిక చేకూరెను - సమ్మతమాయెను పరిణయ నీవటు ॥ర॥

వ. మహాత్మా అటులైన పోయము రమ్ము మా రాజేంద్రుడు తన పుత్రికల నిచ్చి నేడే శుభ వివాహంబు జేయగలడు.

కు॥ అచ్చటికిరానూ - యిచ్చోటనే యుండెదానూ ॥ ఆ ॥ యిచ్చటికిని యేతెంచియు భూపతి - యిపుడే దోడ్కొని పొమ్మని తెల్పుము ॥ఆ॥

వ॥ అచ్చటికి వస్తే రాజు ఖండించునని నాకు భయము గలుగుచున్నది, తన పుత్రికలకు వివాహముజేయు కోరిక యున్నయెడల తానే వచ్చినన్ను గొనిపొమ్మని తెల్పుము.

మం॥ ఆరీతిగనూ - తెలిపెదానూ వారితోనేనూ ॥ ఆ ॥ మీరు యిందు కుశదర్భణివాసుని - శ్రీరమేశు కృప జెందినవారలు ॥ఆ॥

వ. మీరనుజ్ఞాపించినట్లే తెలిపి రాజు నిచ్చటికి తోడుకొని వచ్చెదను మీరిచ్చటనే యుండుడు

కు-వ. సరి అటులే యుండువాడను. పొమ్ము.

మం—భీ—వాదం—దర్భ—జాల్వ.

మం॥ కరవర యిటువినుమా - నావచనమిని చేకొనుమా ॥క॥ పరమ

వ॥ రాజేంద్రా నేను మన పురంబునకొక సత్పురుషుడు విశ్వేసి యనుకున్నవాడు వింటివా.

భీ॥ నెంచుకొరకు వారునూ - యిందువచ్చి నారునూ ॥ నెం ॥ విందును వినిపింపు నాతో - యిందును వేగంబునూ ॥ నెం॥

వ. ఆత డెందుకొరకిందు విశ్వేసి యుండెనో తెల్పుము.

మం-వ॥ అడిగెను నీసుతలనూ - పుడమినా శా యిటువినూ ॥ అ ॥ అడిసియు రాకుండెను మీనా - జాగ్రతలను నెంచియూ ॥అ॥

వ. మీ పుత్రికల వరించె విశ్వేసి మీ ప్రతాపంబు విని యిందు రాక మళ్ళి తమపురంబునకే కేగనుండెను వింటిరా.

భీ॥ వేగమె పోపొండికా - అతి వేగమె దోడ్తెండికా ॥ వే॥ జాగు సేయ వలదు సుమ్మి - వేగమె నామాటనమ్మి ॥వే॥

వ॥ అటులైన మీరతి శీఘ్రంబున పోయి ఆతనినిందు బిలచుకొని రండు నామాట వినుండు.

మం॥ రానని పలికెను మీమా - రమ్మనిమెను వేగవినుము॥ రా॥ మానవేళ వినువిన్నా - మరియు దోడుకొని రమ్మనె ॥రా॥

వ. రాజేంద్రా నేరమ్మన్న రాడాయెను మిమ్మే రమ్మనిమెను మీరు వచ్చినంతవరకు రాననెను వింటివా.

భీ. పోదము కదు కుశలర్పణి - మాధవునీ మదిశమ్మితము ॥ పో ॥ యీనాదినమే తోడితెచ్చి - వివహము గావించవలయు ॥పో॥

వ. సరి అటులే పోవుదము పద నేటిదినంబున నాతని నిందు దోడ్తెచ్చి నాకన్యల నిచ్చి వివాహంబు గావించెదను.

భీ—కుశా—మాదః—దర్వ—ఆది.

భీ॥ రాట్తనయా వినుమికా - రారమ్మి పోదమిక॥రా॥ రమ్మి నామది సమ్మతమాయెను - నమ్మినాదు గృహమ్ముకు నీవిక ॥ రా॥

వ. రాకుమారా నిన్ను జూచినంత మాత్రంబున నామనంబు సంతోషించెను రమ్ము మా గృహంబునకు బోవుదవు లెమ్ము.

కు॥ సంతసమాయెనుమదీ - యింతలో మీరనువిధీ ॥సం॥ చింత లేమి లేవుగాని వినుభూ - శాంతానామది గలదొక్క కోరిక ॥సం॥

వ. మీరనుమాటలకు నేను సంతసించితిని గాని నామదిలో నొక కోరికగలదు వింటేని విన్నవించెదను.

వచించిన తానే పెండ్లి సేయ - కన్యకా సేవిర్పడ వేగము ॥సీ॥

వ. సీమనంబున నెట్టి కోరిక గలదో విశదంజేయుము మీ కోరిక తప్పక నెరవేర్చగలను.

కు॥ చంద్రాయుధమునకును - చేయగవలె వివాహమూ ॥చం॥ ముందుగాను వివరింపతి మత్ గృహా - మందాలి నడువాడి యిందూను మీతోడ ॥చ॥

వ. వివాహా వేళలో నా చంద్రాయుధమునకే కన్యలను వివాహము జేయవలయును. యిది మాయింటి నడవడి ఇందుకు మీరొప్పితి రేని నేను మీ వెంట వచ్చెదను.

భీ। మంచిది మీ మనువిధీ - మరువక జేసెదనదీ ॥మం॥ చంచలంబు జెందబోవ వలదిక - కొంచపఱయు నాదువాక్యము నిజమని ॥మం॥

వ॥ సరి అటులే గావించెదను రండు ఆలస్యంబు వలదు.

కు॥ పోదమటూలైతె నికా - వడువడుడీ మనమికా ॥పో॥ మేదిని కుశదర్పణి వానూ నగు - మాధవు సేలుసు మీ మనమునతో ॥పో॥

వ॥ అటులైన ఖరే పోవుదము పదుడు.

భీ-వ. ఖరే రక్ష పోవుదము (మంత్రివంకజూచి) మంత్రివర్యా మన పురంబునంగల్గు విప్రోత్తములను రావించుము నేడే మత్ పుత్రికలకు వివాహంబు గావించవలెను.

మం-వ. అటులే మీయాజ్ఞను సారముగా రావించెదను.

బ్రాహ్మణుడు ప్రవేశం—దరువు.

భూసురోత్తముడా - ద్వారక - యీవసుధలోనా ద్వారక॥ భూ॥ నాసరి విద్వాంసులు యీధాత్రిలో - చూచిన లేరెందు ద్వారక ॥భూ॥ అమరవేదములునూ ద్వారక - క్రమముగ దెలిపెదరా ద్వారక ॥ అ ॥ భూమీశుండైనా ద్వారక - భీమరాజుకడనూ ద్వారక ॥భూ॥ యీవేళనా నివుడేగవలయునే - ప్రేమతో బిలచెనికా ద్వారక ॥భూ॥ కుశదర్పణి హాటుడూ ద్వారక - బ్రోవగలడు నేడూ ద్వారక ॥కు॥ పశుపతి నామము పఠియించినవా - రికి దొలగును భవమూ ద్వారక ॥భూ॥

వ. సరి మంచిది నేటి దినంబున భీమరాజుగారెందులకో నన్ను బిలిపించి యుండిరి పోయి విచారించెదగాక.

భీ-కం॥ వందనము భూసురోత్తమ ♦ యిందును నాపుత్రికలకు ♦ ఇకలగు ముల ♦ పొందుగ జేయగ గోరితి ♦ సందముగను శుభము

హూర్త ♦ మరయుడి విారల్ ॥

వ. భూసురోత్తమా నేడు నాపుత్రికలకు వివాహములు జేయ నిశ్చయించితిని కావున సుముహూర్త మెప్పుడో వచింపుము.

శా౹-వ. రాజేంద్రా నేడే సుదినము తప్పక జేయవచ్చును,

భీ-వ. సరే అటులైన సంతోషము. మంత్రి మత్ పుత్రికలనిందు రావించుము.

మం-వ. అటులే రావించెదను.

చం-వ॥ జనకా మమ్మిందు రప్పించిన కారణమేమో వచింపుడు.

భీ-వ. పుత్రికా రత్నములారా నేటిదినంబున మీకు వివాహంబులు జేయ నెంచితిని వింటిరా.

చం-వ. తండ్రి అటులైన మాభాగ్య మేమనవచ్చును.

భీ-వ. విప్రవర్యా వీరికి విధి విధానముగా వివాహముల గావింపుము.

శా౹-వ రాకుమారా యిటురమ్ము.

కు-వ. విప్రోత్తమా నామనవి వినుడు.

గీ. ఇట్టి చంద్రాయుధమునకే యింతులకును ♦ ముందుగను తలం బ్రాలును ముదమారబోసి ♦ పొందుగను కంకణంబుల బొనగగట్టి ♦ వరుస గావించరయ్య వివాహమిపుడు॥

వ. విప్రోత్తమా యీ చంద్రాయుధంబునకే కంకణంబుగట్టి వివాహంబుల గావింపుడు యిది మాయింటి లాంఛనము వింటిరా.

బ్రా-వ. హేరాజన్ వింటివా యీరాయువకుని వాక్యంబులు.

భీ-వ. అటులే వారి పూర్వుల నడువడినే కానిండు.

బ్రా-వ. సరే అటులే గావించెదను

శ్లో॥ తదేవలగ్నం సుదినం తదేవ - తారాబలం చంద్రబలంతదేవ
విద్యాబలం దైవబలం తదేవ - లక్ష్మీపతేతేంఘ్రి యుగంస్మరామి॥

చంప—దరువు.

రాకుమార రారమ్మిక - రతికేళికి వేవేగను - రతికేళికి వేవేగ ము ॥రా॥ నాకువరుని నిన్ను జేసియొసగిరి - సాకుమంచు నిన్ను వేడు చుంటిని - నీకు దాసురాలి మదనుబారికి - నిలుకజాల చలమదేల ॥రా॥

వ. ప్రాణేశ్వరా నిన్ను వివాహంబు గావించుకొని సంతోషంబు జెందితిని రమ్ము కౌగిలిమ్ము.

కు-వ. (తనలో) నీవలో పెండ్లి వివాహంబాడి నా చేతిలో జిక్కిం చుకొనుటకు గాను వీరిద్దరును రతికేళికి నమ్మని బలుకుచుండిరి గదా వీరిం గలసిన నా ప్రయత్నంబంతయు వ్యర్థమాయను కాన వీరికేదో యొక కథ ఙను దెలిపి దినంబులు గడిపెదగాక, (ప్రకాశముగా) నారీమణీ నాకొక కథ జ్ఞప్తికి వచ్చెను, ఆకథ నీకుం జెప్పెదను అది ముగిసిన పిమ్మట నీ మనోరథంబు నెరవేర్చెదను.

చం.-వ. నాథా ఆదెట్టి కథనో విన్నవించుము.

కు-వ. సఖీ యీభూమియందు నొక ధనికుండు గలడు. వతనికొక పుత్రిక యుండెను. ఇట్లుండ వారికడ కొకనాడు యిద్దరు సాధు పురుషులు విచ్చేసిరి. అంత నాతని పుత్రిక యీ సాధువులను గాంచి వారికి భోజనంబులు జేయించ దలపెట్టెను. తండ్రి యీ మాటకు సమ్మతించక యుండినప్పటికిని శాంతింప జేసి యీ సాధువులకు కుడువం బెట్టెను. వారు కుడిచిన పిమ్మట యీనాడా నగరియందు ఒక్క దరిద్రునకు పుత్రుండు జన్మించెను. యీసంగతి సాధువు లెరింగి యీధనికుని ద్రవ్యంబు యీ చిన్న బాలికను వారికి జెందజేయ వలయునని పలికి యదృశ్యులైరి. ఆమాటలు ధనికుని కూతురు విని తండ్రికిం దెల్పిన యాతడా బాలుని యెన్ని శ్రమలం బన్నినగాని కడతేరి తుదకు ధనికుని గృహంబున కధికారి యయ్యెను. కావున అటువంటి పురుషుండు నిన్ను వివాహ మాడవల యునుగదా వింటివా.

చం-వ. నాథా వింటినిగాని రాగమ్ము క్రీడింతము.

కు-వ. సఖీ అదో సూర్యోదయ మగుచున్నది మనమిందుండవలదు నావలికి నేగుదము రమ్ము. (నిష్క్రమిం)

పుష్ప—దర్వు.

నామనోహరా నేడిటు - రతికేళికి రారమ్మిటు ॥నా॥నామనంబు పంటరంబు జెందగ - ప్రేమమీర కౌగిలిచ్చి నెంతయు - కాముకేళి సల్పి నాదుకోరిక - కడతేర్చుడు - మదినీర్చుడు ॥నా॥

వ. మనోహరా నేడు నాభాగ్యము ఫలించెను రారమ్ము కౌగి లిమ్ము.

కు-వ. సఖీ నీకొక దివ్యమైన కథను జెప్పెదను ఆకథ ముగిసిన పిమ్మట నీకోరిక నెరవేర్పగలను వింటివా.

పు-వ(అది యెట్టికథనో వినంజేయుము.

కు-వ. సఖి యీ హస్తినాపురంబున నొక జూదరి గలడు. అతడు జూదంబున సంపదనంతయు పోగొట్టుకొని తుదకు పాపమరణంబు చెంది యమలోకమును జేరియుండెను, అంత యముండా జూదరిని జూచి వానికి దండన విధింప నెంచ, వాడు నీవు పాత యముడవా క్రొత్త యముడవా యని యా మునితో వాదింప యముడు తెలియలేక బ్రహ్మకు విచారించుటకై నేగ యా జూదరి యముని సింహాసనంబున గూర్చుండి యమలోకమును పాలింపు చుండెను. అట్టి చతురతగల పురుషుండు నిన్ను పెండ్లాడ వలయును వింటివా,

పు-క. నాథా వింటిని గాని రారమ్ము కౌగిలిమ్ము

కు-వ. సఖి అదో సూర్యోదయంబగుచున్నది మనమిందు నుండ వలదు నావలకు బోవుదము రమ్ము.

పు-వ. సరి అటులే పోవుదము పదమ్ము.

చంపకగంధి—దరువు.

మదనతాపము చేత నామనసు నిల్వగ జాలదూ। మనముతోను నాదు కోర్కె నేడును - వదలజేయు నుదయ్యెనేటి దినమును - సదయ నిన్ను వేడుచుంటి నికబల్ - సారసాక్ష దీనరక్ష ॥మ॥

వ. సఖా నేడైన నా మదన తాపంబు దీర్చి నన్ను సంతోష పెట్టుము

కు. వ. సఖి నేనొక చిక్కని కథం జెప్పి నీ మనోభ్రాంతి దీర్ప గలను,

చం-వ. సరి అదెట్టికథనో వినంజేయుము.

కు-వ. సఖి ఒక రాజున కిరువురు పుత్రులుండిరి. నారాజు శత్రువులకు తనరాజ్యంబు నోడి తన పుత్రుల నొక గురువునొద్ద విద్యనేర్చు కొనుటకై నొప్పగించివారు జీవనోపాయంబు జేయుచుండిరి. వారిరువురిలో చిన్నవాడు విద్యల నేర్పరియై యుండెను. అంత కొన్నాళ్ళకా రాజు వచ్చి గురు దక్షిణగా తన పెద్ద కుమారుని నొసంగి చిన్నకుమారుని గొనిపోయెను. పిమ్మట యాగురుడా బాలకుని కెన్నో హింసలు బెట్టెను. అదిజూచి యా బాలుడు గురుని ఘాతంబు గావించెను. అట్టి ధైర్యశాలివంటి వానిని నీవు పెండ్లాడవలయును గదా వింటివా,

చం-వ. నాథా వింటినిగాని రమ్ము నన్ను రతిక్రీడలందేల్పుము,

కు-వ. సఖి అదో నిసుడుదయించుచుండెను మనమిందుండతగదు,

నావలకు బోవుదము పదుము.

చం-వ. సరి అటులే పోవుదము పద.

పు-దరువు॥ విరహామానేసహా సుకన్య - దరిజేర్చుమి సన్నుతనే ॥ పి॥ పలువిధముల నిన్నును - బ్రస్తుతి జేసెదనిన్నును - మరుకేళియు సలిపియు నా - మదినిదీర్చు - మదనుడ గూర్చు ॥వి॥

వ. ప్రాణేశ్వరా నామనంబు నిలువకున్నది రమ్ము క్రీడింతము.

కు-వ. నారీమణీ నేడొక కథ నెరిగించెదను వినుము, అటుపిమ్మట నీమనస్సు తృప్తి గావించెదను.

పు-వ. సరి ఆదెట్టికథనో వినం జేయుము.

కు-వ. మనోహరీ ఒకరాజునకు యిరువురు భార్యలుగలరు. అందు చిన్నభార్య శాళికాదేవియని ప్రాణంబు యామెవరంబున బంగారు జడలు గల కుమారుని గనియుండెను. ఈసంగతిని రాజుగారి పెద్దభార్యయని పర దేశపురాజు నిన్ను రమ్మని యుండెనని పత్రంబు లిఖించి తన పెనిమిటి వద్ద కంపెను. యాపత్రంబు జదివుకొని రాజు పరదేశమున కేగెను. నంత నామె తన సవతి పుత్రుని జంపదలచి పెక్కు విధంబుల కష్ట పెట్టెను కాని యా బాలుడా శ్రమలన్నిటిని భరించి తుదకు తండ్రిని గలుసుకొని సుఖముచుండెను. అటువంటివాడుగదా నిన్ను వివాహమాడ వలయును వింటివా.

పు-వ నాథా వింటినికాని క్రీడింతాము రమ్ము.

కు-వ. సఖీ అదో చూడుము తెల్లవారవచ్చెను మనమిందు నుండ రాదు నావలికి బోవుదము రమ్ము.

పు-వ. సరి అటులే పోవుదము పదుము.

చం-దరువు॥ శాళికేని వ్యాళి నేను - యీలీలను దరిజేర్చుమి ॥శా॥ చాలగ మదనుని కోలల - కీలలకును భరియింపగ - జాలకనున్నది నా మది - యాలచాల - తపనదేల ॥శా॥

వ. నాథా యీవిరహ వేదన భరింపజాలను రమ్ము క్రీడింతము.

కు-వ. సఖీ నామనంబునంగల్గు నేడొక చిన్న కథ దెల్పెదను వినుము. యాకథ ముగిసిన పిమ్మట రతిక్రీడలం దేల్పెదను.

చం-వ. సరి ఆదెట్టి కథనో వినం జేయుము.

కు-వ. ఈ భూమియందున నొక రాజకుమారుండు తన తండ్రిం జూచి హేజనకా నేను యింద్రుని కుమారెను నాగేంద్రుని కుమార్తె

అగ్నిదేవుని కుమార్తెను యీ ముగ్గురిని దప్ప నేనితర కన్యల వివాహం జూడనని యామాటలు తండ్రివిని కోపించి యిల్లు వెడలించిన యాపత్ని లందరు చేరి తుదకు నొక వృద్ధురాలి వలన యింద్రుని పుత్రికను తన వశంబు జేసికొని, నామె వలన నాగేంద్రుని అగ్నిహోత్రుని పుత్రికలను చేకొని తండ్రివద్దకేగి తనప్రతిజ్ఞ నిలబెట్టుకొనెను. అటువంటిఘనుడు నీవు పెండ్లాడ వలయునుగదా వింటివా.

చం-వ॥ నాథా వింటినిగాని క్రీడింతాము రారమ్మా లేలెమ్మా.

కు-వ. నారీమణీ అదో సూర్యోదయం బగుచున్నది మనమిచ్చట నుండుటకు తగదు నావలికి పోవుదము రమ్మా

చం-వ॥ సరి అటులే పోవుదము పదుము.

పు-దర్వు॥ దాసురాల - బ్రోవవేల ॥దా॥ యీ సమయంబున నన్నును ॥దా॥ దోసిలొగ్గి యుంటివాడు కోర్కెయు - దీసివేయ వలదని కుశదర్పణి - వాసుదైన దెలుపడాయె నీకును - మోసమేల - జేసె వేల ॥దా॥

వ॥ ప్రియా మదన తాపంబుచే నోర్వకుంటిని నామనో భ్రాంతిని దీర్పుము.

కు-వ॥ సఖీ నేడొక చిన్నకథను వినిపించెద వినుము. అటు పిమ్మట నీమనో భ్రాంతి నెరవేర్చెదను.

పు-వ॥ సరి అదియెట్టి కథనో వినంజేయుము.

కు-వ॥ సఖీ ఒక రాజునకొక కుమారుడుండెను. యారాజేంద్రుడు చనిపోయిన తోడనే పాలివారలు రాజ్యం బపహరించిరి అంత నా పిల్లవాని తల్లి పుట్టింటికేగి నూరు వరహాలు దెచ్చి తన కుమారునికిచ్చిన నతండా వరహాలు పెట్టి నొక పామును నొకపిల్లిని నొకకుక్కను గొని వచ్చి పెంచుచుండెను. అదిజూచి నతనితల్లి కోపించిన నతడా సర్పమును విడచి పెట్టినప్పుడా సర్పము బాలుని కొక నద్భుతుంగరమిచ్చెను యా యుంగరము వలన రాజకుమారుండు మరల రాజ్యప్రాజితుండాయెను అటువంటిఘనుడ్ని కదా నీవు పెండ్లాడ వలయును వింటివా:

పు-వ॥ వింటినిగాని నాకోరిక నీడేర్పుము.

కు-వ॥ చెలీ అదో సూర్యుడు డుదయించు చుండెను మనమిట నుండ తగదు నావలకు బోవుదము రమ్మా.

పు-వ॥ సరి అటులే

చం-వ॥ సోదరీ పుష్పగంధీ మన నాథుండు నాతో రతిక్రీడలం జేయక జేనో యొక కథ తెల్పుచు దినంబులు గడుపుచుండెను. నీపైన నైన ప్రేమగలిగి యున్నవాడా తెలుపుము.

పు-వ॥ సౌను భగినీ నీవన్నట్లె నాతోగూడ దినంబొక కథ దెల్పుచు తుదకు అటువంటివాడు మీరు పురుషుడు గావలయునుగదా యని అనుచుండెను. నదియుంగాక తన చంద్రాయుధమునకు మనల వివాహంబు గావించెను వింటివా.

చం-వ॥ సోదరీ యిది యెంతయు నేదో విచిత్రముగా నున్నది మనమిప్పుడే పోయి సతని విచారింతము పదుము.

పు-వ॥ సరి అటులే యడుగ వలయును పద.

చం-వ॥ నాథా నాదొక విన్నపంబు గలదు.

కు-వ॥ సఖీ విన్నవించుము వినియెదను.

చం—కు— వాదం—దర్వు—ఆది.

చం॥ మనోధవా మాకును దినదినమును - మరి కథ లను దెలుపుటజేలా - మనంబు నను మాకునూ ఘనంబుగ - మహా సందేహంబును దోచెగా ॥ను॥

వ॥ మనోహరా మమ్మ వివాహంబాడినది మొదలు ప్రతిదినము మాయిరువురకు కథలం దెల్పుచుంటిరి తుదకు అటువంటి పురుషుడు మీరు కావలయునుగదా యని యడుగుచుంటిరి అందలి భావమేమో తెల్పుడు.

కు-వ. (తనలో) ఆహా నేడీ కన్యలు నన్ను ప్రశ్నించు ప్రశ్నలకు తగిన సమాధానము జెప్పకున్న నన్ను దూషింతురు గదా.

కు॥ మీరు కరము లింద్రపురంబునను గా - రీధవునీ దేవళి మంద - ॥మీ॥ మాదు రాజ పుత్రుండు గాంచియు - మరి మిమ్మును దెచ్చని దోలెగా ॥మీ॥

వ॥ సఖీ రత్నములారా యిందప్రపురమందలి దేవాలయములో గల మీ చిత్రపటములను మా రాకుమారుండు మదనవిజయుండు జూచి మోహంబుజెందిమిమ్మల గొనివచ్చి యొసంగుమని నన్ను దోలించిన వస్తిని వింటిరా.

చం-వ॥ ఏమీ మా ప్రాణేశ్వరుడు మదన విజయుడా వానికి నీ

కు-వ॥ నేనా మదన విజయుని ప్రధానిని నానామము కుశాగ్ర బుద్ధి యందురు.

చం॥ అటులైతేను మోదము పడుడిక మన - యింట నుండుట ఫల మేమి యికన్ - పటుతర మోహ పరవశులైతా - నెటువలె నుండెనో యేమిదో చడిక ॥అ॥

వ॥ అటులైన మనమిప్పుడే వారియొద్దకు బోవుదము పదుడి

క॥ మాకు యత్తగారి పురికేగద - మని మీతండ్రితో దెలువ వలెన్ - వినోదముతో సెలవొందిర డికా - నాదువాక్యములు నమ్మి యికన్ ॥మా॥

వ॥ మీ జనకునితో అత్తవారింటికి పోయివచ్చెదమని సెలవైకొని వేగిరంబున రండు పోవుదము.

చం॥ మీరు వచించిన విధమునను - జేరి సెలవుగొని వచ్చెదము - ఆరూఢిగ మీరను విధంబున నె - ధారుణీశుని జేరియు త్వరలో ॥మీ॥

వ॥ మీరను నట్టుల సెలవుగొని వచ్చువారము సెలవొసంగుడు.

కు॥ పొండు మీరు వేవేగమునా - రారండి సెలవుగొని రమ్యము నా - దండికుశా దర్పక వానుడు మిము - నిండుప్రేమతో నెపుడు బ్రోచును ॥పో॥

వ॥ సరి అటులే పోయిరండు ఆలస్యంబు సేయకుడు.

చంద—భీ—వాదం—దర్ప—ఆది.

చం॥ జనకా వందనములు గొనుమా - ఘనమోదంబుతో నిటు వినుమా - మనమున నొక కోరిక గలదిక నది - వినజేయుట కిందరు దెంచితిమి ॥జ॥

వ॥ జనకా మామనంబున నొక కోరిక గలిగి మీతో విన్నవించుట కిందరుదెంచితిమి.

భీ॥ మీ మనమునగల కోరికనూ - నేమిగలదో తెల్పుండికనూ - నామనమునకు సంబరము గలిగెనిక - యేమారక నెరవేర్చ గలను నే॥

వ॥ పుత్రికలారా మీ మనంబున నెట్టి కోరిక గలదో విన్నవించుడు తప్పక నెరవేర్ప గలను.

చం॥ అత్తవారి గృహమున కేగి - వత్తుమనీ మామది గోరి - యుత రవును గొన నరుదెంచితిమిట - యితుగ సెలవు యియుడు వేగమే॥

వ॥ యిప్పుడే అత్తవారి పురంబును జూచి రావలయునని కోరిక గల్గివచ్చితిమి సెలవిమ్మని పలుకవే తండ్రీ.

శ్లో॥ సంబరమాయెను నామదినా - సరసమైన మీ పలుకులు వినినా సంబరమౌ చేతను పోయిరండిక - సరసమైన నా సన్నిధికికను ॥సం॥

వ॥ బాలికలారా మీ మాటలకెంతో సంతోషించితిని అటులనే పోయిరండు.

చం॥ యింతేచాలు మీకృప మాకూ - సంతసమాయెను విను మాకూ - చింతలుడు మీకింతలా కీర్తియు - సంతోషముగ సరగున దెచ్చెము ॥యిం॥

వ॥ తండ్రీ మీ యాశీర్వాదము మాకింతె చాలును యిక మేము పోయివచ్చెదము మీకు కీర్తి దెచ్చెదము.

శ్లో॥ మేలాయెను మీ పలుకులకూ - యీ లోకము విన చెల్వుట కూ - చాలగనూ కుశలమ్మౌ వారిని - మీరాలో నమ్మడి మేలౌ మీకిక॥

వ॥ మీరా వల్లభుని యాజ్ఞలో వర్తింపుచు మెల్లగా పోయిరండు మీకిదే సెలవొసంగితిని,

చం-వ॥ తండ్రీ అటులే పోయివచ్చెదము. (నిష్క్రమింతురు)

చం-క౦॥ వచ్చితిమి తండ్రినడిగియు ♦ యిచ్చట నుండంగ నేల యిపుడేమనముక్ ♦ మెచ్చట నుండెనో మావరు ♦ డచ్చటికేగంగ వలయు నరుదేరుడికక్ ॥

వ. మతిమంతా మాతండ్రిగారి యాజ్ఞం గొనివచ్చి నారము యిక మావరుని సన్నిధానమునకు పోవుదము పదుడి.

కు-వ. సరి అటులే పోవుదము రండు (నిష్క్రమింతురు)

మద-వ. (తనలో) ఏమీ కుశాగ్రిబుద్ధియూ కన్యలం గొనివచ్చెద నని పోయి యింతవరకు రాడాయెను గదా.

మద—దర్వు—ఆట.

ఏమిసేతూ - యీ పటమునందుగల కన్యలనూనే - నెట్లూ మర తూ ॥ నామనంబు తొందరగొందుచుండెను - కాముకేళి దేలగాను హె చ్చుక - ప్రేమజెందుచుండె నేడు నామది - యేమిసేతు కాటు దోచ దాయెహా ॥ఏ॥ విన్నావించే - కుశాగ్రిబుద్ధి వీరిని దెచ్చెదనని - నన్నూ తించే ॥ కన్యలాను కానుగాంచకనుటా - నన్ను మరచి యున్నదేమొ

కదళిక - యిన్నిదినంబులు జరిగెనేటికిని - కన్నులారను గాంచుభాగ్యమె న్నటికో ॥ప॥ నాసారాధా - కుశతపస్వికిని దాసనన్ను యిప్పుడు - యీ శాస్త్రోక్తా - దోసిలొగ్గి యడ్గునా కన్నిక - పరాత్పరుచ్చు జేయు తగ మనీషికె - వాసవాది వందిత సరసింహా - దాసవరద నను ధన్యుని జేయవె ॥ప॥

వ॥ హే శంకరా పాపభయంకరా. యీ సమయంబున నన్ను రక్షింప నీకంటె నితరులెవ్వరును లేరుగదా. (అంత కుశాగ్రబుద్ధి కన్య లతో నటుపు వచ్చును)

కా—మ—చం—పు—వాదం—ఆది,

కు॥ కంటివారాజా - కన్యకా మణుల కనుగొంటివారాజా ॥ విం టిరమీరు వచించిన విధముగ - కంటిరి సుందర కన్యల దెచ్చితి ॥కం॥

వ. మదన విజయా నీవు కోరిన కన్యారత్నములను గొనివచ్చితిని చూడుము.

మ॥ సంతసంబాయె - యింతలోన నాచింతలు బాసె ॥సం॥ వింత వింత నేనెంతని బొగడుదు - మంతనముననిను మరువజాలనూ ॥సం॥

వ. సుబుద్ధీ నీవంటి హితుండీ జగంబున లేడుగదా నీ శీఘ్రరీతం బేమనవచ్చును వీరెచ్చోట నుండువారో తెల్పుము.

కు॥ లెండి మీరిక - యీకన్యలనూ చేకొండి సుమ్మికా ॥లెం॥ దండిరాజ పుత్రికలు సుమ్మనీ - యండజేరి నిండు ప్రేమ చే॥

వ॥ వీరు భీమపురంబేలు భీమరాజు పుత్రికలు యీమె నామము చంపకగంధి యీమె పుష్పగంధి దైవకృపవల్ల మీకు లభించెను వీరిద్ద రక్క చెల్లెండ్రు వింటివా.

మ॥ చేకొనేదానూ - నాకును జ్యేష్ఠురాలునూ వినూ ॥చే॥ ప్రాకటముగ యీచిన్న సుందరిని - నీకొసంగితి నేసంతసముగ ॥చే॥

వ. వీరిరువురిలో జ్యేష్ఠురాలిని నాకొసంగుము. కనిష్ఠురాలిని నీవు చేకొనుము అటులైన నామనంబు సంతసించును గదా.

కు-వ॥ హే కన్యారత్నములారా మారాజుగారి వాక్యములను వింటిరా ఇందులకు మీ యభిప్రాయమేమో తెల్పుడు.

చం॥ ఆరీతి మేమూ - మెచ్చిలెదాము - మారాడబోముా ॥ఆ॥ ధారుణీశునీ జేరెద నికనే - మీరుపాదు సోదరిని చేకొనుడి ॥ఆ॥

వ॥ కుశాగ్రబుద్ధీ మీరాజాజ్ఞ విధంబుగానే మెచ్చిలెదము నేను

మీ రాజుగారి వశవర్తినై యుండును నీవు నా సోదరిని చేపట్టుము. సోదరీ నీవతికడకేగుము రాజాజ్ఞ జవదాటగూడదు గదా.

పు॥ రమ్మా నా ప్రియా - రమ్మా మది సమ్మతమాయెను ॥ర॥ యిమ్మహి నేనీ సొమ్మయితిని మోహ - దమ్మున నాదు కౌగిటకునునీవు॥ ర॥

వ. నాథా మాయక్కగారు నుడివిన విధంబు నే నీదాననైతిని రమ్ము నా కోక కౌగిలిమ్ము.

ఈ॥ చింతలూ వదిలే - యింతలో విజయమా సంతసం వెలిగె॥ చిం॥ పంతముతో మన పట్టణమునకును - యింతలో బోదము సంతోషంబున॥

వ. హేరాజా నేటికి మన చింతలెల్ల బాసి సంతోష వంతుల మైతిమి గదా. యిక మన పురంబునకు బోవుదము లెండు.

మా॥ పోదమూ పడతీ - పొలతులను గూడీ వినోదముతో ॥పు॥ జో॥ ఆదరుడా కుశదర్పణివానుడా - మాధవుసీమన మనమున దలచుచు॥

వ. సరే నీవనునటులే పోవుదము కదలుడు. (అందరొంతదవ్వరుదెంచి)

మ-కం॥ చాలగ దవ్వుగ నడచియు ♦ యీ లోనను వేసటొంది యిపుడు మిక్కిలి ♦ మేలగు వృక్షచ్ఛాయల ♦ నీలో పవళించి పిదప నేగుట శుభమా ॥

వ॥ మిత్రమా మనము చాలాదూరము నడిచివచ్చితిమి కావున యీ వటవృక్షము క్రింద కొంత తడవు నిద్రించి పిమ్మట నేగవలయునని నా యభిప్రాయము వింటివా.

కు-వ. సరి అటులే చేయుదము. (అని నిద్రింతురు కుశాగ్రబుద్ధి మెలకువతో నుండును అంతలో)

వక్షులు ప్రవేశం—వాదం—ఆడి.

స్త్రీ॥ ప్రాణేశ్వర యీ వృక్షము క్రిందను - పవళించిన దానూ నహా - గానగ మృత్యువు ఘటియించును యీ - మానవేంద్రునకు మరి తప్పదు హా ॥ప్రా॥

పు॥ యెందుకొరకు మృతిజెంద గలడో ఓ- సుందరిమణి నేవిందు వచించుమి - సందేహమదో తెల్పుమయికనూ నా - ముంకర నీవిక ముది తరో వేగము ॥యెం॥

స్త్రీ॥ అరఘడియలో నొక కొమ్మవిరిగియూ - అతని మీదబడి మరణ మొందునూ - పరగున నాతని పవరించుటి వారెవ్వరో కదాయిక తెలియదు హా ॥అ॥

పు॥ కాంతామణి నాకు నీ తలోపల - కొంత మారకమునను గొని
దించిన - యింక లోన మృత్యు తప్పదయో హా - పంతేసుకొనను సఖియరో
వినగదే । కాం॥

స్త్రీ॥ యిటుపట్టి యీ నారింటికే బోవగ - నది సుహృంగియు నం
తలోన దే - విధమైనను మరణించ గలమయ్యా - సదయుడవు జయ
కొంటసను చెలులోగద ॥యి॥

పు॥ గుణ్డాంబుజంపై నెక్కియున్న పాటలు - గుప్పించియు నావల
కును చమికిన - నారీ వారిని జేరదు గండము - దూరము దొలగును
నేరుపు తోడుత । గు॥

స్త్రీ॥ పురమును జేరక సరగున బోవక - బురుజు గూలి నచ్చట
మరణించుదు - మరియా మృత్యువు దప్పించుటకూ - మార్గమేమి గానం
బడదాయెను । పు॥

పు॥ బోటిరో గుణ్డములతు నెగరించియు - దాటిన భయమేమే
మియు లేదుగదే - మాటలాంగి నామాట నిజంబిది - బూటకమని యెం
చగ తగదే వో ॥బో॥

స్త్రీ॥ యిన్ని గండములు నిటుకడ తేరియు - యింటికి జేరిన వెం
టనె పెంటేర - మున్ను వివాహమాడిన భార్యచె తన - మృత్యువు తప్పనె
తప్పదు గద హా ॥యి॥

పు॥ మిత్రుడు ప్రీతము చేకొనియున్నను - మాత్రమునను మరి
యొక సంకటమై - ధాత్రిని కుశదర్పణి పురవాసుని - దయచే జయమొం
దగలడు వినుమిక ॥మి॥

వ॥ సఖీ యిన్ని గండములు యీ తీరునకడ తేరును గాని ఈ మన
మాటలు విన్నవారు యితరులకు చెప్పిరేని శిరంబు పగిలి చత్తురు విం
టివా. (అని లేచిపోవుదురు.)

కు-వ॥ (తనలో) ఏమీ యీ పక్షులు బలికిన విధంబున యీ
తని గండంబును తప్పింపకుండిన మరణించునుగదా యితని కొంతదవ్వు
నుంచి జాచెద (అని యుంచును)

మద-వ. మిత్రమా నేనచ్చట పరుండి యున్న వాడ నిట కెట్లు
వచ్చితిని యీ వృక్ష శాఖ నాపై బడిన మరణింతునుగదా,

కు-వ. ఔను యిట నుండవగదు పోవుదము పద.

మద — తిశా — వాదం — దర్వు.

మ॥ పోదము పద మనమికా - పోవమురో నేడికా ॥ యీాదిన మ్మానక్ - యిపుడె వేగముక్ - మాధవునీ భజియించుచు ॥పో॥

వ. నీవనువిధంబున వేగిరంబున బోవ్వుదము పద.

క॥ పదుపుపు పదము నేడికా - నడిగలడనో చూడికా ॥ ముదము తోడుత్ - మన మొగిరి పోవలెక్ కదుదుగాదు జడియకాను ॥ప॥

వ. రాకుమారా యిదో యీ నదీతీరము కు వచ్చితిమి నీటిలో నడచి పోరాదు మన గుర్రింబుల తప్పించి దాటవలయును వింటివా.

మ॥ మొగిరింతును నేనికా - వేగమే నను చూడికా ॥ దిగులు జెందక్ - దిటముతితోడక్ - మగువను నావెంటగొనియు ॥

వ॥ నీవను విధంబున నేనీ సుందరిని గుర్రింబుపై నిడుకొని నది యీవలి యొడ్డునకు జేరితిని నీవును యట్లే రమ్ము.

క॥ చేరవస్తి నేనికా - వారిని నేగూడుకా - ధీరత తోడక్ - దిగులు జెందకక్ - భరగుచాను మరియు నేను ॥జే॥

వ॥ నీవనునట్లుగానె యిమ్మొ జేరవస్తిని చూడుడు.

మ-వ. ఏమిా సుబుద్దీ మంచిా నదిని దాటిన తోడనే సుఖింగు చుండెను నడచివచ్చిన మరణంతుము గదా. యిది నీకెట్లు దెలిసెను.

క-వ॥ ఆసంగతివంతయు మన పురంబున జేరిన పిమ్మట నెరిగిం తును కాని తొందరగా ప్రయాణంబు సాగింపుము.

మ॥ వచ్చెను మనపురమికా - యచ్చట కనుపడెనికా॥ వచ్చెను యింక్ - మనకిచ్చటికి యిక్ - హెచ్చుదూరమ్మె నలేమ ॥వ॥

వ. సుబుద్ధీ అదో మన పట్టణంబు గానవచ్చుచుండెనుచూడుము.

క॥ కంటిర యీా బురుజుల్ - యీాంటక మొగరావలెక్ ॥ కంటి రాయిక్ - గన్గొంటిరా యిక్ - తంటలేమి కలుగబోవు ॥కం॥

వ॥ అదో మన పురంబునంగల బురుజులను తాకకుండ నెగిరి పోవలెను వింటివా.

మ॥ మొగిరెదాను చూడికా - దిగులదేల నాతికా ॥ మిగటిమి తోడక్ - మహా వేగిరముక్ - దిగవిడువక తురగమునూ ॥మొ॥

వ॥ నీవనువిధంబుననే మొగిరి వచ్చితిని చూడుము.

క॥ ధారుణి కుశదర్భనగరి - భామిని మదిలోన నమ్మి ॥ధా॥

వ॥ మదన విజయా శ్రీహరి కృపవల్ల క్షేమముగా మన పురంబునకు జేరితివి గదా.

శో-వ॥ సుబుద్ధీ యిదియేమి యాశ్చర్యము మనమిా బుధజాల దాటివచ్చిన తోడనే విరిగిపడెను మనము బాధజాలలోనుండి నడచి వచ్చిన యెడల మరణింతుము గదా నీవెట్లెఱిగితివో తెల్పుము.

కు-వ॥ ఆవెంగతి మన గృహంబునకేగిన పిమ్మట తెలిపెదను పదుము.

మ-వ॥ సరి అటులే పోవుదము పద (గృహములకు జేరుదురు)

కు॥ (భానురాజుతో) కం॥ వందనములు భూమీశ్వర ♦ యిందును మోదంబుతోను యిపుడును వినుమీ ♦ నందను డేతెంచినాడదో ♦ డెందములో సంతసించి యిక గనుగొనుమా ॥

వ॥ రాజేంద్రా మీకుమారుండగు మదన విజయుండు విచ్చేసి యున్నవాడు కనుంగొనుడు.

భా-వ॥ ఏమీ మత్కుమారుండగు మదన విజయుడా హా కుమారా నిన్నెన్నాండ్లకు కన్నుల జూడనైతినిరా తండ్రీ.

భా—మ—కు—పాదం—దర్వు.

భా॥ నందన నీవిటురారా - నను జేరా - ఆనందమాయె మదికి నిరా ॥నం॥ మంగడనూ నిను మహాశ్రమ బెట్టితి - డెందములోపల సందేహింపక ॥నం॥

వ॥ కుమారా నిన్ను నేక శ్రమలంబెట్టిన నావంటి పాపాత్ముండి లోకంబున గలడా తండ్రీ.

మ॥ జేరితి నేనిను జనకా - నాజనకా - భూరిమోదమాయెనికా॥ జే॥ ప్రాణమును యింతయు గానన్నది - మీ రొనర్చు నేరమదేమున్నది ॥జే॥

వ॥ తండ్రీ యెంతవారికైనను పూర్వఫలంబు దప్పదుగదా.

భా॥ సంతస మాయెను మదికీ - నామదికీ - యింతలోన నీవిధికీ॥ సం॥ యెంతని నిను వర్ణింతు సుబుద్ధి నా - చింతలెల్ల దొలుగ జేసితివి యిక ॥సం॥

వ॥ సుబుద్ధీ నీ సుజ్ఞానిం బేమని వర్ణింతును నీవల్ల నేకదా నా కుమారుని నేటికిగనుగొననైతిని.

నోటా ॥మో॥ యాలోచనకు శుకదర్పణి వాసుడు - పాలించుచునుగద భామ దయాళుడు ॥మో॥

జ॥ హే రాజేంద్రా నన్నిట్లు బోనీక లేనదు ఆ శ్రీహస్తమువల్ల నుకల సామ్మే జేతినిబ వింటిరా.

భా-వ. ఓరే మనము అంతఃపురమున కేగుదము రండు (నిష్క్రా-)

మ-వ. సుబుద్ధీ నామదిలో నొకకోరిక గలదు వింటివా.

సు-వ అదియెట్టి విచారమో వినంజేయుము.

మ-వ. నాయొక్క పెద్దభార్యయగు చంద్రరేఖ గృహంబునకు బోవ నెంచితిని కావున నాతో గూడ నీవు రావలయును.

సు-వ. విజయమా నీవను విధంబుననే వచ్చు వాడనువద.

చంద్రరేఖ ప్రవేశము - దరువు.

చంద్రరేఖా యందరి సన్నల - చందారుజనులూ ॥చం॥ పొందూకు వయనీపై జెందాదు నామది - సందూన నొక్కని యూసించియుంటిని ॥చం॥ నేమునూవాజాలా॥ బ్యాగరిరాముని నామాదీ నెప్పూడూ॥ ప్రేమతో నన్ను తా నేమించి యున్నడు - నేమరువజాలాను నామాది నెవుడు ॥చం॥ ధారుణీ శుకదర్పణి వాసుడు - రామచంద్రే బ్రోచునూ ॥ ధా॥ ధీరాతో నెవుడు కోరిక జెంచిన - జేరాదు భవమూను దూరాము దొలగును ॥చం॥　　　(ఇంతలో వరుండు వచ్చినంగని)

వ॥ (తనలో) ఆహా నేటిదినంబున నావరుండిచటికి విచ్చేయుచున్నవాడు. నతనిమిత్రుండగు సుబుద్ధికూడ వచ్చుచున్నాడు యెదురేగి వందనంబాచరించెదగాక. (ప్రకాశముగా) ప్రాణేశ్వరా యిదో వందనంబాచరించెద గొనుడు.

మ-వ. చెలీ వర్ధిల్లుము నేటిదింబున నిన్ను జూడగోరి విచ్చేసితిని వింటివా.

చం-వ. నాథా అట్లైన నామనంబానందంబాయెను కేళీగృహంబునకు బోవుదము రమ్ము. సుబుద్ధీ నీవా భసారాలో శయనించుము.

మ-వ. చలీనేను మార్గాయాస జడలికచే నుంటిని నన్ను పలుకరించకుము శయనించెదను.

చం-వ. ఓరే ఆటులనే పలుకరించను పవళించుడు. (తనలో) ఆహా యీసమయంబున నావరుండు నిద్రించియుండెను. యితడు మేలుకొన కెంగక మునుపే నాప్రియతముడగు బ్యాగరి రాముని వద్దకు పోయి

వచ్చెదను. నతడు నాకొరకెంత యెదిరి చూచుచున్న వాడోకదా.

(అని వెళ్ళును)

కు-వ. (తనలో) ఏమీ యీయర్ధరాత్రివేళ పతిని గృహంబున విడచి యీ సుందరాంగి యెందేగుచుండెనోకదా. యీమె వెనువెంట రహస్యముగ జని చూచెదగాక. (నిష్క్రమించును)

బ్యాగరి రాగము దరువు.

రాచోల్ల పిల్లరాజాదే - నే - చూచుచు నుంటి నింతరాత్రికై పాదే ॥రా॥ లాడూలు పేడాలు దెచ్చా। నా। తోడమీదగూర్చుండి కాదినిపించూ ॥లా॥ మదమెక్కి యున్నాది నేడూ - దానీమదమణశోబా మదినేను చూడు ॥మ॥ నన్ను మరచీయుండె నేడూ - దాని - యు న్నాకైనా పెరువ తన్నె జచూడు ॥ ॥ యింతలో రానైతె రానీ - దాని పంతుబాపెదాను చింతేలకానీ ॥యిం॥ ధారుణి కుశదర్పణీశూ - నన్నే మూరక రక్షించు నింతలో శ్రీశూ ॥ధా॥

వ. ఓహో నేననుకున్నంతలోనె యూవన్నెలాడి వచ్చుచున్న ది రానీ దానితడాక జూస్త.

చం-వ. రామయ్యా వరదసంబా చరించుచుంటిని.

బ్యాగ - దరువు.

దు॥ రాత్మ్రలారా దూరంబుండుసా - దరికేరకు నీతెరంగు దెలి సెను ॥దు॥ మరిక నన్ను కన్నులంగానక - తరిక నింతరాతిరిం జేరి తివి ॥దు॥ మదంబెక్కి యుంటివేల యికనీ- మదంబణంచెద నిదే కొరు డాచే ॥మ॥ వధించెదను నిన్నిదో చూడుమా - కెదూరేరి యిల, నదీదెలు పుమా ॥ప॥ ధరణియందు కుశకర్పణీపురి - ధాముడేవిధి బోవగలడు నక - మరచియుంటివేల నీవు నేడునక- మరియునీదుకన్నులకావరమున॥

వ. ఒసే నీమరియాద దెలిసెను పొమ్ము.

చం-వ. రామయ్యా నాతప్పులు క్షమించి యీ ఫలహారంబులు భుజించుము తదుపరి దెలిపెదను.

రా-వ. సుందరీ అటులనా అయితేరమ్ము నాతోడపైగూర్చుండుము

బ్యాగరి రా - చంద్రి - వాదం.

బ్యా॥ సుందరి నేడింతరాత్రె రెందుకాయె నాతో దెల్పు ॥ విందు చేసూ। మోదంబు తోనూ ॥సుం॥

చం॥ సుందరాంగ నాదువరుడు - యెందునున్నాడో [illegible] ॥ అందుచాలా - తడవాయె వినుమా ॥సుం॥

వ. నావరుడు నేడు వచ్చి యున్నాడో [illegible] వింటివా.

బ్యా॥ యిప్పు డెప్పుడొచ్చినాడు - చెప్పవె నాతో నువేగ ॥ యిప్పుడూనూ - వినివేడానూ ॥యి॥

వ. ఏమీ నీమగండు వచ్చినాడా యిప్పుడు వచ్చినాడు.

చం॥ నేడె వచ్చినాడునాదు - పేటలోన యున్నవాడు ॥ చూడు జేనూ - వేగంబె బోదునూ ॥నే॥

వ. నేడే వచ్చియున్నవాడు గనుక నీమనంబు తృప్తిని గాంచి నే త్వరగా నేగవలెను

బ్యా॥ దండములాలు బెట్టెదాను - యింతసేపుండి తగదు సుమ్మి ॥ వేగబొమ్మి - నామాటవినుమ్మి ॥దం॥

వ. సుందరీ నీకిదే దండంబు బెట్టెద యిక్కడ నుండక వెళ్ళుము.

చం॥ యింత వింతలు జెదనేల - సంతసంబు తోడనన్ను - జేర రమ్మి - కౌగిలిమ్మి ॥యిం॥

వ. ఏల భీతి జెందెదవు రమ్మి నిన్ను నే రక్షించెదను వింటివా.

బ్యా॥ రాజాయింటి చంపగలడు - నాజోలికి రాకు నీవు ॥ రాను సుమ్మి - వేగబొమ్మి ॥రా॥

వ. రాజాగారింటి నాతలకాయ తీయగలడు అబ్బా యిక నీజోలికి రాను పొమ్మి.

చం॥ చింతలేల నాదువరుని । గొంతుగోసి తెచ్చెదాను ॥ వంత మేలా । నీకింత చాలా ॥చిం॥

వ. నీవేమి చింతజేయకుము నేనిప్పుడే నామగని శిరంబును ఖండించి నీదాపంతంబు దీర్చెదను నమ్ముము.

బ్యా॥ యిటుల నీవు బలుకుటాకు యెటుల దోచదాయె నాకు ॥ యిదియేమొ యిరాతా । తెలియదాయా ॥యి॥

వ. నీవిట్లంటి నాకెక్కడ దోచుటలేదు నామది తొందరొందెను గదా సుందరీ

చం॥ మంచిది మదదర్పనగరి । మాధవాని సాక్షివరుని ॥ ముంచె దానూ ॥ నిన్నెంచినానూ ॥ము॥

వ॥ నామామగారితో జెప్పి నమ్మకము చేసియిప్పుడే పోయి వాని శిరంబు ఖండించి వచ్చెదను నీవిచ్చటనే యుండుము (అని పలికి వెడలిపోవును)

కు-వ॥ ఆహా యీ పతివ్రతారాలు పతి శిరంబు ఖండించి చండాలుని చేరబోవ యత్నించెనుగదా, దీని చర్యలెల్ల రహస్యమున నుండి చూచెదగాక (అంత చూచుచుండగానె చంద్రరేఖ నిద్రలోనున్న మదన విజయుని శిరంబు ఖండించుచు అభినయించి)

కు-దర్వు॥ హారహారా నేడెంత పని ఘటించెనూ - హా మదన మదన విజయు కీ నింతలో ॥హా॥ చరము ప్రాణ్యాసి శిరమునుదీసెను - పాపమునకు యీ పాపి వనితయు ॥హా॥ పురుషుని శిరమును దీయుటకు చురోం। తరి యుదీనికిని ధైర్యంబొప్పెను ॥హా॥ వరుని సంహారించియు చాండాలుని వద్దనుండ నెటులొప్పియుండెనో ॥హా॥ యీ సమయము కుశదర్పణివాను డు - యీశుడే విధి బోవగలడా హా - దాసుడు మదన విజయు డే విధమున - దక్కునోగద యిక చిక్కుదో చుహా ॥

వ॥ ఆహా యిది యేమన్యాయము చంద్రరేఖా పతిని దుంచుట నీచేతులెట్లాడెను. ఛీ అధమురాల,

చం-వ॥ (తనలో) ఏమిరా వీడు నామామగారితో జెప్పెనేని మోసమగును కావున యీ నేరము వీనిపై మోపి వీనిం శిక్షింప జేసెద. (బిగ్గరగా) ఓరీ కుశాగ్రబుద్ధీ.

మత్తకోకిల॥ ఏలరా దుర్బుద్ధి నావధు - నేలదుంచితి వీలికన్ - చాలగా మిత్రుండవనినా - స్వాతమందున నమ్మితిన్ - పాలుమాలిన వాడనీకే పాపమింతయు జేసె మా - పాలిశత్రుడనిన్ను నిప్పుడె బట్టి యిచ్చెద భటులకున్॥

వ॥ ఒరే దురాత్మా నా పతి నేల జంపితివి నేనిప్పుడే మా మామగారితో దెల్పి నీశిరంబుం దీయించెద చూడుము (అని భానురాజు వద్దికి బోవును)

కు-వ॥ ఆహా యీదురాత్మురాలి గయ్యాళితనం బేమనవచ్చును హా దైవమా యెంత గతివాటిల్లినది.

భా—చం—వాదం—దర్వు.

చ॥ ఏమనియందూ - మామ నేనిందూ ॥ప॥ నామనో హరుని శ్రేమము దెలుపూకరా - యేమికోచాదునా - నోము ఫలము యేము॥

మ॥ మామా నావరుని పాటును నేనేమని విన్నవింతును నాకు

స్త్రీరత్న మును బాలకున్నది కాహో.

భా॥ బాలరో చాలా - పలవించుచేటికా ॥బా॥ సొంపునాలోను - వచించుచెడె యుందునావు - చాలించు చింతా - యేలా నీకింకా ॥

వ॥ బాలికా యేలయిట్లు దుఃఖించుచుంటివి నిన్నేవ రేమనిరో తెల్పుము శిక్షింతును వింటివా.

చం॥ పతి కీరము పసివాడూ - మతి మంతునీ తనయూడూ ॥వ॥ హితమా సుత సుతుడూ - దు - ర్మతుడు సుబుద్ధిచేతా - క్షితిమీద వానూ - మెలులుందువీనూ ॥వ॥

వ॥ వీరసేనుని కుమారుడైన సుబుద్ధి నీ తనయుని నిహ్నాణము గా జంపివైచెను మామా శీఘ్రమె సేయుమను.

భా॥ యేమనుచున్నావో వాడూ - మొరిగింపు నేడూ ॥ యే॥ మూఢుడు ద్రోహియేనూ - ముదితా నీ దుఃఖభారాను - వదల జేసెదాను -మది లోన చింతమానూ ॥ యే॥

వ॥ వాడెటనుండెనో తెల్పుము ఆ దురాత్ముని యీ క్షణంబున వధించెదను.

చం॥ నామేమనుచున్నాడూ - నను వంచి యున్నవాడూ ॥నా॥ కామకేళియూనూ - కలియుమంచు నన్నూ - చాలగ వేడుచూను - సరసోక్తులాడె వీనూ ॥నా॥

వ॥ నావరునిజంపి రతికేళికి రమ్మని నన్ను బలిమిజేసిన విడిపించు కొని పారికస్తిని మామా వింటివా.

భా॥ యేలను కుశదర్పణీ - ఫాలలోచనుడు మనలను ॥యే॥ బా లరో యింతా - చాలించు చింతా - యీలోన నేగియు నే యిపుడు వాన్ని దున్మెదా ॥యే॥

వ॥ ఈదడిల్లుము నేనిప్పుడే యా పాపాత్ముని కడకేగి వాని శిరం బును ఖండించక విడువను. (అని నిష్క్రమించును)

కుశా—దర్పా—రూపకం.

కు-దర్పు॥ విజయ నన్ను బాయుటకును - విహితమా నీకూ । భుజబలూాలమైన నేమి - భూమియందునకా ॥వి॥

భా-వ॥ (తనలో) ఏమీ యీకుశాగ్రబుద్ధి నాతనయునిపై బడి దుఃఖించుచున్నవాడు యిందేదో మర్మమున్నది చూచెదగాక.

కు-దర్పు॥ పిన్ననాటనుండి నేనూ - నిన్ను గాచితిమూ ॥ కన్నుల

బాలసంగతిని - కాంతజూచె జాలితోక ॥మి॥

భా-వ: ఔనౌను నీపుత్రుని కాటునుండి యితండు కాచి రక్షించినచో టనిజంబేకదా యీ నా కోడలే యుంతవని జేసి యుండ వచ్చును. కాని యింకా జూచెద.

క-ద్వి॥ నన్ను బాసిపోవ నీకు - న్యాయమా యిది । కన్నతండ్రి నిన్ను మరచి - యుండనే విధి ॥న॥

భా-వ॥ నిజ. జేకదా మిత్రుండు శతృవుండయ్యెను యితని మాటల యందేమి యన్యాయంబు గానబడదు యింకా నేమనునో విని చూచెద.

కు-దర్వు: జోటనీకు శిరము దీసెదే - యేటికేగినో ॥ బాట దప్పి చండాలుని - వంచజేసెనో ॥జో:

భా-వ: ఏమీ చంద్రరేఖ విశిశిరంబు దీసినట్లే తోచుచున్నది. వేరే మార్గంబు చండాలుని యిల్లు జేరుటకు యేమి కారణమో యింకా వినిచూద.

కు-దర్వు॥ వాసిగా కుశదర్పణీశ - నాథబ్రోవవా ॥ దాసపోష దీనరక్షా - దయదలంచవా ॥వా॥

వ॥ దేవా యిట్టి నామిత్రుడు గాయిన ఓమ్మాట యింక బ్రదికి యుండిన ఫలమేమి యిదే మదన విజయునితో గూడ మరణించెదగాక. (మూర్ఛిల్లును) భాను—దర్వు—ఆట,

నందన నీవు మృతి జెందితివారా ॥న॥ సుందర రూపా యిందు కనుగొంటిరా - నందననీవు నాయియన్నా యని పిలువరా ॥నం॥ చిన్నితనయ నిన్ను - గన్నసుండి యుసే ॥చి॥ యెన్నడు ప్రేమచె నిన్ను బిలువలేను - నిన్ను విడచి యెట్లు - నిలజీవింతునురా ॥నం॥ ధారుణి కుశదర్పణీశా గిరీశా ॥ధా॥ భారము నీదే - కోంతిగాదే- నేరములెన్నక మమ్మేలరాదే॥

వ॥ హా కుమారా మదనవిజయా (అనిమూర్ఛిల్లును)

కు-వ॥ రాజేంద్రాలెమ్మూ ధైర్యముదెచ్చుకొమ్ము వృథా దుఃఖించిన నేమి ఫలంబుగలదు.

భా—కు—వాదం—ఆది.

భా॥ నామనవియు నీమదినను గనుమా - సుబుద్ధినేడికా ॥నా॥ ప్రేమగల్ల నీప్రియమిత్రుని యిటు - హేమానిని ఖండించెను దెల్పుము॥

వ॥ కుశాగ్రబుద్ధీ నాకుమారుని యీ ఘోరహత్య జేసిన వారెవరో దెల్పుము వారిని యిప్పుడే మహోగ్రకరవాలంబునకు బలియిత్తును.

కు॥ హేమనియు నేవిన్నవింతు నికనూ - భూవిభాక నీతో॥ నే॥ ప్రేమతోడ తాపిత్రియుని ప్రేమించియు - నాపైబన్న నిరేమి పాపమో॥

వ॥ భూమీశ్వరా యీ మదన విజయుని భార్య చంద్రరేఖ యితని శిరంబు ఖండించి యీ నేరము నాపై బడవేసెను వింటివా.

భా॥ కుటిలమానసి యిటుల జేసినావా - కటుబులని దెలియక॥ కు॥ కటకట నేగి యీ - తత్క్షణము నే - కటకట జానిని ఖండించెదనిక॥

వ॥ ఆహా యీ దురాత్మురాలింతపని గావించెనా నేనిప్పుడె పోయి యీ దురాత్మురాలిని వధించెదగా.

కు॥ మానవాధిప నామాట వినుడికనూ - యిపుడు నన్ను మన్నించుము॥మా॥ మానక విజయుడు మరల బ్రతుకును - గాన చింతలేల నమ్మి యికనూ ॥మా॥

వ॥ రాజేంద్రా నా మాట వాలించి యీపని సేయవలదు నేనెవ్విధమైనా నాపుత్రుని బ్రతికించుకోగలను.

భా॥ మృతిని జెందిన సూనుడును యింకా - యేగతి జీవించును॥మృ॥ కుతుకమునను జీవించు నేవిధియు - హితవృత్తోను నాకిపుడు దెల్పుమా॥మృ॥

వ॥ మృతిజెందినవాడు మరల జీవించునన్న నేనమ్మకుంటిని. నీ వెట్లు జీవింప జేసెదవో విన్నవించుము.

కు॥ ప్రేమమును నాకొసగు భూపాలా - దేహతీరునైనను॥ప్రే॥ ధాత్రిలోన కుశవర్ధనగరిత్రి - నేతని కృపమున కేటులో జయమగు॥

వ॥ యీ కళేబరంబు నాకొసంగుము నేనెవ్విధమైన పునర్జీవితుని గావించి నీకొసంగెదను.

భా-వ॥ (తనలో) ఏమీ యీ కుశాగ్రబుద్ధి వాక్యంబులు నామనంబున కించుక ధైర్యంబు గలుగుచున్నది సరే అటులే యొసంగెదగాక (ప్రకాశ) సుబుద్ధీ నీ భక్తి జ్ఞానంబులకేను మెచ్చితిని. అటులే యీ నా కుమారుని కళేబరంబును నీకిస్తిని గొనిపొమ్ము. (నిష్క్రమి)

కు-వ॥ సరేవాంఛిది. (కళేబరంబు గైకొని) యీ మదన విజయుని భార్య యింతపని గావించెను. నేనుగూడ నా భార్యను విడచి చాలా దినంబులయ్యెను. యిపుడు నా భార్యయైన పద్మగంధి వద్దికి పోయి జూచెదగాక (అని పోవును) పద్మగంధి ప్రవేశం—దర్వు.

నిను నమ్మియున్నానే - భక్తితో పూజింపుచునుంటి - కావవే నాపై పిడియంత కటికమూ దలచూటి యేలా ॥రా॥ నిన్నే నమ్మితినీ - యిపుడిప్పుడిన్ని దినంబులు జరిగెను వరుడూ - నన్నూ జేరడనీ ॥రా॥ నానా విధముల వేడుచునుంటి - మొన్నడూ నావరుడు రాడు చూ - నన్ను జేరుటెన్నడో యిది - విన్నవించవేలా నిపుడు ॥రా॥ పలుకావేలనే - వో కాళికా కేవి నాపై రాపంతామేలనే ॥వ॥ యిలలో కుశదర్పుణి సత్వేశుని - కలికినాపై కరుణ లేదటే - పలుమారూనే పలుకరించినను -పలుకకుంటి వేలనే నాతో యిక॥

వ॥ తల్లీ జగదంబా నేనెన్నివిధంబుల వేడుచున్నను కన్నెత్తి చూడవు నాపై దయరాదేలా నీకిదిమేలా.

కాళి- వ॥ కద్రుగంధీ నీపతివ్రత ధర్మంబునకేను మెచ్చితిని నీవు గోరు వరంబు లెట్టివో కోరుము తప్పక నిచ్చెదను

వ-కం॥ పరిణయ మయ్యిన నుండియు ♦ వరునితో గూడుండనైతి వసుధాస్థలిలో ♦ వరుడిందురాగ వరమును ♦ నరగున దయజేయుతల్లి ♦ సంతోషమునన్ ॥

వ॥ నా ప్రాణేశ్వరుడు నన్ను వివాహము మాడినుండి నన్ను జేరడాయెను నావరుడిందొచ్చు నట్టుల వరంబు దయచేయుము.

కాళి-కం॥ మెచ్చితి నీ సద్భక్తికి ♦ యిచ్చితి వరములను యేను యింతిరో వినుమా ♦ సచ్చరితుడు నీభర్తయు ♦ విచ్చేయును నేటి దినమె వేడుక లలరన్॥

వ॥ బిడ్డా నీమగడు నేడే నిన్ను జేరగలడు కావున నీగృహంబునకు వెళ్ళుము.

వ-వ॥ తల్లీ అటులే వెళ్ళుచున్న దానను. (నిష్క్రమించును)

కుశా—దర్పు.

పురహర నీ స్మరణ మరువనికా - కరుణించు నన్ను కరుణించు నన్ను వో ॥పు॥ పరిపరి విధముల ప్రస్తుతించెదను - వరములొసగి యీ వసుధ నేలుమీ ॥పు॥ నీలకంఠా నిన్ను నమ్మితినీ - నాలోన నెవ్వడూ । నీ దేలీలను యీ మదన విజయుడు - మేలుగ జీవము బొందనా కద యిక ॥పు॥ నిన్నే నమ్మితీ నన్ను బ్రోవు మీశా - కుశదర్పుణి వాసా ॥సి॥ పన్నగ భూషణ పరమదయాళ నీ - కన్న ప్రియులు నాకున్న రెవరు నిల॥

వ॥ శంకరా శత్రు భయంకరా యీ నా మిత్రుని పునర్జీవితు

పద్మ - కుశా - పాదం - దర్భ - రూపకం

ప: ప్రాణేశ్వర వందనములు । భక్తితో జేయుచుమంటిని ॥ నా

నోము ఫలించెను యీ । నాటికి మీదయుండిన నేటికిమానసకు దెంచిన ॥

ప: ప్రాణేశ్వరా ఆపాదమున భాగ్యమున నీ ధర్మరాలనైతివి.

వ॥ కాంతా మనసులో విసుమిక । చింతన మానెను నేడిక ॥ చిం

తలునాదిలేక నేటికి । కొంతయు విసువర్ణింతును । నెంతయువినినువర్ణింతును॥

ప: సఖి నిన్ను గాంచినంతలో నామనంబు సంతోషంబాయెను.

ప: యెన్నాళ్లకు మీ కృపయాయెను । తేట తెంచెను నాయందును ॥

యె॥ నన్నుకు జూడగ నేయమి । దయచెంచితిరా మీరును । దయదెంచితిరా

మీరును ॥యె॥

ప॥ నాధా యెన్నాళ్ళకు నా పైదయవచ్చెను నేధన్యురాలనైతిని.

వ॥ మెచ్చితి నీ సద్గుణమును । మేలాయెను నీను నేడును ॥మె॥

హెచ్చుగ మోదంబాయెను । యిచ్చట నుండుట వలదిక । యిచ్చట

నుండుట వలదిక ॥మె॥

ప॥ నామనంబు సంతోషంబు జెందెగాని మనమిచ్చట నుండవ

లదు కేళీ గృహంబున కేగుదము పద.

ప॥ మీయాజ్ఞలో కుదలుటసును । మోదాయెను నామదినను ॥

మీ॥ నాయిక మీరను విధమున । నడుచుదమిక పదపదమూ । నడుచు

దమిక పదపదమూ ॥మ॥

ప॥ ప్రాణవల్లభా అటులే పోవుదము పదండి.

క॥ కరుణించును కుశపర్ణి । పరమేశుడు జగదీశుడు ॥క॥

మరువకనూ భజియించిన । మాన్యుల కొంగగును మేలును । మాన్యుల

కొంగగును మేలును ॥క॥

కు-వ. సరి అటులే పోవుదము పద (అని కేళీగృహంబునకేగి)

సఖి నేచాలా దప్పుయుండి యరుదెంచుటచే బడలిక జెందితిని. శయనిం

చెద నాపాదంబు లొత్తుము.

ప-వ॥ నాధా మీసేవ జేయుటచే నాకు ముక్తిగలదు అటులే

శయనించుడు మీపాదంబు లొత్తెదను.   పద్మ - దర్భ - ఆది.

నాభాగ్యము ఫలియించెను నేడిక । నాభర్తయునరుదెంచెనికా॥

శాంభవి కృపచేతను నావరుడును । సరగుననూ దయ తెంచెనికా ॥నా॥

ము వరుసి మతి దీరగనే । కాంతవుకో పూజించెదగాని ॥నా॥ ధరణి యందు కుశదర్పనగరిశ్రీ । ధాముడైన రాజుని ముని సీ ॥ కోరి భజించిన వారికి జయోత్సవ । కొరకు వేమియు లేదన వినయమా ॥నా॥

వ॥ ప్రాణేశ్వరా ప్రాణేశ్వరా. (పలుకకున్న తనలో) యేమీ నావరుడెన్నిసార్లు బిలచినను పలుకడాయెను వీరిపై భ్రాంతిచే నేనా కాళికాదేవిని పూజించితిని యీదేవి వలిసిన స్థలంబున విశ్వసించెను కాని నా మనోభ్రాంతి తీర్చగాయెను. నేనా కాళికి యేమపచారంబు గావించి తినో యిప్పుడే పోయి విచారించెదగాక (అని వెడలును)

కు-వ॥ తనలో) ఏమీ యీసుందరి యింతరాత్రి నన్ను విడచి యెందేగుచుండెనో దాని వెంటనంటి జూచెదగాక (అనిపోవును)

పద్మ-దరువు॥ కాళీమాతా శీలనే నాపై । కరినము యిదేలకు సుశీలా । చాలనినునే నమ్మియుంటినీ । మేలౌనా నీకిది చాలా ॥కా॥ యెందుకొరకు తెలివొందడాయెనో । యిందునాతో దెల్పవదేలా । యిందుముఖరో నాయందు నేరమేము గన నాతో వినుపవదేలా ॥కా॥ మేలగు కుశదర్పనపుర నిలచిన । కాళిక యిసీసును తగునా । యేల నాలో విన్నవించనైతివి । మేలౌనా నీకిలలోనా ॥కా॥

వ॥ దేవీ నీకింత యపచారంబేమి జేసితిని నాభర్త నాపైప్రేమ యెందుకు దీర్పకుండెనో తెల్పను లేనిమొతల యదో నీపాదంబుల కడ ప్రాణంబుల త్యజింతును.

కా-వ॥ ఏమీ పద్మగంధీ మళ్లి నీ విందేల వచ్చితివి. నీపతి నీవద్దికి వచ్చెనా లేదా.

ప-వ॥ అమ్మా నీవనునట్లుగా విశ్వసించియుంటెను కాని నాపై ప్రేమ నింతైన లేక నిద్రించి యున్నవాడు నేనెంత బ్రతిమాలి బిలిచి నను పలుకకుండెను నేనేమి పాపముచేసితిని.

కా-వ॥ బిడ్డా నీవజ్ఞానివి అట్లు బలుకకుము నీవిప్పుడే గృహంబున కేగి నీకుశిహస్తంబు నీవరుపై మోపుము నెట్టిమృత్యువైనా జీవించి తెలివొంది పలుకగలడు పొమ్ము నామాట నమ్ము.

ప వ॥ సరి నేనిపుడే నావరుని జేరి నీవనునట్లొనర్చెదను పలుక కుండిన మళ్ళివచ్చి నిన్నే విచారించెదగాక. (నిష్క్రమి)

కు-వ॥ (తనలో) ఆహా యీపతివ్రతా శిరోమణి కాళికాదేవి వరంబున మరణించిన మనుజుల బ్రతికించునన దేవినోట నేవింటినిగదా.

అటులైన నామిత్రుండు దీనిపైన వృద్ధినిపొందగుట నిక్కము. నేనిప్పు డే పోయి యొప్పటివలె శయనించి యుండెదను. (అని అట్లుచేయును)

ప-వ॥ ప్రాణేశ్వరా. ప్రాణేశ్వరా. (అని హస్తంబులంచును)

కు-వ॥ ప్రాణేశ్వరీ నావాక మానవి.

ప-వ॥ నాథా విన్నవించు విని మోదను.

కు - ప - వాజం - జర్వ.

॥ కాంతామణిరో రాగదేనా । చెంతకూ వేగమూ । వంత మేల నాపైన నీకునూ । సంతోషంబున కరగున నీవిటు ॥కాం॥

వ॥ మనోహారీనేటికిమన భాగ్యము ఫలించెను రమ్మా నావామాంకమున గూర్చుండి నన్ను సంతోష పెట్టుము.

ప॥ కాంతా మీరాలను విధీ । సంతసమూ రేమను మదీ । చింతలెల్ల వొదిలెను నామదిలో । యింతలోన నీకడ కేతెంచితి ॥కాం॥

వ॥ ప్రాణేశ్వరా మీయాజ్ఞానుసారంబుగ నటులే మీవద్దికి వచ్చితిని వింటిరా.

కు॥ నేటికి మన కోరికా । నెరవేరెను సదయుడా । పాటలాంగి నామాట నిజ బిది । బూటకమని యాడవలదు నీమదీ ॥నే॥

వ॥ ప్రాణసఖి నేటికి మన కోరిక నెరవేరెను గదా.

ప॥ ప్రేమగలిగీ నేడిటు । నాపైకయుకోనిటు । యేమిపదార్థము దెచ్చియుంటిరో । నామనోహరా నాకది దెల్పుడి ॥ప్రే॥

వ॥ ప్రాణేశ్వరా కొన్ని దినంబులకు నాసన్నిధికి విచ్చేసితిరి. నాపై ప్రేమచేత నాకేమి పదార్థము దెచ్చియుంటిరో తెల్పుడి.

కు॥ కోమలిరో వినుమిటు । ప్రేమతో తెలిపెదనిటు । నామనంబు సంబరంబు జెందెను । నాతి తెల్పెదా ప్రీతితో వినగదె ॥కో॥

వ॥ కోమలీ నీపై ప్రేమచే గొనివచ్చిన పదార్థంబా పెట్టియలో గలదు చేకొనుమి.

ప॥ భానురా కుశేదర్పణీ । దానసనీ కృపచేతనూ । దానురాలి కనికొని తెచ్చితిరే । మీసమయంబున చూచెద నట్టులె ॥భా॥

వ॥ నాథా నాపై ప్రేమగలిగి కొనితెచ్చిన పదార్థంబేమో చూడ గోరితిని సెలవొసంగుము.

కు-వ॥ సఖీ అటులే చూచి గైకొనుము. (అనిన పద్మగంధి

క-వ॥ హా ప్రాణేశ్వరా హా ప్రాణేశ్వరా యిదియే మా యైశ్వర్యము యీలా పెట్టియే యంతేవడో మనుష్యుడు గలడు వాని జూచినంతలో నాకు భయంబగు చుండెను రక్షింపుము రక్షింపుము.

ప-వ॥ సఖీ భయపడకుము మదనప్రభువగు భానురాజుగారి పుత్రుండగు మదన విజయుడు వింటివా.

మ-వ॥ ఏమీ కుశాగ్రబుద్ధీ నేనా చంద్రరేఖ గృహంబునుండిం దెల్లు వచ్చితిని యిది నా కాశ్చర్యంబై తోచుచున్నది తెల్పుము.

కు-వ॥ విజయుం యీ వృత్తాంతమంతయు మీ జనకుని యెదుట విన్నవించెదను. అంతవరకు నోపియుండుము.

మ-వ॥ సరే అటులైన జనకుని జేరబోవుదము రమ్ము.

కు-వ॥ అటులే పోవుదము పదము. సఖీ నీవుకూడ మా వెంట రావలయును యచ్చట జరిగిన వింతలన్నియు నీ వాలింపవలయును మరియు నాకేమైన అపాయము సంభవించిన నీ హస్తస్పర్శ గావించిన నే జీవించగలను వింటివా.

ప-వ॥ నాథా మీరనునట్లుగానే మెదిలెదను. (నిష్క్రమింం)

భా - కు శా - వాదం - దరు.

కు॥ భూమియాశ మీ నయుడూ । యేతెంచినాడు ॥భూ॥ క్షేమమునను యిల జీవించియుతా । ధీమంతితో నిను జేరెను నేడును ॥భూ॥
వ॥ రాజేంద్రా నీతనయుడు జీవించి నిన్ను జేరవచ్చెనుయిదో చూడుడు.

భా॥ సంతోషమాయె నిశా । యింతలో సుబుద్ధియిక ॥పం॥ మంత్ర బమునవిను । మరువజాలనూ । యెంతో పుణ్యుడవు యేమనందును ॥పం॥
వ॥ ఆహా సుబుద్ధీ నా పుత్రుని పునర్జీవితుని జేసి నాకొసంగితివి నీవంటి పుణ్యపురుషుం డీ లోకంబున లేడుగదా.

కు॥ నన్నేలా పెంపుజేసెరయా । విన్నర తెల్పెదనే ॥న॥ సన్నుతాంగి పద్మగంధి చేసీ । చిన్ని కుమారుడు జీవించెను విను ॥న॥
వ॥ రాజేంద్రా నన్నేల పెంపు జేసెదరు మీకుమారుండీ పద్మగంధివల్ల జీవించెను వింటిరా.

భా॥ యిటులేలా బలె - రా । కుటిలంబు వలదిక ॥యి॥ పటుబలా ధ్యానాపై కృప గలిగియు । యిటువచించుమా యిప్పుడు నిజంబుగ ॥యి॥
వ॥ సుబుద్ధీ అట్లనక నాయందు కృపగలవాడవై యాసవిస్తారంబెల్ల

తు॥ ధరకాంతా శర్మణి గానునీ ; దలచియు నావదెనీ శిధ॥ సరగు
గా యీసఫలోపల నే । జారి తెల్పెద మనమంచి వినుడితా ॥ధ॥

వ. హా జేందా! అటులే తెల్పెదను స్థిరచిత్తులై వినుడు.

సీ॥ వినుము తెల్పెదనీకు తనయునిపై కొపా ♦ వశముచేతను
కృవల్లియావుకు ♦ రతికేళికారకయ్యె బ్రీతిమాలినను చాల ♦ హితవ్రలు
వ్వెనీ సుతుడు అవ్వుక ♦ వినకున్న కోపించి వెడలించినను తన ♦
నములో కపటంబు నరిదలంచి ♦ జనకుని జేరియు ఘనముగా దుఃఖించు
చు దెల్పెనూ రాజసుతుడు నన్ను ॥ భంగపుచ్చనటన్న యాసంగ తెరిగి
సురుడు నిన్ను జేరియు బుద్ధిలేక ♦ కన్నియయు బల్కు రీతి తా విన్న
చి ♦ నిన్ను సుతుని ఖంచుమనె నిజముగాను ॥

వ॥ అట్లు భూసురుడు నీతో విన్నవించగా తలవరులకు నీవునీ సు
ని వప్పగించితివి. వారిని మెప్పించి మేమిరువురము యొరులకు తేట
బుండ యింద్రపురంబు జేరి ఆచ్చోట నొక దేవాలయంబున స్వామిని
సేవింపబోగా అందొక చిత్రపటంబున నిరువురు కన్యలు లిఖింప బడి
యుండుట జూచి, నీకుమారుండు మోహంబుచే మూర్ఛిల్లెను. నేనతని
శాంతిప జేసి యాకన్యలదెచ్చి నీకొసంగెదనని యభయంబిచ్చి, నతని
చ్చోటనే యుంచి యాకన్యలకొరకె నొక్క శ్రీమలం జెంది, శంకరుని
ంబుగొని వారిని గొనివచ్చి, నీసుతున కొప్పగించితిని. జ్యేష్ఠురాలిని
చేకొని చిన్నకన్యను నాకొసంగెను. మేమిరువురము సంతోషంబున
రంబునకు వచ్చుచుండ, యీ విజయుండు డస్సి నొక వృక్షంబుక్రింద
పండియుండెను. అంత నావృక్షంబుపై రెండు పక్షులు యీరాకుమా
రకు మూడుగండంబులుండెనని తెలిపెను యాగండముల యుపశాంతి
ండ దెలిపినవి. ఆపలుకులు నేవిని యా మూడుగండముల దప్పించి
ని. నాల్గవగండము తనభార్యచే మరణించునని పలికి యుండెను అది
ండ నేవినియుంటిని. ఆపలుకులు యెవరేని విని వరుసకు విన్న వించిన
నిశిరస్సు శకలీభూతమగునని పలికి ఆపక్షులు యెగసిపోయెను. యిది నే
పెట్టుచుండగా, యీవిజయుని భార్య మన వూరి వెలుపల నున్న బ్రా
రాముని తో కలిసి నీసుతుని శిరంబు ఖండించెను. అప్పుడు నేను
దు రేఖను బెదరింపబోగా యీనేరము నాపై మోపబడెను. నేనిన్ను
ంతింపజేసి, నీకుమారుని శవమును గైకొని నాభార్యయైన పద్మగంధి

యోదేవి యీయాపద్వ్యగ్రఃదికి మత్యుర్యంజెందిన మనుష్యుడు నీహస్త స్పర్శచె పునర్జీవితు డగునని వరమిచ్చెను నేఁడదివిని యీయాపేచే నా పెట్టెయందు నీకొరకు దెచ్చిన పదార్థంబున్నదని చెప్ప. నీమెహస్త స్పర్శచే నీకుమా రుండు మరల జీవముల పొందెను వింటిరా. (అనినంతలో కుశాగ్రబుద్ధి తలవగిలి భూమిపైమూర్ఛిల్లెను.)

భా వ॥ ఆహా యిదియేమి మాశ్చర్యము యీ వింతలు దెలిపిన తోడనే కుశాగ్రబుద్ధి తలవగిలి చచ్చెను. హాదైవమా రక్షింపుము రక్షింపుము.

కు-వ॥ ప్రాణేశ్వరా ప్రాణేశ్వరా (అని తన హస్తము మోపి నంతలో కుశాగ్రబుద్ధి లేచును)

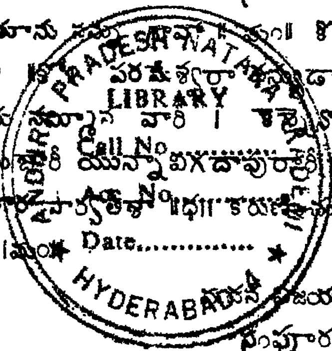
వ॥ అనంతరం మా కుశాగ్రబుద్ధి యాజ్ఞానుసారముగ కనకల్లిన చంద్రరేఖలకు భానురాజు ప్రాణాంత శిక్షవిధించి యెల్లరు సుఖంబున నుండిరంత.

అందరి - దరువు.

ఆనందమూ మనవారికెల్ల బహు శానందమూ । యీ నాడుకుశ దర్పణీశూని కరుణాచె ॥ఆ॥

మంగళహారతి

మంగళములూ మహేశా । మమ్మేలుకో గిరీశా ॥మం॥ గంగా ధర కృత్తివాసా । లింగా శ్రీ నాగభూషా ॥ మం ॥ నందీవాహా యిటు రావా । నందానుడను నను బ్రోవా ॥ నం ॥ యిందారు దెంచుదేవా । యిపుడూను నన్ను ... ॥మం॥ కోరిన వారికి నీవూ । కోటికలోసంగి నావూ ॥... పరమేశ్వరా ... డావూ పరికించి చూడనీవూ ॥మం॥ నిన్నును ... వారి । ... భవములు దూరి ॥ని॥ మన్నవి చింతలు ... యున్నావి గదావురక్షే ॥మం॥ ధరకూశ దర్పణి వాసా । దొర ... ॥ధ॥ కరుణ ... దీనపా ... ధీశా ॥మం॥

మదన విజయ నాటకము సంపూర్ణము.